

DZF.VI.8510.59.2016.ABu.3

NK: 147247 /16

Wg rozdzielnika

Szanowni Państwo,

na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. poz. 1146, z późn. zm.) przekazuję Państwu projekt zmian Wytycznych w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020, z prośbą zaopiniowanie zmian zaproponowanych w Wytycznych.

Główne zmiany dotyczą:

- w zakresie PI 9i – rezygnacji z obowiązkowego zastosowania przez Ośrodki Pomocy Społecznej Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz zmian w sposobie pomiaru efektywności społeczno-zatrudnieniowej;
- w zakresie PI 9iv – doprecyzowania definicji związanych z usługami społecznymi i usługami świadczonymi w środowisku lokalnym, zmiany demarkacji pomiędzy usługami społecznymi a zdrowotnymi, wprowadzenia minimalnych wymogów związanych ze świadczeniem poszczególnych rodzajów usług społecznych;
- w zakresie PI 9v – doszczegółowienia grup docelowych możliwych do wsparcia w ramach dotacji na utworzenie miejsc pracy, dookreślenia głównych obszarów koncentracji działań OWES, wprowadzenia definicji wskaźników efektywnościowych OWES.

Uprzejmie informuję, że ww. dokument wraz z formularzem zgłaszania uwag został przesłany na adresy poczty elektronicznej wskazane w rozdzielniku, a także zamieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju: www.mr.gov.pl (zakładka: Czym się zajmujemy -> Fundusze Europejskie -> Wytyczne -> Wytyczne na lata 2014-2020) oraz na Portalu Funduszy Europejskich: www.funduszeuropejskie.gov.pl (zakładka: Dowiedz się więcej o Funduszach Europejskich -> Zapoznaj się z prawem i dokumentami).

W związku z powyższym, zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, zwracam się z uprzejmą prośbą o nadsyłanie uwag do zmian zaproponowanych w wytycznych wraz z uzasadnieniem na przesłanym do Państwa formularzu na adres poczty elektronicznej: anna.komorowska@mr.gov.pl w terminie do 25 lipca br.

Z poważaniem,

Z-CA DYREKTORA DEPARTAMENTU

Dorota Borowska

Załączniki (2) – wersje elektroniczne przesłane na adresy podane w rozdzielniku:

1. Projekt zmiany Wytycznych w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020,
2. formularz zgłaszania uwag.

MR/H 2014-2020/

Minister Rozwoju

**Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć
w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa
z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego
i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020**

ZATWIERDZAM

-/-

Minister Rozwoju

Warszawa,

SPIS TREŚCI

Rozdział 1 – Podstawa prawna.....	4
Rozdział 2 – Cel i zakres obowiązywania Wytucznych	4
Rozdział 3 – Słownik pojęć	6
Rozdział 4 – Ogólne warunki realizacji CT 9 EFS.....	15
<i>Podrozdział 4.1 Koordynacja, partnerstwo i profilowanie interwencji EFS</i>	15
<i>Podrozdział 4.2 Demarkacje dotyczące grup docelowych</i>	19
<i>Podrozdział 4.3 Preferencje dotyczące grup docelowych w CT 9</i>	20
<i>Podrozdział 4.4 Komplementarność z Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020</i>	20
<i>Podrozdział 4.5 Wykorzystanie rozwiązań wypracowanych z udziałem środków EFS w realizacji wsparcia</i>	21
<i>Podrozdział 4.6 Projekty ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie</i>	21
<i>Podrozdział 4.7 Efektywność społeczno-zatrudnieniowa</i>	23
Rozdział 5 – Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie w ramach PI 9i	27
<i>Podrozdział 5.1 Ogólne warunki obowiązujące w ramach PI 9i</i>	27
<i>Podrozdział 5.2 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami</i>	28
Rozdział 6 – Wsparcie rozwoju usług społecznych w ramach PI 9iv.....	30
<i>Podrozdział 6.1 Ogólne warunki wsparcia rozwoju usług społecznych w ramach PI 9iv</i>	30
<i>Podrozdział 6.2 Usługi opiekuńcze i asystenckie w ramach PI 9iv</i>	31
<i>Podrozdział 6.3 Usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej</i>	34
<i>Podrozdział 6.4 Mieszkania wspomagane</i>	36
Rozdział 7 – Wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej w ramach PI 9v	37
Rozdział 8 – Wsparcie infrastruktury społecznej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.....	47
Rozdział 9 – Przepisy przejściowe	48
Załączniki	49

Wykaz skrótów

- a) CIS – centrum integracji społecznej
- b) CT – cel tematyczny
- c) EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- d) EFS – Europejski Fundusz Społeczny
- e) IZ PO WER – Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
- f) IZ RPO – Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym
- g) KIS – klub integracji społecznej
- h) KPRES – Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej
- i) OPS – ośrodek pomocy społecznej
- j) OWES – ośrodek wsparcia ekonomii społecznej
- k) PCPR – powiatowe centrum pomocy rodzinie
- l) PI – priorytet inwestycyjny
- m) PO – program operacyjny
- n) PO PŻ – Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020
- o) PO WER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
- p) PUP – powiatowy urząd pracy
- q) ROPS – regionalny ośrodek polityki społecznej
- r) RPO – Regionalny Program Operacyjny 2014-2020
- s) SZOOP – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych
- t) WTZ – warsztat terapii zajęciowej
- u) ZAZ – zakład aktywności zawodowej

Rozdział 1 – Podstawa prawna

- 1) Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020, zwane dalej „Wytycznymi”, zostały opracowane na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 217).
- 2) Warunki i procedury określone w Wytycznych wynikają w szczególności z:
 - a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.);
 - b) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 470, z późn. zm.);
 - c) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 289).

Rozdział 2 – Cel i zakres obowiązywania Wytycznych

- 1) Wytyczne służą zapewnieniu niezbędnego poziomu koordynacji działań podejmowanych w całym kraju z wykorzystaniem środków EFS w CT 9 *Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją* oraz środków EFRR w zakresie PI 9a *inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych*, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia

17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006. Wyznaczają jednolite warunki realizacji RPO w zakresie wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz innych adresatów wsparcia w CT 9.

- 2) Wytyczne mają także zapewnić zgodność działań podejmowanych w CT 9 z udziałem środków EFS i EFRR w zakresie PI 9a z polityką krajową w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa wyrażoną w dokumentach strategicznych i programowych, w szczególności w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu oraz w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej. Wytyczne mają także zapewnić spójność między interwencją EFS na poziomie krajowym i regionalnym oraz komplementarność interwencji EFS i EFRR.
- 3) Wytyczne są skierowane do IZ krajowymi i regionalnymi PO na lata 2014-2020.
- 4) Wytyczne obowiązują w okresie realizacji PO na lata 2014-2020.
- 5) IZ PO może wydawać wytyczne programowe dotyczące kwestii szczegółowych dla danego PO, które muszą być zgodne z Wytycznymi, zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.
- 6) Wytyczne stosuje się do projektów realizowanych w ramach następujących PI, wskazanych odpowiednio w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006, a także w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006:
 - a) *9a inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych,*
 - b) *9i aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie,*
 - c) *9iv ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym,*

- d) 9v *wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia,*
 - e) 9 vi *strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność*
z wyłączeniem infrastruktury zdrowotnej (w ramach PI 9a) i usług zdrowotnych (w ramach PI 9iv), które są przedmiotem odrębnych wytycznych.
- 7) Wytycznych nie stosuje się do projektów realizowanych w ramach Osi IV PO WER "Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa".
- 8) Wytyczne odnoszą się wyłącznie do obszarów zidentyfikowanych jako wspólne dla wszystkich RPO.
- 9) W przypadku, gdy zakres RPO wykracza poza zakres Wytycznych, IZ RPO może ustanowić bardziej szczegółowe warunki i procedury dotyczące realizacji wsparcia w ramach danego RPO w formie wytycznych programowych, o których mowa w pkt 5.
- 10) W przypadku, gdy RPO zawiera w poszczególnych obszarach rozstrzygnięcia inne niż zawarte w Wytycznych, przy realizacji wsparcia pierwszeństwo mają przyjęte decyzją Komisji Europejskiej postanowienia RPO, przy czym rozstrzygnięcia te muszą wynikać jednoznacznie z zapisów RPO.

Rozdział 3 – Słownik pojęć

- 1) Akredytacja – akredytacja przyznawana przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, na podstawie rekomendacji Komitetu Akredytacyjnego, dla podmiotów lub partnerstw świadczących łącznie wszystkie typy usług wsparcia ekonomii społecznej wskazanych w KPRES w związku ze spełnieniem przez nie Standardów Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w ramach Systemu Akredytacji i Standardów Działania Instytucji Wsparcia Ekonomii Społecznej (AKSES).
- 2) Centrum integracji społecznej (CIS) – podmiot reintegracji społecznej i zawodowej utworzony na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225, z późn. zm.).
- 3) Cross-financing – mechanizm zdefiniowany w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
- 4) Deinstytucjonalizacja usług – proces przejścia od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w środowisku lokalnym, realizowany w oparciu o „Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności” i wymagający z jednej strony rozwoju usług świadczonych w środowisku lokalnym, z drugiej – stopniowego ograniczenia usług

w ramach opieki instytucjonalnej. Integralnym elementem deinstytucjonalizacji usług jest profilaktyka, mająca zapobiegać umieszczaniu osób w opiece instytucjonalnej, a w przypadku dzieci – rozdzieleniu dziecka z rodziną i umieszczeniu w pieczy zastępczej.

- 5) Klub integracji społecznej (KIS) – podmiot reintegracji społecznej i zawodowej utworzony na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.
- 6) Kontrakt socjalny – kontrakt socjalny w rozumieniu art. 6 pkt 6 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930).
- 7) Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES) – program rozwoju przyjęty uchwałą nr 164 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014 r. w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej” (M.P. poz. 811), określający cele i kierunki polityki publicznej w obszarze włączenia społecznego oraz wspierania rozwoju ekonomii społecznej w latach 2014-2020.
- 8) Mieszkanie wspomagane – usługa świadczona w środowisku lokalnym:
 - a) w postaci mieszkania chronionego, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub
 - b) w postaci mieszkania lub domu, przygotowującego osoby w nim przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zapewniającego pomoc w prowadzeniu samodzielnego życia. Mieszkanie lub dom może być prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego oraz podmioty ekonomii społecznej w formie mieszkania:
 - i) treningowego, przygotowującego osoby w nim przebywające do prowadzenia samodzielnego życia. Usługa ma charakter okresowy i służy określonym kategoriom osób (w szczególności osobom opuszczającym pieczę zastępczą, osobom bezdomnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi) w osiągnięciu częściowej lub całkowitej samodzielności m.in. poprzez trening samodzielności, poradnictwo, pracę socjalną lub inne usługi aktywnej integracji;
 - ii) wspieranego, stanowiącego alternatywę dla pobytu w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Usługa ma charakter pobytu stałego lub okresowego (w przypadku potrzeby opieki w zastępstwie za opiekunów faktycznych). Służy osobom niesamodzielnym, w szczególności osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami, wymagającym wsparcia w formie usług opiekuńczych lub asystenckich.

Formą mieszkania wspomaganego nie jest mieszkanie socjalne.

9) Opieka instytucjonalna – usługi świadczone:

- a) w placówce opiekuńczo-pobytowej, czyli placówce wieloosobowego całodobowego pobytu i opieki, w której liczba mieszkańców jest większa niż 30 osób oraz w której:
 - i) usługi nie są świadczone w sposób zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby);
 - ii) wymagania organizacyjne mają pierwszeństwo przed indywidualnymi potrzebami mieszkańców;
 - iii) mieszkańcy nie mają wpływu na decyzje, które ich dotyczą w zakresie funkcjonowania w ramach placówki, w tym na decyzje, które dotyczą ich wspólnego mieszkania z innymi osobami;
 - iv) mieszkańcy nie mają możliwości uczestniczenia w życiu w ramach środowiska lokalnego;
- b) w placówce opiekuńczo-wychowawczej w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575) powyżej 14 osób.

10) Opiekun faktyczny – osoba pełnoletnia opiekująca się osobą niesamodzielną, niebędąca opiekunem zawodowym i niepobierająca wynagrodzenia z tytułu opieki nad osobą niesamodzielną, najczęściej członek rodziny.

11) Osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym:

- a) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- b) osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- c) osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- d) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382, z późn. zm.);

- e) osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r. poz. 2156, z późn. zm.);
 - f) osoby z niepełnosprawnością – osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), a także osoby z zaburzeniami psychicznymi, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2016 r. poz. 546);
 - g) rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z rodziców lub opiekunów nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością;
 - h) osoby zakwalifikowane do III profilu pomocy, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 645, z późn. zm.);
 - i) osoby niesamodzielne;
 - j) osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytocznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
 - k) osoby odbywające kary pozbawienia wolności;
 - l) osoby korzystające z PO PŻ.
- 12) Osoba niesamodzielna – osoba, która ze względu na podeszły wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymaga opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego.
- 13) Osoba uboga pracująca – osoba wykonująca pracę, za którą otrzymuje wynagrodzenie i która jest uprawniona do korzystania z pomocy społecznej na podstawie przesłanki ubóstwo.
- 14) Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej (OWES) – podmiot lub partnerstwo posiadający akredytację, świadczący komplementarnie pakiet usług wsparcia ekonomii społecznej wskazanych w KPRES.
- 15) Otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – to osoby spokrewnione lub niespokrewnione z osobami zagrożonymi ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wspólnie zamieszkujące i gospodarujące, a także inne osoby z najbliższego

środowiska osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Za otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym można uznać wszystkie osoby, których udział w projekcie jest niezbędny dla skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Do otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym należą także osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą lub kandydaci do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej, osoby prowadzące rodzinne domy dziecka i dyrektorzy placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

16) Podmiot ekonomii społecznej:

- a) przedsiębiorstwo społeczne, w tym spółdzielnia socjalna, o której mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. Nr 94, poz. 651, z późn. zm.);
- b) podmiot reintegracyjny, realizujący usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:
 - i) CIS i KIS;
 - ii) ZAZ i WTZ, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- c) organizacja pozarządowa lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239, z późn. zm.);
- d) podmiot sfery gospodarczej utworzony w związku z realizacją celu społecznego bądź dla którego leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej. Grupę tę można podzielić na następujące podgrupy:
 - i) organizacje pozarządowe, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie prowadzące działalność gospodarczą, z której zyski wspierają realizację celów statutowych;
 - ii) spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie tj. spółdzielnie pracy, inwalidów i niewidomych, działające w oparciu o ustawę z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2016 r. poz. 21);
 - iii) spółki non-profit, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, o ile udział sektora publicznego w spółce wynosi nie więcej niż 50%.

- 17) Pośrednik finansowy – podmiot wybrany przez podmiot zarządzający funduszem funduszy, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 i oferujący instrumenty finansowe bezpośrednio podmiotom ekonomii społecznej.
- 18) Praca socjalna – praca socjalna, o której mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
- 19) Projekt partnerski – projekt partnerski, o którym mowa w art. 33 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.
- 20) Projekt socjalny – projekt socjalny, o którym mowa w art. 6 pkt 18 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
- 21) Projekt zintegrowany – projekt zintegrowany, o którym mowa w art. 32 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.
- 22) Przedsiębiorstwo społeczne – podmiot, który spełnia łącznie poniższe warunki:
- a) jest podmiotem prowadzącym zarejestrowaną w Krajowym Rejestrze Sądowym działalność gospodarczą (wyodrębnioną pod względem organizacyjnym i rachunkowym), której celem jest:
 - i) integracja społeczna i zawodowa określonych kategorii osób wyrażona poziomem zatrudnienia tych osób:
 - zatrudnienie co najmniej 50% osób bezrobotnych, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy lub osób, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, lub osób, o których mowa w art. 4 ust 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych lub
 - zatrudnienie co najmniej 30% osób o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r.

o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych lub osób z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;

ii) lub realizacja usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, usług opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3 zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. 2016 r. poz. 157) lub usług wychowania przedszkolnego w przedszkolach lub w innych formach wychowania przedszkolnego zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, przy jednoczesnej realizacji celów prozatrudnieniowych rozumianych jako zatrudnienie co najmniej 30% osób, o których mowa w ppkt i;

b) jest podmiotem, który nie dystrybuuje zysku lub nadwyżki bilansowej pomiędzy udziałowców, akcjonariuszy lub pracowników, ale przeznaczą go na wzmocnienie potencjału przedsiębiorstwa jako kapitał niepodzielny oraz w określonej części na reintegrację zawodową i społeczną (w przypadku przedsiębiorstw o charakterze zatrudnieniowym) lub na działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej, w której działa przedsiębiorstwo;

c) jest zarządzany na zasadach demokratycznych (w przypadku spółdzielni) albo co najmniej posiada ciało konsultacyjno-doradcze z udziałem pracowników lub innych interesariuszy, zaś wynagrodzenia kadry zarządzającej są ograniczone limitami;

d) zatrudnia co najmniej trzy osoby, w tym dwie, o których mowa w ppkt i.

23) Ścieżka reintegracji – zestaw kompleksowych i zindywidualizowanych form wsparcia, mających na celu wyprowadzenie osób lub rodzin z ubóstwa lub wykluczenia społecznego. Ścieżka reintegracji może być realizowana w ramach jednego projektu (ścieżka udziału w projekcie) lub – ze względu na złożoność problemów i potrzeb danej osoby lub rodziny – wykraczać poza ramy jednego projektu i być kontynuowana w innym projekcie lub pozaprojektowo. Wsparcie w ramach ścieżki reintegracji może być realizowane przez jedną lub przez kilka instytucji zazwyczaj w sposób sekwencyjny.

24) Środowisko zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym:

a) osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, otoczenie tych osób lub społeczność lokalna, w której zamieszkują;

b) społeczność lokalna, którą cechuje co najmniej jedna z przesłanek wykluczających, o których mowa w pkt 11;

- c) społeczność lokalna, która zamieszkuje obszary zdegradowane w rozumieniu Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 lub jej udział jest niezbędny w rewitalizacji, o której mowa w ww. wytycznych.

25) Usługi aktywnej integracji – usługi, których celem jest:

- a) odbudowa i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu (reintegracja społeczna) lub
- b) odbudowa i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy (reintegracja zawodowa) lub
- c) zapobieganie procesom ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Do usług aktywnej integracji należą usługi o charakterze:

- i) społecznym, których celem jest nabycie, przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej,
- ii) zawodowym, których celem jest pomoc w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności pożądane na rynku pracy, pomoc w utrzymaniu zatrudnienia;
- iii) edukacyjnym, których celem jest wzrost poziomu wykształcenia, dostosowanie wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy,
- iv) zdrowotnym, których celem jest wyeliminowanie lub złagodzenie barier zdrowotnych utrudniających funkcjonowanie w społeczeństwie lub powodujących oddalenie od rynku pracy.

26) Usługi społeczne – są to następujące usługi społeczne świadczone w interesie ogólnym:

- a) usługi asystenckie – to usługi świadczone przez asystentów na rzecz osób z niepełnosprawnościami lub rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami umożliwiające stałe lub okresowe wsparcie tych osób i rodzin w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, niezbędnych do ich aktywnego funkcjonowania społecznego, zawodowego lub edukacyjnego;
- b) usługi opiekuńcze w formie wsparcia dla opiekunów faktycznych (m.in. usługi krótkookresowego całodobowego i krótkookresowego dziennego pobytu, których celem jest zapewnienie opieki dla osób niesamodzielnych w zastępstwie za opiekunów faktycznych), sąsiedzkich usług opiekuńczych, usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu

zamieszkania, dziennych form usług opiekuńczych, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwane dalej „usługami opiekuńczymi”;

- c) usługi wspierania rodziny zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym:
 - i) praca z rodziną, w tym w szczególności asystentura rodzinna, konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapia i mediacja; usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne, pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego; organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”;
 - ii) pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, w tym poprzez usługi placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej i specjalistycznej oraz w formie pracy podwórkowej;
 - iii) pomoc rodzinie w opiece i wychowaniu poprzez wsparcie rodzin wspierających;
- d) usługi systemu pieczy zastępczej zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- e) usługi w postaci mieszkań chronionych, zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- f) usługi w postaci mieszkań wspomaganych, o których mowa w pkt 8 lit. b;
- g) inne usługi społeczne wskazane w PO w ramach PI 9iv.

27) Usługi świadczone w środowisku lokalnym – usługi społeczne świadczone w sposób zindywidualizowany, umożliwiające osobom, na rzecz których są świadczone, niezależne życie w środowisku lokalnym, bez konieczności korzystania z opieki instytucjonalnej, a gdy to nie jest możliwe, gwarantujące tym osobom warunki życia jak najbardziej zbliżone do warunków domowych i rodzinnych oraz umożliwiające podtrzymywanie więzi rodzinnych i sąsiedzkich. Do usług świadczonych w środowisku lokalnym należą w szczególności:

- i) usługi wspierania rodziny, o których mowa w pkt 26 lit. c;
- ii) rodzinna piecza zastępcza oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego do 8 dzieci, a w szczególnych przypadkach do 10 dzieci i placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-interwencyjnego do 14 osób, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

- iii) usługi asystenckie;
 - iv) usługi opiekuńcze w formie wsparcia dla opiekunów faktycznych, sąsiedzkich usług opiekuńczych, usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, dziennych form usług opiekuńczych,
 - v) usługi w postaci mieszkań chronionych, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
 - vi) usługi w postaci mieszkań wspieranych, o ile liczba miejsc jest nie większa niż 10;
 - vii) usługi w postaci mieszkań treningowych, o ile liczba miejsc jest nie większa niż 10;
 - viii) usługi w rodzinnym domu pomocy, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
 - ix) usługi w ośrodkach wsparcia, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, o ile liczba miejsc całodobowego pobytu w tych ośrodkach jest nie większa niż 30;
 - x) usługi w domu pomocy społecznej o liczbie miejsc, która jest nie większa niż 30.
- 28) Usługi wsparcia ekonomii społecznej – pakiet usług rozumianych zgodnie z KPRES, świadczonych komplementarnie, obejmujący: usługi animacji lokalnej (usługi animacyjne), rozwoju ekonomii społecznej (usługi inkubacyjne) usługi wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (usługi biznesowe).

Rozdział 4 – Ogólne warunki realizacji CT 9 EFS

Podrozdział 4.1 Koordynacja, partnerstwo i profilowanie interwencji EFS

- 1) Ilekroć w Wytycznych jest mowa o podejmowaniu decyzji przez IZ RPO, zapewnianiu, gwarantowaniu, umożliwianiu, preferowaniu czy profilowaniu interwencji należy przez to rozumieć wykorzystanie przez IZ RPO w szczególności następujących mechanizmów:
 - a) wprowadzanie w ramach SZOOP warunków realizacji wsparcia, w szczególności wynikających z Wytycznych;
 - b) wyodrębnianie w ramach SZOOP działań, poddziałań, typów projektów, beneficjentów, grup docelowych;
 - c) rekomendowania Komitetowi Monitorującemu RPO kryteriów wyboru projektów, w tym:

- i) stosowanie konkursów dedykowanych, w szczególności określonemu rodzajowi wsparcia, określonej grupie docelowej lub określonemu terytorium (np. obszarowi zdegradowanemu, poddanemu rewitalizacji);
 - ii) wyodrębnianie w ramach konkursów określonej alokacji na realizację projektów dedykowanych, w szczególności określonemu rodzajowi wsparcia i określonym usługom, określonej grupie docelowej lub określonemu terytorium (np. obszarowi zdegradowanemu, poddanemu rewitalizacji);
- d) wprowadzenie do decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowy o dofinansowanie projektu postanowień określających obowiązki beneficjenta;
- e) wydanie wytycznych programowych, zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

IZ RPO decyduje o tym, jaki mechanizm wykorzystać, chyba że Wytyczne wskazują wprost jakiego rodzaju mechanizm ma być wykorzystany przez IZ RPO w konkretnej sytuacji.

- 2) Dla zapewnienia skoordynowanej i komplementarnej realizacji projektów na danym terytorium (np. gminy, powiatu), IZ RPO może:
- a) zapewnić, że projekty realizowane na danym terytorium przez jednostki samorządu terytorialnego lub ich jednostki organizacyjne są realizowane przy wykorzystaniu mechanizmu zlecenia zadań zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W tym celu IZ RPO może określić warunki brzegowe i preferencje dotyczące zlecenia zadań (np. określić kategorie zadań podlegających zleceniu);
 - b) zapewnić, że projekty realizowane na danym terytorium przez jednostki samorządu terytorialnego lub ich jednostki organizacyjne, są realizowane w partnerstwie z jednostkami spoza sektora publicznego, w szczególności z podmiotami ekonomii społecznej. IZ RPO może także zapewnić obligatoryjny udział w partnerstwie co najmniej jednej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, o której mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
 - c) wybierać na danym terytorium projekty zintegrowane;
 - d) zobowiązać beneficjentów w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do informowania właściwych terytorialnie OPS i PCPR o realizowanych projektach;

- e) zapewnić inny sposób koordynacji i komplementarności działań na danym terytorium, gwarantujący spójność i wzajemne uzupełnianie się działań podejmowanych na tym samym terytorium przez różnych beneficjentów w odniesieniu do tej samej grupy docelowej lub nastawionych na realizację tych samych celów lub rozwiązanie tych samych problemów, w tym uniknięcie konkurencji o uczestników i adresowania wsparcia do grup docelowych w mniejszym stopniu zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w celu szybkiego i łatwego osiągnięcia wymaganych wskaźników.
- 3) IZ PO WER i IZ RPO podejmują działania służące zwiększeniu liczby projektów partnerskich. W tym celu IZ PO WER i IZ RPO:
- a) preferują projekty partnerskie, w szczególności realizowane w partnerstwie wielosektorowym (co najmniej dwa sektory spośród sektora społecznego, prywatnego, publicznego);
 - b) mogą zaproponować Komitetowi Monitorującemu kryteria wyboru projektów dotyczące realizacji projektów wyłącznie w partnerstwie w odniesieniu do wszystkich projektów realizowanych w CT 9 lub w odniesieniu do określonej części CT 9 (problemu do rozwiązania, planowanego rezultatu, grupy docelowej, rodzaju wsparcia, instrumentów, usług, terytorium, konkursu, projektu itp.);
 - c) mogą zaproponować Komitetowi Monitorującemu kryteria wyboru projektów dotyczące rodzaju partnerstwa pożądanego dla danego rodzaju problemu do rozwiązania, planowanego rezultatu, grupy docelowej, rodzaju wsparcia, instrumentów, usług, terytorium, konkursu, projektu, itp.
- 4) IZ RPO realizuje i profiluje interwencję (ukierunkowuje wsparcie EFS) w oparciu o analizę sytuacji wewnątrzregionalnej, uwzględniającej w szczególności:
- a) diagnozę problemów, z uwzględnieniem różnicowań terytorialnych;
 - b) diagnozę potrzeb, z uwzględnieniem różnicowań terytorialnych;
 - c) analizę trendów demograficznych, z uwzględnieniem różnicowań terytorialnych;
 - d) poziom dostępności usług (aktywnej integracji, usług społecznych oraz usług wsparcia ekonomii społecznej) w ujęciu terytorialnym, z uwzględnieniem ich dostępności i barier w dostępności dla poszczególnych grup docelowych;
 - e) degradację obszarów i potrzebę rewitalizacji;

- f) potrzeby i specyfikę grup docelowych (w tym dostosowanie usług do potrzeb poszczególnych grup docelowych, bariery w dostępności do usług), z uwzględnieniem różnicowań terytorialnych;
- g) oczekiwane rezultaty;
- h) określony w RPO typ operacji lub rodzaj wsparcia.

Profilowanie interwencji (ukierunkowanie wsparcia EFS) dotyczy wszystkich projektów wybieranych zarówno w trybie konkursowym, jak i pozakonkursowym.

5) IZ RPO zapewnia że w przypadku rozwoju usług społecznych w ramach PI 9iv, realizowane wsparcie jest skoncentrowane na osiągnięciu strategicznego rozwoju usług społecznych w województwie, poprzez projekty osiągające jak najwyższe rezultaty, zapewniające trwałość efektów i włączenie usług społecznych w politykę rozwoju w województwie. Działania powinny obejmować zestaw projektów:

- a) terytorialnych – obejmujących różne typy usług społecznych, zgodnie z partycypacyjnie zdiagnozowanymi potrzebami, o ile projekty:
 - i. realizowane są w partnerstwie jednostek samorządu terytorialnego i podmiotów ekonomii społecznej. W skład partnerstwa wchodzi powiat (PCPR), gminy w obrębie tego powiatu (OPS) oraz podmioty ekonomii społecznej;
 - ii. zostały poprzedzone (przed złożeniem projektu) partycypacyjną, uzgodnioną pomiędzy partnerami publicznym i ekonomii społecznej, diagnozą lokalną odnośnie wyzwań społecznych (demografia, stan zdrowia, poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego), potrzeb obywateli, zasobów instytucjonalnych i osobowych;
 - iii. realizowane są wyłącznie na zasadzie jeden projekt na jeden powiat lub subregion, zdefiniowany na potrzeby projektu i obejmujący więcej niż jeden powiat;
- b) problemowych – ukierunkowanych na rozwiązanie określonych problemów, zdefiniowanych w diagnozie instytucji ogłaszającej konkurs przy użyciu różnych typów usług, w tym usług dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych, usług wsparcia rodzin, usług pieczy zastępczej;
- c) tematycznych – adresowanych wyłącznie do jednego, wąskiego typu wsparcia w ramach usługi na podstawie precyzyjnego określenia problemowych kwestii społecznych, które należy rozwiązać np. placówki wsparcia dziennego, usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnością, mieszkania wspomagane.

6) IZ RPO zapewnia, że w profilowaniu interwencji (ukierunkowaniu wsparcia EFS) uczestniczy ROPS. W profilowaniu interwencji mogą uczestniczyć także inni partnerzy zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji zasady partnerstwa na lata 2014-2020.

- 7) Wsparcie dla infrastruktury niezbędnej do świadczenia usług aktywnej integracji oraz usług społecznych odbywa się zgodnie z regulacjami rozdziału 8.
- 8) IZ RPO zapewnia, że wsparcie realizowane w ramach PI 9vi w poszczególnych obszarach jest zgodne z Wytycznymi oraz z:
 - a) Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020;
 - b) Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze zdrowia na lata 2014-2020;
 - c) Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020;
 - d) Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorców i pracowników do zmian na lata 2014-2020.

Podrozdział 4.2 Demarkacje dotyczące grup docelowych

- 1) W celu zapewnienia demarkacji pomiędzy CT 8 a CT 9 w zakresie wsparcia osób bezrobotnych, IZ RPO zapewnia, że w ramach CT 9 wsparcie jest kierowane do osób bezrobotnych, wobec których zastosowanie wyłącznie instrumentów i usług rynku pracy jest niewystarczające i istnieje konieczność zastosowania w pierwszej kolejności usług aktywnej integracji o charakterze społecznym, w tym również do osób zakwalifikowanych do III profilu pomocy w oparciu o ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
- 2) IZ PO WER zapewnia realizację wsparcia dedykowanego społeczności romskiej. Jednocześnie IZ RPO umożliwi osobom ze społeczności romskiej korzystanie ze wsparcia, o ile osoby te są osobami zagrożonymi ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Wsparcie na poziomie RPO nie może mieć charakteru wsparcia dedykowanego wyłącznie społeczności romskiej.
- 3) IZ RPO zapewnia, że wsparcie dla osób odbywających karę pozbawienia wolności nie będzie udzielane w ramach RPO.

Podrozdział 4.3 Preferencje dotyczące grup docelowych w CT 9

- 1) IZ RPO zapewnia, że preferowane do wsparcia są osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym doświadczające wielokrotnego wykluczenia społecznego rozumianego jako wykluczenie z powodu więcej niż jednej z przesłanek, o których mowa w rozdziale 3 pkt 11.
- 2) IZ RPO zapewnia, że preferowane do wsparcia są osoby:
 - a) o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
 - b) z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z niepełnosprawnością intelektualną oraz osoby z zaburzeniami psychicznymi.
- 3) IZ RPO zapewnia, że preferowane jest wsparcie dla osób korzystających z PO PŻ.
- 4) IZ RPO może preferować wsparcie dla środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. IZ RPO może określić zestaw cech lub wskaźników, na podstawie których będą zidentyfikowane środowiska zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- 5) IZ PO WER i IZ RPO zapewniają, że preferowane jest wsparcie dla osób, rodzin lub środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w związku z rewitalizacją obszarów zdegradowanych, o której mowa w Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.
- 6) IZ PO WER i IZ RPO gwarantują możliwość kierowania wsparcia do otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, o ile jest ono niezbędne dla skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Podrozdział 4.4 Komplementarność z Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020

IZ RPO zapewnia komplementarność wsparcia w ramach RPO z PO PŻ, współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (Dz. Urz. UE L 72 z 12.03.2014, str. 1) oraz ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W tym celu IZ RPO:

- a) zapewnia, że preferowane do objęcia wsparciem EFS w ramach projektów realizowanych w PI 9i i PI 9iv są osoby lub rodziny korzystające z PO PŻ, a zakres wsparcia dla tych osób lub rodzin nie będzie powielał działań, które dana osoba lub rodzina otrzymała lub otrzymuje z PO PŻ w ramach działań towarzyszących, o których mowa w PO PŻ;

- b) w decyzji o dofinansowaniu projektu lub w umowie o dofinansowanie projektu zobowiązuje beneficjenta do poinformowania właściwych terytorialnie ośrodków pomocy społecznej oraz organizacji partnerskich regionalnych i lokalnych, o których mowa w PO PŻ, o prowadzonej rekrutacji do projektów realizowanych w ramach PI 9i i PI 9iv, a także do niepowielania wsparcia, które osoba lub rodzina zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym uzyskuje w ramach działań towarzyszących w PO PŻ.

Podrozdział 4.5 Wykorzystanie rozwiązań wypracowanych z udziałem środków EFS w realizacji wsparcia

- 1) IZ RPO umożliwi wdrożenie skutecznych i efektywnych rozwiązań lub produktów wypracowanych w ramach:
 - a) projektów systemowych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki;
 - b) projektów innowacyjnych Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki lub PO WER.
- 2) Rekomenduje się, by IZ RPO:
 - a) wskazywała konkretne rozwiązania wypracowane w projektach systemowych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki;
 - b) wskazywała konkretne pozytywnie zweryfikowane produkty projektów innowacyjnych Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki lub PO WER, które mają być wdrażane.
- 3) W przypadku, gdy nie jest możliwe wskazanie konkretnych rozwiązań lub produktów, rekomenduje się, by IZ RPO definiowała co najmniej zakres tematyczny rozwiązań lub produktów adekwatny do typów projektów, form wsparcia, grup docelowych, problemów do rozwiązania itp.

Podrozdział 4.6 Projekty ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie

- 1) Projekty OPS i PCPR mogą być realizowane w trybie konkursowym lub pozakonkursowym, jeżeli taką możliwość dopuszczają postanowienia RPO.
- 2) IZ RPO dopuszcza możliwość realizacji projektów przez OPS i PCPR w trybie pozakonkursowym, wyłącznie w sytuacji, gdy wszystkie podmioty danego typu (wyłącznie wszystkie OPS lub wyłącznie wszystkie PCPR) w województwie przystąpią do realizacji projektów. W przypadku jednostek realizujących jednocześnie zadania OPS i PCPR, IZ RPO podejmuje decyzję o przynależności tych jednostek do jednego z typów jednostek (albo do OPS albo do PCPR).

- 3) Projekty OPS i PCPR realizowane w trybie pozakonkursowym mogą dotyczyć usług aktywnej integracji oraz – jeżeli RPO przewiduje taką możliwość – usług społecznych, których realizacja należy do OPS i PCPR na podstawie przepisów prawa krajowego.
- 4) IZ RPO zapewnia, że w przypadku wsparcia osób bezrobotnych, w ramach projektów OPS wsparciem są obejmowane osoby bezrobotne, które korzystają z pomocy społecznej lub bezrobotne zakwalifikowane do III profilu pomocy zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W przypadku wsparcia osób bezrobotnych zakwalifikowanych do III profilu pomocy wsparcie odbywa się poprzez:
 - a) realizację działań z zakresu integracji społecznej w ramach Programu Aktywizacja i Integracja lub programu specjalnego lub
 - b) skierowanie do uczestnictwa w zajęciach Centrum Integracji Społecznej, lub
 - c) skierowanie do podjęcia zatrudnienia w spółdzielni socjalnej założonej przez osoby prawne, lub
 - d) kontrakt socjalny lub program aktywności lokalnej z obowiązkowym zastosowaniem usług aktywnej integracji o charakterze zawodowym na zasadach określonych w pkt 7.
- 5) IZ RPO zapewnia, że ze środków EFS w ramach projektów OPS i PCPR nie są finansowane bierne formy pomocy w postaci zasiłków. Świadczenia te mogą być uznane za wkład własny do projektu.
- 6) IZ RPO może wymagać, aby OPS i PCPR:
 - a) zlecały realizację określonych zadań w ramach projektu na zasadach dotyczących zlecania realizacji zadań publicznych, określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2004 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
 - b) realizowały projekty w partnerstwie.
- 7) IZ RPO zapewnia, że OPS i PCPR nie wdrażają samodzielnie usług aktywnej integracji o charakterze zawodowym. Wdrożenie tych usług w ramach projektów ww. jednostek jest możliwe wyłącznie przez podmioty wyspecjalizowane w zakresie aktywizacji zawodowej, w szczególności:
 - a) PUP i inne instytucje rynku pracy, o których mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w szczególności w ramach Programu Aktywizacja i Integracja;
 - b) CIS i KIS;

- c) spółdzielnie socjalne, o których mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych;
 - d) organizacje pozarządowe, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- 8) Usługi aktywnej integracji o charakterze zawodowym w ramach projektów OPS lub PCPR są realizowane przez:
- a) partnerów OPS lub PCPR w ramach projektów partnerskich;
 - b) PUP na podstawie porozumienia o realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i na zasadach określonych w tej ustawie;
 - c) podmioty wybrane w ramach zlecenia zadania publicznego na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
 - d) podmioty danej jednostki samorządu terytorialnego wyspecjalizowane w zakresie reintegracji zawodowej, o ile zostaną wskazane we wniosku o dofinansowanie projektu jako realizatorzy projektu.
- 9) IZ RPO, w odniesieniu do OPS i PCPR, stosuje mechanizmy promujące wykorzystanie:
- a) kontraktu socjalnego lub indywidualnych programów, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
 - b) programów aktywności lokalnej w formie lokalnych programów pomocy społecznej, o których mowa w art. 110 ust. 10 oraz art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
 - c) projektów socjalnych.
- 10) Obowiązkowym elementem kontraktów socjalnych, indywidualnych programów, programów aktywności lokalnej oraz projektów socjalnych, o których mowa w pkt 9, są usługi aktywnej integracji.
- 11) IZ RPO zapewnia, że projekty OPS i PCPR spełniają warunki, określone w innych rozdziałach Wytucznych, w tym w podrozdziale 4.7.

Podrozdział 4.7 Efektywność społeczno-zatrudnieniowa

- 1) IZ RPO w odniesieniu do wszystkich typów projektów możliwych do realizacji w PI 9i, które dotyczą aktywizacji społeczno-zatrudnieniowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, rekomenduje Komitetowi Monitorującemu RPO kryteria

wyboru projektów dotyczące efektywności społeczno-zatrudnieniowej, weryfikuje spełnienie kryteriów oraz zobowiązuje beneficjentów w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do przedstawienia informacji niezbędnych do weryfikacji tych kryteriów, z zastrzeżeniem pkt 3. Spełnienie kryterium efektywności społeczno-zatrudnieniowej jest warunkiem dostępu do środków EFS.

- 2) IZ RPO w odniesieniu do typów projektów możliwych do realizacji w PI 9iv może rekomendować Komitetowi Monitorującemu RPO kryteria wyboru projektów dotyczące efektywności społeczno-zatrudnieniowej, biorąc pod uwagę cel wsparcia oferowanego w ramach PI 9iv. Jeżeli celem wsparcia jest aktywizacja społeczno-zatrudnieniowa zastosowanie kryteriów efektywności społeczno-zatrudnieniowej jest obligatoryjne, z zastrzeżeniem pkt 3.
- 3) W odniesieniu do osób:
 - a) wspieranych w ramach placówek wsparcia dziennego, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
 - b) będących w pieczy zastępczej i opuszczających tę pieczę, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
 - c) nieletnich, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich,
 - d) przebywających w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
 - e) osób do 18 roku życia
- do których są kierowane usługi aktywnej integracji, nie ma obowiązku stosowania kryteriów efektywności społeczno-zatrudnieniowej w wymiarze zatrudnieniowym.
- 4) Efektywność społeczno-zatrudnieniowa jest mierzona:
 - a) wśród uczestników projektu względem ich sytuacji w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie, rozumianego zgodnie z definicją wskazaną w Wytocznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
 - b) wśród uczestników projektu, którzy zakończyli udział w projekcie; za zakończenie udziału w projekcie należy uznać zakończenie uczestnictwa w formie lub formach wsparcia realizowanych w ramach projektu zgodnie ze ścieżką udziału w projekcie. Zakończenie udziału w projekcie z powodu podjęcia zatrudnienia wcześniej niż uprzednio było to planowane można uznać za zakończenie udziału w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką udziału w projekcie;

- c) w stosunku do łącznej liczby uczestników projektu, którzy zakończyli udział w projekcie zgodnie ze ścieżką udziału w projekcie.
- 5) Efektywność społeczno-zatrudnieniowa mierzy efekt realizacji projektu względem uczestników projektu w dwóch wymiarach ich funkcjonowania:
- a) w wymiarze społecznym;
 - b) w wymiarze zatrudnieniowym.
- 6) Kryterium efektywności społeczno-zatrudnieniowej w wymiarze społecznym oznacza odsetek uczestników projektu, którzy po zakończeniu udziału w projekcie:
- a) dokonali postępu w procesie aktywizacji społeczno-zatrudnieniowej i zmniejszenia dystansu do zatrudnienia, przy czym postęp powinien być rozumiany m.in. jako
 - i) rozpoczęcie nauki;
 - ii) wzmocnienie motywacji do pracy po projekcie;
 - iii) zwiększenie pewności siebie i własnych umiejętności;
 - iv) poprawa umiejętności rozwiązywania pojawiających się problemów;
 - v) podjęcie wolontariatu;
 - vi) poprawa stanu zdrowia;
 - vii) ograniczenie nałogów;
 - viii) doświadczenie widocznej poprawy w funkcjonowaniu (w przypadku osób z niepełnosprawnościami);
 - b) lub podjęli dalszą aktywizację w formie, która:
 - i) obrazuje postęp w procesie aktywizacji społecznej i zmniejsza dystans do zatrudnienia;
 - ii) nie jest tożsama z formą aktywizacji, którą uczestnik projektu otrzymywał przed projektem;
 - iii) nie jest tożsama z formą aktywizacji, którą uczestnik projektu otrzymywał w ramach projektu, chyba że nie jest ona finansowana ze środków EFS i że stanowi postęp w stosunku do sytuacji uczestnika projektu w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie.
- 7) IZ RPO określa jednolitą dla danego RPO metodologię pomiaru efektywności społeczno-zatrudnieniowej w wymiarze społecznym biorąc pod uwagę co najmniej elementy, o których mowa w pkt 6.
- 8) Kryterium efektywności społeczno-zatrudnieniowej w wymiarze zatrudnieniowym oznacza odsetek uczestników projektu, którzy po zakończeniu udziału w projekcie zgodnie ze ścieżką udziału w projekcie podjęli zatrudnienie. Pomiar efektywności społeczno-zatrudnieniowej w wymiarze zatrudnieniowym odbywa się zgodnie z metodologią określoną dla efektywności zatrudnieniowej wskazaną w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu

Spółecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020, z następującymi zastrzeżeniami:

- a) efektywność społeczno-zatrudnieniowa w wymiarze zatrudnieniowym w projektach CT 9 jest mierzona dodatkowo w odniesieniu do dwóch kategorii osób:
 - i) ubogich pracujących;
 - ii) osób zatrudnionych w ZAZ, wspieranych w sposób, o którym mowa w podrozdziale 5.2 pkt 3 lit. b;
 - b) pomiar efektywności społeczno-zatrudnieniowej w wymiarze zatrudnieniowym nie dotyczy osób bezrobotnych, które w ramach projektu realizowanego w ramach w PI 9i lub po jego zakończeniu podjęły dalszą aktywizację w ramach PI 9v lub w ramach CT 8.
- 9) W odniesieniu do osób ubogich pracujących efektywność społeczno-zatrudnieniowa w wymiarze zatrudnieniowym rozumiana jest jako podjęcie pracy lepszej jakości w stosunku do pracy dotychczas wykonywanej. Za lepszą jakość uznaje się poprawę co najmniej jednego z poniższych parametrów:
- a) rodzaj umowy stanowiącej podstawę wykonywania pracy (lepsza jakość to umowa gwarantująca większe bezpieczeństwo i trwałość zatrudnienia);
 - b) rodzaj zajmowanego stanowiska lub wykonywanej pracy (lepsza jakość oznacza wyższe stanowisko pracy lub wykonywanie pracy wymagającej wyższych kompetencji);
 - c) wysokość wynagrodzenia (lepsza jakość oznacza wyższe wynagrodzenie).
- 10) W odniesieniu do osób zatrudnionych w ZAZ efektywność społeczno-zatrudnieniowa w wymiarze zatrudnieniowym rozumiana jest jako podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy, w przedsiębiorstwie społecznym lub w ramach zatrudnienia wspieranego.
- 11) Kryterium efektywności społeczno-zatrudnieniowej jest weryfikowane w terminie do 3 miesięcy od zakończenia udziału w projekcie, rozumianego zgodnie z pkt 4 lit. b.
- 12) IZ RPO zobowiązuje beneficjenta w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do tego, że na etapie rekrutacji do projektu zobliguje on uczestników projektu do dostarczenia dokumentów potwierdzających osiągnięcie efektywności społeczno-zatrudnieniowej.
- 13) Szczegółowe warunki dotyczące sposobu weryfikacji spełnienia kryterium efektywności społeczno-zatrudnieniowej określa IZ RPO, z uwzględnieniem Wytycznych.
- 14) Ministerstwo Rozwoju określa na podstawie badań minimalne poziomy efektywności społeczno-zatrudnieniowej i przekazuje je IZ RPO.
- 15) IZ RPO w kryteriach wyboru projektów, o których mowa w pkt 1, określa minimalny poziom efektywności społeczno-zatrudnieniowej wymagany do osiągnięcia w wyniku realizacji projektu, przy czym wskazuje poziom ogólnego wskaźnika efektywności

społeczno-zatrudnieniowej, w ramach którego dodatkowo wyodrębnia minimalny poziom wskaźnika efektywności zatrudnieniowej.

Rozdział 5 – Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie w ramach PI 9i

Podrozdział 5.1 Ogólne warunki obowiązujące w ramach PI 9i

- 1) IZ RPO zapewnia, że wsparcie w postaci usług aktywnej integracji jest adresowane do:
 - a) osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
 - b) środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności do lokalnych społeczności na obszarach zdegradowanych objętych rewitalizacją- biorąc pod uwagę elementy, o których mowa w podrozdziale 4.1 dotyczące realizacji i profilowania interwencji (ukierunkowanie wsparcia EFS), oraz postanowienia podrozdziału 4.3 dotyczące preferowania grup docelowych.
- 2) Usługi aktywnej integracji mogą mieć charakter wsparcia indywidualnego (adresowanego do osoby), rodzinnego (adresowanego do rodziny) oraz środowiskowego (adresowanego do określonego środowiska).
- 3) IZ RPO zapewnia, że usługi aktywnej integracji o charakterze zawodowym dla osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym nie mogą stanowić pierwszego elementu wsparcia w ramach ścieżki reintegracji.
- 4) IZ RPO zapewnia, że praca socjalna jest traktowana jako instrument aktywnej integracji o charakterze społecznym. Jednocześnie IZ RPO zapewnia, że projekty obejmujące wyłącznie pracę socjalną nie są wybierane do dofinansowania.
- 5) IZ RPO zapewnia, że nie są realizowane projekty adresowane wyłącznie do dzieci lub takie, w których dzieci stanowią główną grupę wsparcia w projekcie, chyba że taką możliwość dopuszczają zapisy RPO.
- 6) IZ RPO zapewnia, że proces wsparcia osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym odbywa się w oparciu o ścieżkę reintegracji, stworzoną indywidualnie dla każdej osoby, rodziny, środowiska zagrożonego ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji, potrzeb.
- 7) W ramach ścieżki reintegracji, obok usług aktywnej integracji, mogą być realizowane usługi społeczne, o ile jest to niezbędne dla zapewnienia indywidualizacji i kompleksowości wsparcia dla konkretnej osoby, rodziny czy środowiska i przyczynia się do realizacji celów aktywnej integracji, o których mowa w rozdziale 3 pkt 25, przy czym wsparcie jest skoncentrowane na osobie i jej potrzebach, a nie na rozwijaniu usług.

- 8) IZ RPO zapewnia, że usługi reintegracji społecznej i zawodowej realizowane przez CIS i KIS są uznawane za kompleksową usługę aktywnej integracji, obejmującej aktywną integrację społeczną i zawodową.
- 9) IZ RPO zapewnia wsparcie służące poprawie dostępu do usług reintegracji społecznej i zawodowej realizowanych przez CIS i KIS.
- 10) Wsparcie, o którym mowa w pkt 9, jest udzielane na stworzenie nowych miejsc reintegracji społecznej i zawodowej:
 - a) w istniejących podmiotach, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
 - b) poprzez utworzenie podmiotów, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.
- 11) IZ RPO zapewnia, że tworzenie nowych podmiotów, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, uwzględnia aspekty, o których mowa w podrozdziale 4.1 pkt 4.
- 12) IZ RPO zapewnia, że środków innych niż europejskie, zastosowanie mechanizmów gwarantujących trwałość podmiotów utworzonych ze środków EFS (w szczególności nowo utworzonych CIS i KIS, a także ZAZ lub WTZ, o ile IZ RPO dopuści tworzenie tych podmiotów). IZ RPO zobowiązuje beneficjenta w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do zachowania trwałości utworzonych w ramach projektu podmiotów po zakończeniu realizacji projektu, co najmniej przez okres odpowiadający okresowi realizacji projektu. IZ RPO weryfikuje spełnienie warunku trwałości, po upływie okresu wskazanego w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu.
- 13) IZ RPO zapewnia, że beneficjenci PI 9i współpracują z OWES w zakresie tworzenia miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej.
- 14) IZ RPO zapewnia, że beneficjenci PI 9i informują właściwy terytorialnie OPS o projekcie i formach wsparcia otrzymywanych przez uczestników.
- 15) IZ RPO zapewnia, że z uczestnikami projektu realizowanego przez podmiot inny niż OPS podpisana jest umowa na wzór kontraktu socjalnego, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
- 16) Wsparcie dla infrastruktury niezbędnej do świadczenia usług aktywnej integracji odbywa się zgodnie z regulacjami rozdziału 8.

Podrozdział 5.2 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami

- 1) IZ RPO zapewnia, że aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami odbywa się poprzez:

- a) wykorzystanie usług aktywnej integracji; IZ RPO umożliwia realizację usług asystenckich, a także innych usług aktywnej integracji w szczególności takich jak usługi trenera pracy lub inne usługi umożliwiające uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia i nabywanie nowych umiejętności społecznych i zawodowych, pozwalających uzyskać i utrzymać zatrudnienie, w szczególności w początkowym okresie zatrudnienia;
 - b) usługi reintegracji społecznej i zawodowej realizowane przez CIS i KIS;
 - c) wykorzystanie usług aktywnej integracji w ramach WTZ i ZAZ zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. IZ RPO umożliwia realizację usług asystenckich, a także innych usług aktywnej integracji, w szczególności takich jak usługi trenera pracy lub inne usługi umożliwiające uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia i nabywanie nowych umiejętności społecznych i zawodowych, pozwalających uzyskać i utrzymać zatrudnienie w szczególności w początkowym okresie zatrudnienia.
- 2) Co do zasady ze środków EFS nie są tworzone nowe ZAZ. Ewentualną decyzję o dopuszczeniu możliwości tworzenia ZAZ w ramach RPO podejmuje IZ RPO po:
- a) przeprowadzeniu analizy potrzeb regionu, z uwzględnieniem aspektów, o których mowa w podrozdziale 4.1 pkt 4 oraz
 - b) zagwarantowaniu trwałości funkcjonowania nowo tworzonych podmiotów, zgodnie podrozdziałem 5.1 pkt 12.
- 3) IZ RPO zapewnia, że wsparcie w ramach ZAZ odbywa się poprzez:
- a) zwiększenie liczby osób z niepełnosprawnościami zatrudnionych w istniejących ZAZ, z możliwością objęcia tych osób usługami aktywnej integracji; okres zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w ZAZ po zakończeniu realizacji projektu jest co najmniej równy okresowi zatrudnienia w ramach projektu; okres może być krótszy, wyłącznie w sytuacji, gdy osoba z niepełnosprawnością podejmie w tym okresie zatrudnienie poza ZAZ;
 - b) wsparcie osób z niepełnosprawnościami dotychczas zatrudnionych w ZAZ nową ofertą w postaci usług aktywnej integracji ukierunkowaną na przygotowanie osób zatrudnionych w ZAZ do podjęcia zatrudnienia poza ZAZ: na otwartym rynku pracy lub w przedsiębiorczości społecznej; IZ RPO tworzy możliwość wsparcia dla osób zatrudnionych w ZAZ usługami asystenckimi oraz usługami trenera pracy, umożliwiającymi uzyskanie lub utrzymanie zatrudnienia, w szczególności w początkowym okresie zatrudnienia.
- 4) Co do zasady ze środków EFS nie są tworzone nowe WTZ. Ewentualną decyzję o dopuszczeniu możliwości tworzenia WTZ w ramach RPO podejmuje IZ RPO po:

- a) przeprowadzeniu analizy potrzeb regionu, z uwzględnieniem aspektów, o których mowa w podrozdziale 4.1 pkt 4 w szczególności analizy i stopnia nasycenia usługami WTZ w ujęciu terytorialnym, przestrzennego rozmieszczenia ZAZ w regionie oraz
 - b) zagwarantowaniu trwałości funkcjonowania nowo tworzonych podmiotów, zgodnie z podrozdziałem 5.1 pkt 12.
- 5) IZ RPO zapewnia, że wsparcie w ramach WTZ odbywa się poprzez:
- a) wsparcie usługami aktywnej integracji nowych osób w istniejących WTZ;
 - b) wsparcie dotychczasowych uczestników WTZ nową ofertą w postaci usług aktywnej integracji obowiązkowo ukierunkowaną na przygotowanie uczestników WTZ do podjęcia zatrudnienia i ich zatrudnienie: w ZAZ, na otwartym lub chronionym rynku pracy lub w przedsiębiorczości społecznej; IZ RPO tworzy możliwość wsparcia uczestników WTZ usługami asystenckimi oraz usługami trenera pracy, umożliwiającymi uzyskanie lub utrzymanie zatrudnienia, w szczególności w początkowym okresie zatrudnienia, umożliwia także realizację praktyk lub staży dla uczestników WTZ.
- 6) W celu zwiększenia zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, IZ RPO umożliwia realizację działań wspierających tworzenie miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami, w szczególności poprzez wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy na potrzeby zatrudnienia osoby z niepełnosprawnością, dostosowanie stanowiska pracy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Możliwe jest także wsparcie związane z tworzeniem miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie przyznawania dotacji oraz usług towarzyszących przyznaniu dotacji, o których mowa w rozdziale 7 pkt 11 lit. a-c. Działania adresowane do pracodawców mogą być realizowane wyłącznie jako element kompleksowych projektów obejmujących również aktywizację społeczno-zawodową osób z niepełnosprawnościami.
- 7) IZ RPO zapewnia, że turnusy rehabilitacyjne, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nie są traktowane jako instrument aktywnej integracji. Kwota przeznaczona na turnus rehabilitacyjny aktywizowanej osoby z niepełnosprawnością może być jednak uznana za wkład własny do projektu.

Rozdział 6 – Wsparcie rozwoju usług społecznych w ramach PI 9iv

Podrozdział 6.1 Ogólne warunki wsparcia rozwoju usług społecznych w ramach PI 9iv

- 1) IZ RPO przyjmuje, że usługi społeczne to usługi realizowane przez podmioty prowadzące usługi społeczne lub podmioty realizujące w swojej działalności statutowej usługi społeczne i zdrowotne. Decyzję podejmuje każdorazowo IZ RPO w oparciu o Wytoczne i RPO. W ramach projektów dotyczących usług społecznych, w szczególności usług opiekuńczych, IZ RPO umożliwia finansowanie usług zdrowotnych, o ile usługi te są niezbędne do zapewnienia kompleksowego wsparcia osobom zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W przypadku realizacji w ramach jednego projektu usług społecznych i zdrowotnych, IZ RPO gwarantuje możliwość monitorowania usług społecznych i zdrowotnych oddzielnie albo ustala, co jest usługą przewodnią w danym projekcie i zapewnia jej monitorowanie.
- 2) IZ RPO zapewnia preferencje dla realizacji usług społecznych przez podmioty ekonomii społecznej. Preferencje mogą być zapewnione w szczególności poprzez:
 - a) rekomendowanie Komitetowi Monitorującemu RPO określonych kryteriów wyboru projektów ograniczających wsparcie w ramach danego konkursu wyłącznie do podmiotów ekonomii społecznej lub premiujących realizację projektów przez te podmioty;
 - b) preferencje dla projektów partnerskich realizowanych przez administrację publiczną i podmioty ekonomii społecznej;
 - c) zobowiązanie beneficjentów w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do zlecenia zadań na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, dokonywania zamówień z wykorzystaniem klauzul społecznych zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, z późn. zm.), dokonywania zamówień u podmiotów ekonomii społecznej w przypadku zakupów nieobjętych ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych.
- 3) IZ RPO zapewnia, że interwencja w ramach poszczególnych typów usług społecznych spełnia minimalne wymagania świadczenia tych usług, określone w załączniku nr 1 do Wytocznych.
- 4) IZ RPO zapewnia, że koszty pracy osób bezpośrednio realizujących usługi społeczne w projekcie nie mogą być niższe od minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę w przeliczeniu na stawki godzinowe danego miesiąca oraz nie mogą być niższe niż stawki stosowane za podobne usługi przez jednostki samorządu terytorialnego.

Podrozdział 6.2 Usługi opiekuńcze i asystenckie w ramach PI 9iv

- 1) IZ RPO zapewnia, że usługi opiekuńcze są świadczone dla osób niesamodzielnych.

- 2) IZ RPO zapewnia, że wsparcie dla usług opiekuńczych prowadzi każdorazowo do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych oraz liczby osób objętych usługami przez danego beneficjenta w stosunku do danych z roku poprzedzającego rok rozpoczęcia realizacji projektu. Liczba miejsc świadczenia usług opiekuńczych jest zwiększana wyłącznie w ramach usług świadczonych w środowisku lokalnym.
- 3) IZ RPO zapewnia, że wsparcie dla usług opiekuńczych odbywa się poprzez tworzenie miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług świadczonych w środowisku lokalnym. Tworzone miejsca świadczenia usług opiekuńczych mogą być miejscami:
 - a) stałego lub krótkookresowego pobytu dziennego;
 - b) stałego lub krótkookresowego pobytu całodobowego.Miejsca krótkookresowego pobytu służą przede wszystkim poprawie dostępu do usług opiekuńczych w zastępstwie za opiekunów faktycznych.
- 4) Miejsca świadczenia usług opiekuńczych mogą być tworzone zarówno w nowych podmiotach, jak i w podmiotach już istniejących, z zastrzeżeniem wynikającym z pkt 2.
- 5) IZ RPO zapewnia, że w ramach opieki instytucjonalnej nie są tworzone nowe miejsca świadczenia usług opiekuńczych ani nie są utrzymywane dotychczas istniejące.
- 6) IZ RPO umożliwia wsparcie dla osób będących w opiece instytucjonalnej, w celu przejścia tych osób do opieki realizowanej w ramach usług świadczonych w środowisku lokalnym, o ile przyczynia się to do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych w postaci usług świadczonych w środowisku lokalnym.
- 7) IZ RPO może umożliwić podmiotom prowadzącym opiekę instytucjonalną sfinansowanie działań pozwalających na rozszerzenie oferty o prowadzenie usług świadczonych w środowisku lokalnym, o ile przyczyni się to do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych w środowisku lokalnym.
- 8) Aby umożliwić pozostanie osób z niepełnosprawnościami i osób niesamodzielnych w środowisku lokalnym, IZ RPO dopuszcza finansowanie działań pozwalających tym osobom na w miarę możliwości samodzielne funkcjonowanie, w tym działań zwiększających mobilność, autonomię, bezpieczeństwo osób z niepełnosprawnościami i osób niesamodzielnych: np. likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania, sfinansowanie tworzenia wypożyczalni sprzętu wspomagającego (zwiększającego samodzielność osób) i sprzętu pielęgnacyjnego (niezbędnego do opieki nad osobami niesamodzielnymi), sfinansowanie wypożyczenia lub zakupu tego sprzętu, usługi dowożenia posiłków, przewóz do miejsca pracy lub ośrodka wsparcia; Tego rodzaju działania realizowane są wyłącznie jako element kompleksowych projektów dotyczących usług asystenckich lub usług opiekuńczych i mogą być finansowane z EFS lub w ramach cross-financingu.

- 9) IZ RPO umożliwia wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w usługach opiekuńczych np. teleopieki, systemów przywoławczych.
- 10) IZ RPO umożliwia realizację działań wspierających opiekunów faktycznych w opiece nad osobami niesamodzielnymi, w szczególności:
- a) kształcenie, w tym szkolenie i zajęcia praktyczne oraz wymianę doświadczeń dla opiekunów faktycznych, w tym m.in. zwiększających ich umiejętności w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi;
 - b) poradnictwo, w tym psychologiczne oraz pomoc w uzyskaniu informacji umożliwiających poruszanie się po różnych systemach wsparcia, z których korzystanie jest niezbędne dla sprawowania wysokiej jakości opieki i odciążenia opiekunów faktycznych;
 - c) tworzenie miejsc krótkookresowego pobytu w zastępstwie za opiekunów faktycznych w formie pobytu całodobowego lub dziennego, zgodnie z pkt 3;
 - d) sfinansowanie usługi asystenckiej lub usługi opiekuńczej w celu umożliwienia opiekunom faktycznym funkcjonowania społecznego, zawodowego lub edukacyjnego.
- 11) IZ RPO zapewnia, że usługi asystenckie są świadczone dla osób z niepełnosprawnościami.
- 12) IZ RPO zapewnia, że wsparcie dla usług asystenckich prowadzi każdorazowo do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług asystenckich prowadzonych przez danego beneficjenta w stosunku do danych z roku poprzedzającego rok rozpoczęcia realizacji projektu. Liczba miejsc świadczenia usług asystenckich jest zwiększana wyłącznie w ramach usług świadczonych w środowisku lokalnym lub w celu umożliwienia osobom przebywającym w opiece instytucjonalnej przejście do usług świadczonych w środowisku lokalnym.
- 13) IZ RPO zapewnia, że wsparcie dla usług asystenckich odbywa się poprzez zwiększanie liczby asystentów funkcjonujących w ramach nowych podmiotów lub podmiotów istniejących, z zastrzeżeniem wynikającym z pkt 12.
- 14) IZ RPO zapewnia, że wsparcie w ramach projektu nie spowoduje:
- a) zmniejszenia dotychczasowego finansowania usług asystenckich lub opiekuńczych przez beneficjenta oraz
 - b) zastąpienia środkami projektu dotychczasowego finansowania przez beneficjentów usług asystenckich lub opiekuńczych.
- 15) IZ RPO zapewnia, że utrzymywanie ze środków EFS miejsc świadczenia usług opiekuńczych i asystenckich stworzonych przez danego beneficjenta trwa nie dłużej niż 3 lata.

- 16) IZ RPO zapewnia, że w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu są zawarte postanowienia zobowiązujące beneficjenta do zachowania trwałości miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych utworzonych w ramach projektu po zakończeniu realizacji projektu co najmniej przez okres odpowiadający okresowi realizacji projektu. Trwałość jest rozumiana jako instytucjonalna gotowość podmiotów do świadczenia usług ze środków innych niż europejskie. IZ RPO weryfikuje spełnienie powyższego warunku po upływie okresu wskazanego w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu.
- 17) IZ RPO zapewnia, że wsparcie jest adresowane w pierwszej kolejności do osób z niepełnosprawnościami i osób niesamodzielnych, których dochód nie przekracza 150% właściwego kryterium dochodowego (na osobę samotnie gospodarującą lub na osobę w rodzinie), o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
- 18) IZ RPO może umożliwić korzystanie z usług asystenckich lub opiekuńczych także innym osobom niż wskazane w pkt 17. IZ RPO może określić kryteria rekrutacji tych osób do projektów lub umożliwić beneficjentowi ich określenie. Kryteria rekrutacji uwzględniają w szczególności sytuację materialną osób niesamodzielnych oraz ich opiekunów faktycznych, rodzaj usług i specyfikę grupy docelowej. IZ RPO zapewnia, że decyzja o przyznaniu osobie niesamodzielnej lub jej opiekunom usług asystenckich lub opiekuńczych jest poprzedzona każdorazowo indywidualną oceną sytuacji materialnej i życiowej (rodzinnej i zawodowej) danej osoby niesamodzielnej oraz opiekunów faktycznych tej osoby.
- 19) IZ RPO może dopuścić częściową lub całkowitą odpłatność za usługi asystenckie lub opiekuńcze, dla osób innych niż wskazane w pkt 17. Wówczas IZ RPO określa zasady odpłatności lub umożliwia beneficjentowi zaproponowanie własnych zasad odpłatności skorelowanych z zasadami dotychczas stosowanymi przez beneficjenta. Zasady odpłatności uzależnione są w szczególności od sytuacji materialnej osób niesamodzielnych i ich opiekunów faktycznych, rodzaju usługi i specyfiki grupy docelowej. Stosowanie odpłatności w projekcie musi być zaplanowane we wniosku o dofinansowanie projektu, przy czym odpłatności te stanowią wkład własny w projekcie.

Podrozdział 6.3 Usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej

- 1) Możliwy zakres usług wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, w tym działań na rzecz usamodzielnienia osób opuszczających pieczę zastępczą oraz podmioty uprawnione do realizacji tych usług określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. IZ RPO zapewnia, że wsparcie dla rodziny i pieczy zastępczej odbywa się zgodnie z ww. ustawą. Jednocześnie IZ RPO zapewnia, że z EFS

nie są finansowane świadczenia wypłacane na podstawie tej ustawy. Świadczenia te mogą stanowić wkład własny do projektu.

- 2) IZ RPO umożliwia realizację:
 - a) działań prewencyjnych mających ograniczyć umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej poprzez usługi wsparcia rodziny;
 - b) działań prowadzących do odejścia od opieki instytucjonalnej, tj. od opieki świadczonej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych powyżej 14 dzieci do usług świadczonych w środowisku lokalnym poprzez tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 dzieci; limit 14 dzieci nie obowiązuje w przypadku, gdy przepisy prawa krajowego wskazują mniejszą maksymalną liczbę osób w placówce. IZ RPO zapewnia, że nie są tworzone nowe miejsca w ramach opieki instytucjonalnej, tj. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych powyżej 14 osób.
- 3) IZ RPO zapewnia, że usługi wsparcia rodziny w postaci pomocy w opiece i wychowaniu dzieci w formie placówek wsparcia dziennego polegają na tworzeniu nowych miejsc opieki i wychowania w ramach nowych placówek wsparcia dziennego, jak również w ramach istniejących placówek.
- 4) IZ RPO zapewnia, że wsparcie istniejących placówek wsparcia dziennego jest możliwe wyłącznie, pod warunkiem:
 - a) zwiększenia liczby miejsc w tych placówkach lub
 - b) rozszerzenie oferty wsparcia.
- 5) W przypadku wsparcia na tworzenie nowych placówek wsparcia dziennego, IZ RPO zobowiązuje beneficjenta w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do zachowania trwałości po zakończeniu realizacji projektu co najmniej przez okres odpowiadający okresowi realizacji projektu. Trwałość jest rozumiana jako instytucjonalna gotowość podmiotów do świadczenia, ze środków innych niż europejskie, usług pomocy w opiece i wychowaniu w ramach placówek wsparcia dziennego, o których mowa w art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. IZ RPO weryfikuje spełnienie powyższego warunku po upływie okresu wskazanego w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu.
- 6) IZ RPO może określić preferowane formy pomocy w opiece i wychowaniu dzieci oraz określić inne preferencje, kierując się w szczególności przesłankami, o których mowa w podrozdziale 4.1 pkt 4.
- 7) IZ RPO zapewnia, że w placówkach wsparcia dziennego w formie opiekuńczej oraz placówkach prowadzonych w formie pracy podwórkowej obowiązkowo są realizowane zajęcia rozwijające co najmniej dwie z ośmiu kompetencji kluczowych wskazanych

w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE) (Dz. Urz. UE L 394 z 30.12.2006, str. 10):

- a) porozumiewanie się w języku ojczystym;
 - b) porozumiewanie się w językach obcych;
 - c) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
 - d) kompetencje informatyczne;
 - e) umiejętność uczenia się;
 - f) kompetencje społeczne i obywatelskie;
 - g) inicjatywność i przedsiębiorczość;
 - h) świadomość i ekspresja kulturalna.
- 8) IZ RPO zapewnia, że w ramach działań prowadzących do tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego realizowane jest kształcenie kandydatów na rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz doskonalenie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą w ww. formach. IZ RPO umożliwia osobom będącym w pieczy zastępczej korzystanie z usług aktywnej integracji, w szczególności o charakterze społecznym, których celem jest nabycie, przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej, a w przypadku osób w wieku 15+ także usług aktywnej integracji o charakterze zawodowym. Działania te w zależności od postanowień RPO są realizowane w PI 9i lub 9iv.

Podrozdział 6.4 Mieszkania wspomagane

- 1) IZ RPO zapewnia, że wsparcie dla mieszkań wspomaganych polega na tworzeniu miejsc w nowo tworzonych lub istniejących mieszkaniach wspomaganych dla osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Liczba miejsc w mieszkaniu wspomaganych nie może być większa niż 10. W przypadku mieszkań wspomaganych w formie mieszkań wspieranych, IZ RPO umożliwia tworzenie miejsc pobytu okresowego (w zastępstwie za opiekunów faktycznych) lub stałego.
- 2) W mieszkaniach wspomaganych w ramach wsparcia zapewnia się:
 - a) usługi wspierające pobyt osoby w mieszkaniu wspieranym, w tym usługi opiekuńcze, usługi asystenckie;
 - b) usługi wspierające aktywność osoby w mieszkaniu, w tym trening samodzielności, praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne.
- 3) W przypadku mieszkań chronionych, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, IZ RPO zapewnia, że jest stosowany standard dotyczący tej formy

pomocy wynikający z ww. ustawy. W przypadku pozostałych form mieszkań wspomaganych IZ RPO zapewnia, że mieszkania te spełniają definicję usług świadczonych w środowisku lokalnym oraz standardy określone w załączniku nr 1 do Wytucznych.

IZ RPO zapewnia, że wsparcie istniejących mieszkań wspomaganych jest możliwe wyłącznie, pod warunkiem zwiększenia przez danego beneficjenta liczby miejsc świadczenia usług w postaci mieszkań wspomaganych.

- 4) IZ RPO zapewnia, że w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu są zawarte postanowienia zobowiązujące beneficjenta do zachowania trwałości miejsc świadczenia usług w mieszkaniach wspomaganych utworzonych w ramach projektu po zakończeniu realizacji projektu co najmniej przez okres odpowiadający okresowi realizacji projektu określony w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu. Trwałość powinna być rozumiana jako instytucjonalna gotowość podmiotów do świadczenia usług ze środków innych niż europejskie. IZ RPO weryfikuje spełnienie powyższego warunku po upływie okresu wskazanego w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu.

Rozdział 7 – Wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej w ramach PI 9v

- 1) IZ PO WER zapewnia wsparcie zwrotne dla istniejących podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych zgodnie z postanowieniami KPRES oraz wynikami oceny *ex ante*, przeprowadzonej zgodnie z art. 37 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.
- 2) IZ RPO zapewnia, że usługi wsparcia ekonomii społecznej realizowane przez OWES są skoncentrowane na:
 - a) tworzeniu miejsc pracy (w szczególności dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym) w podmiotach ekonomii społecznej, w tym w szczególności w przedsiębiorstwach społecznych;
 - b) wykorzystaniu potencjału istniejących podmiotów ekonomii społecznej do ekonomizacji rozumianej jako:

- i) tworzenie miejsc pracy w organizacjach prowadzących nieodpłatną działalność pożytku publicznego;
 - ii) uruchamianie odpłatnej działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe prowadzące dotychczas działalność nieodpłatną (rezultaty są wykazywane we wskaźniku efektywnościowym OWES nr 4, o którym mowa w pkt 24); uruchamianiu tej działalności powinno towarzyszyć tworzenie miejsc pracy;
 - iii) uruchamianie działalności gospodarczej przez organizacje pozarządowe prowadzące dotychczas działalność odpłatną lub nieodpłatną pożytku publicznego (rezultaty są wykazywane we wskaźniku efektywnościowym OWES nr 4, o którym mowa w pkt 24); uruchamianiu tej działalności powinno towarzyszyć tworzenie miejsc pracy;
 - iv) przekształcenie organizacji pozarządowej w przedsiębiorstwo społeczne bez możliwości zastosowania instrumentów w postaci dotacji, o której mowa w pkt 4, i wsparcia pomostowego w formie finansowej, o którym mowa w pkt 11;
 - v) przekształcenie organizacji pozarządowej w przedsiębiorstwo społeczne, któremu towarzyszy tworzenie miejsc pracy, z możliwością zastosowania instrumentów w postaci dotacji i wsparcia pomostowego w formie finansowej na zasadach określonych w niniejszym rozdziale (rezultaty są wykazywane we wskaźniku efektywnościowym OWES nr 3, o którym mowa w pkt 24).
- 3) IZ RPO zapewnia, że w ramach RPO dotacje na tworzenie nowych miejsc pracy są udzielana wyłącznie dla:
- a) osób bezrobotnych i biernych zawodowo w rozumieniu Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, które są najbardziej oddalone od rynku pracy to jest takich, które oprócz bezrobocia doświadczają wykluczenia społecznego na podstawie innych przesłanek wykluczających, wskazanych w definicji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
 - b) osób, o których mowa w art. 4 ust 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych.
- Nie jest możliwe przyznanie dotacji na stworzenie miejsca pracy dla osób, które pracują lub prowadzą działalność gospodarczą w momencie złożenia wniosku o przyznanie dotacji;
- 4) IZ RPO zapewnia, że dotacje są udzielane na tworzenie nowych miejsc pracy dla osób, o których mowa w pkt 3:

- a) poprzez tworzenie nowych przedsiębiorstw społecznych;
 - b) w istniejących przedsiębiorstwach społecznych;
 - c) w podmiotach ekonomii społecznej, wyłączenie pod warunkiem przekształcenia tych podmiotów w przedsiębiorstwa społeczne.
- 5) IZ RPO zapewnia, że preferowaną formą zatrudnienia w ramach miejsc pracy utworzonych z dotacji dla osób, o których mowa w pkt 3, jest umowa o pracę lub spółdzielcza umowa o pracę.
- 6) Maksymalna kwota dotacji na stworzenie jednego miejsca pracy stanowi sześciokrotność przeciętnego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
- 7) Jedno przedsiębiorstwo społeczne może uzyskać:
- a) maksymalnie trzydziestokrotność przeciętnego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy przy tworzeniu przedsiębiorstwa społecznego lub przekształceniu podmiotu ekonomii społecznej w przedsiębiorstwo społeczne, w związku z utworzeniem miejsc pracy dla osób, o których mowa w pkt 3, oraz
 - b) maksymalnie trzydziestokrotność przeciętnego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy na stworzenie miejsc pracy dla osób, o których mowa w pkt 3, w istniejących przedsiębiorstwach społecznych.
- 8) Dotacja jest przeznaczana na pokrycie wydatków niezbędnych do rozpoczęcia lub prowadzenia działalności w ramach:
- a) przedsiębiorstwa społecznego w związku z utworzeniem miejsca pracy;
 - b) podmiotu ekonomii społecznej w związku z przekształceniem podmiotu w przedsiębiorstwo społeczne i utworzeniem w tym przedsiębiorstwie miejsca pracy.
- 9) Dotacja jest przyznawana na podstawie biznesplanu. IZ RPO gwarantuje, że OWES zapewniają konkurencyjny i transparentny sposób przyznawania dotacji.
- 10) W przypadku, o którym mowa w pkt 4 lit. b, wraz wnioskiem o przyznanie dotacji jest przekazywane pisemne oświadczenie osoby, która zostanie zatrudniona na nowo utworzonym stanowisku pracy, potwierdzające spełnienie warunków, o których mowa w pkt 3, lub innych, bardziej szczegółowych, określonych przez IZ RPO.
- 11) IZ RPO zapewnia, że przyznawanie dotacji jest powiązane z usługami towarzyszącymi przyznawaniu dotacji polegającymi na:

- a) podnoszeniu wiedzy i rozwijaniu umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania przedsiębiorstwa społecznego, w szczególności związanych ze sferą ekonomiczną funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego; wsparcie to jest dostosowane do potrzeb założycieli przedsiębiorstwa i samego przedsiębiorstwa społecznego; IZ RPO umożliwia wykorzystanie różnorodnych form nabywania wiedzy i umiejętności na przykład takich jak szkolenia, warsztaty, doradztwo, mentoring, coaching, tutoring, współpraca, wizyty studyjne itp.;
- b) dostarczaniu i rozwijaniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w przedsiębiorstwie społecznym (adekwatnie do potrzeb i roli danej osoby w przedsiębiorstwie społecznym);
- c) pomocy w uzyskaniu stabilności funkcjonowania i przygotowaniu do w pełni samodzielnego funkcjonowania. W tym celu IZ RPO zapewnia, że przedsiębiorstwom społecznym jest oferowane wsparcie pomostowe w formie finansowej oraz w formie zindywidualizowanych usług, o których mowa w lit. a i b. Zakres i intensywność wsparcia pomostowego oraz okres jego świadczenia, a także jego wysokość, w przypadku wsparcia finansowego, są dostosowane do indywidualnych potrzeb przedsiębiorstwa społecznego. Wsparcie pomostowe w formie finansowej jest świadczone przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy od dnia przyznania dotacji lub utworzenia stanowiska pracy, o ile termin utworzenia miejsca pracy jest późniejszy niż termin przyznania dotacji. Możliwe jest przedłużenie okresu wsparcia pomostowego w formie finansowej, nie dłużej jednak niż do 12 miesięcy, o ile zapewniona zostanie trwałość miejsca pracy przez okres 18 miesięcy. Wsparcie pomostowe w formie finansowej jest przyznawane miesięcznie w wysokości niezbędnej do sfinansowania podstawowych kosztów funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego, jednak nie większej niż zwielokrotniona o liczbę utworzonych miejsc pracy kwota minimalnego wynagrodzenia w rozumieniu przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. Wsparcie pomostowe w formie finansowej przysługuje wyłącznie na miejsce pracy utworzone w oparciu o stosunek pracy powstały na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę. Wsparcie pomostowe w formie zindywidualizowanych usług jest ukierunkowane w szczególności na wzmocnienie kompetencji biznesowych przedsiębiorstwa,
- d) poddaniu przedsiębiorstw społecznych nowo utworzonych oraz przekształconych z podmiotu ekonomii społecznej:

- i) lustracji, o której mowa w art. 91 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze – w przypadku spółdzielni socjalnych, spółdzielni pracy, spółdzielni inwalidów i niewidomych,
- ii) zewnętrznemu audytowi mającemu na celu sprawdzenie przestrzegania przez przedsiębiorstwo społeczne przepisów prawa i postanowień statutu, kontrolę gospodarności, celowości i rzetelności realizacji przez przedsiębiorstwo społeczne celów ekonomicznych i społecznych, udzielenie organizacyjnej i instruktażowej pomocy w usuwaniu stwierdzonych nieprawidłowości oraz w usprawnieniu działalności przedsiębiorstwa społecznego – w przypadku form przedsiębiorstwa społecznego innych niż spółdzielnia socjalna, spółdzielnia pracy, spółdzielnia inwalidów i niewidomych

- w 12 lub w 18 miesiącu (w przypadku wydłużenia wsparcia pomostowego w formie finansowej) od dnia otrzymania dotacji lub utworzenia stanowiska pracy, o ile termin utworzenia miejsca pracy jest późniejszy niż termin przyznania dotacji.

IZ RPO zobowiązuje OWES do przekazania informacji o wynikach lustracji lub audytu do regionalnego koordynatora rozwoju ekonomii społecznej na potrzeby akredytacji.

12) IZ RPO zapewnia, że w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu są zawarte postanowienia zobowiązujące beneficjenta do:

- a) zapewnienia trwałości utworzonych miejsc pracy przez okres co najmniej 12 miesięcy od dnia przyznania dotacji lub utworzenia stanowiska pracy, o ile termin utworzenia miejsca pracy jest późniejszy niż termin przyznania dotacji;
- b) zapewnienia, że przedsiębiorstwo społeczne, które otrzymało dotację na utworzenie miejsc pracy będzie spełniało cechy przedsiębiorstwa społecznego, o których mowa w rozdziale 3 pkt 22, przez co najmniej 12 miesięcy, a w przypadku wydłużenia wsparcia pomostowego w formie finansowej do 18 miesięcy, od dnia przyznania dotacji lub utworzenia stanowiska pracy, o ile termin utworzenia miejsca pracy jest późniejszy niż termin przyznania dotacji.

13) IZ RPO zapewnia, że operatorami dotacji i usług towarzyszących przyznaniu dotacji są OWES¹.

14) IZ RPO zapewnia, że OWES współpracuje z właściwymi terytorialnie PUP w zakresie przyznawania dotacji na tworzenie spółdzielni socjalnych i przystępowanie do spółdzielni socjalnych.

¹ Do czasu wprowadzenia zmian w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wynikających z KPRES.

- 15) IZ RPO zapewnia zachowanie ciągłości dostępu do usług wsparcia ekonomii społecznej w całym okresie programowania.
- 16) IZ RPO zapewnia, że co do zasady wybór OWES następuje na okres nie krótszy niż 36 miesięcy.
- 17) IZ RPO zapewnia, że usługi wsparcia ekonomii społecznej są realizowane w ramach projektów wyłącznie przez OWES, z zastrzeżeniem pkt 18 i 19.
- 18) O dofinansowanie w ramach RPO może ubiegać się podmiot lub partnerstwo świadczący usługi wsparcia ekonomii społecznej nieposiadający akredytacji, o ile uzyskają taką akredytację przed zawarciem umowy o dofinansowanie projektu. Umowa o dofinansowanie nie może zostać zawarta z projektodawcą, który nie przedłoży IZ RPO dokumentu potwierdzającego otrzymanie akredytacji.
- 19) IZ RPO ma prawo odstąpić od podpisania umowy o dofinansowanie z podmiotem lub partnerstwem rekomendowanym do dofinansowania w przypadku, gdy termin uzyskania przez niego akredytacji w sposób znaczący wpłynie na realizację celów i rezultatów projektu oraz konieczność dokonania istotnych zmian w harmonogramie projektu i jego budżecie.
- 20) W przypadku, gdy w trakcie realizacji projektu OWES utracił akredytację przed terminem, na jaki akredytacja została przyznana z przyczyn od niego niezależnych (tzn. niewynikających z niespełnienia przez OWES Standardów Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w ramach AKSES), OWES ten może kontynuować udzielanie wsparcia w ramach projektu za zgodą IZ RPO, która podejmując decyzję bierze pod uwagę zapisy RPO i kryteria wyboru projektów oraz pod warunkiem, że OWES wystąpi z wnioskiem o przyznanie akredytacji niezwłocznie po jej utracie i ponownie ją uzyska. Wydatki poniesione przez beneficjenta od momentu utraty akredytacji przez OWES są kwalifikowalne pod warunkiem ponownego uzyskania akredytacji przez ten OWES. W przypadku nieuzyskania ponownej akredytacji za kwalifikowalne mogą być uznane wydatki uwzględnione w planie zamknięcia działań projektowych, o którym mowa w pkt 21.
- 21) W przypadku gdy OWES nie odzyska akredytacji, w sytuacji, o której mowa w pkt 20 (tzn. gdy utracił akredytację z przyczyn od niego niezależnych przed terminem, na jaki została ona przyznana), IZ RPO może wspólnie z beneficjentem przyjąć plan zamknięcia działań projektowych. Celem planu jest umożliwienie beneficjentowi dokończenia działań projektowych rozpoczętych przed utratą akredytacji, których przerwanie godzi w interes uczestników projektu. Od momentu negatywnej decyzji w sprawie przyznania ponownej akredytacji nie jest możliwe podejmowanie przez OWES nowych działań i obejmowanie

wsparciem nowych uczestników. Wydatki uwzględnione w planie zamknięcia działań projektowych są kwalifikowalne. Umowa o dofinansowanie projektu jest rozwiązywana po zakończeniu realizacji planu zamknięcia działań projektowych. IZ RPO może również wymagać od OWES przekazania uczestników projektu do wsparcia w ramach innych projektów OWES mając na uwadze zapewnienie ciągłości wsparcia dla uczestników.

22) W przypadku, gdy w trakcie realizacji projektu OWES utracił akredytację przed terminem, na jaki akredytacja została przyznana, z przyczyn od niego zależnych (tzn. wynikających z niespełnienia przez OWES Standardów Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w ramach AKSES), IZ RPO rozwiązuje umowę o dofinansowanie projektu.

23) IZ RPO zobowiązuje OWES w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do regularnego poddawania się procesowi akredytacji. IZ RPO określa w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu, że konsekwencją niepoddania się kolejnej akredytacji lub nieuzyskania przez OWES kolejnej akredytacji w okresie realizacji projektu jest zmiana decyzji o dofinansowaniu projektu lub rozwiązanie umowy o dofinansowanie projektu, z zastrzeżeniem pkt 20 i 21.

24) IZ RPO wymaga od OWES poprzez kryteria wyboru projektów, zatwierdzane przez Komitet Monitorujący, oraz zobowiązuje OWES w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do osiągnięcia przez OWES wszystkich niżej wymienionych wskaźników efektywnościowych OWES:

a) dla usług animacji lokalnej (usług animacyjnych) i usług rozwoju ekonomii społecznej (usług inkubacyjnych):

i) wskaźnik 1: liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia co do utworzenia podmiotu ekonomii społecznej;

ii) wskaźnik 2: liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej;

iii) wskaźnik 3: liczba miejsc pracy utworzonych w wyniku działalności OWES dla osób, wskazanych w definicji przedsiębiorstwa społecznego;

iv) wskaźnik 4: liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą utworzonych w wyniku działalności OWES;

b) dla usług wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (usług biznesowych):

i) wskaźnik 5: liczba miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty utworzonych w wyniku działalności OWES we wspartych przedsiębiorstwach społecznych;

- ii) wskaźnik 6: procent wzrostu obrotów przedsiębiorstw społecznych objętych wsparciem.

Definicje wskaźników efektywnościowych OWES zostały określone w załączniku nr 2 do Wytucznych.

- 25) IZ RPO określa w ramach kryteriów wyboru projektów, zatwierdzanych przez Komitet Monitorujący, oraz w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu minimalny średnioroczny wymagany poziom wskaźników, o których mowa w pkt 24, uwzględniając w szczególności stan rozwoju ekonomii społecznej w regionie lub subregionie oraz potrzeby rozwojowe, z uwzględnieniem różnicowań terytorialnych, a także postanowienia regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej² oraz opinię ROPS.
- 26) IZ RPO, w celu zapewnienia monitorowania postępów w osiągnięciu wskaźników określonych w pkt 24, zapewnia, że w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu są zawarte postanowienia zobowiązujące beneficjenta do okresowego przedstawiania postępów w osiągnięciu wymaganych wskaźników efektywnościowych.
- 27) IZ RPO zapewnia, że w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu są zawarte postanowienia zobowiązujące OWES do współpracy z pośrednikami finansowymi oferującymi instrumenty finansowe bezpośrednio podmiotom ekonomii społecznej. W ramach ww. współpracy OWES przekazuje do pośredników finansowych informacje o podmiotach ekonomii społecznej, u których zidentyfikowano potrzebę rozwojową, której zrealizowanie wymaga skorzystania z instrumentu finansowego oraz uzgadnia zakres doradztwa dla ww. podmiotów ekonomii społecznej niezbędny do skorzystania z instrumentu finansowego i jego spłaty. IZ PO WER zapewnia współpracę pośredników finansowych z OWES.
- 28) IZ RPO zapewnia, że jest preferowane tworzenie miejsc pracy i przedsiębiorstw społecznych w kluczowych sferach rozwojowych wskazanych w Działaniu I.4 KPRES, tj. zrównoważony rozwój, solidarność pokoleń, polityka rodzinna, turystyka społeczna, budownictwo społeczne, lokalne produkty kulturowe oraz w kierunkach rozwoju określonych w strategii rozwoju województwa i w regionalnym programie rozwoju ekonomii społecznej.

² Do czasu przekształcenia (zgodnie z KPRES) dokumentów wojewódzkich w regionalne programy rozwoju ekonomii społecznej funkcję tę pełnią dotychczasowe wieloletnie plany działań na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej.

- 29) IZ RPO zapewnia, że OWES współpracuje z beneficjentami projektów PI 9i i 9iv w celu wspierania tworzenia miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym szczególnie osób wychodzących z WTZ, CIS, placówek opiekuńczo-wychowawczych, zakładów poprawczych i innych tego typu placówek.
- 30) IZ RPO zapewnia, że w dostępie do wsparcia w zakresie tworzenia miejsc pracy w sektorze przedsiębiorstw społecznych preferowane są osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które skorzystały z projektów w ramach PI 9i, a których ścieżka reintegracji wymaga dalszego wsparcia w ramach PI 9v.
- 31) IZ RPO zapewnia, że OWES współpracują z regionalnym koordynatorem rozwoju ekonomii społecznej (ROPS), z którym wspólnie ustalają plan i zasady współpracy oraz realizacji wspólnych inicjatyw. Ww. podmioty określają podział zadań i obszarów kompetencji w szczególności w zakresie działań animacyjnych adresowanych do sektora publicznego, w szczególności jednostek samorządu terytorialnego, służących:
- a) zwiększeniu udziału podmiotów ekonomii społecznej w rynku (m.in. działania związane ze stosowaniem klauzul społecznych i społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych);
 - b) zwiększeniu roli podmiotów ekonomii społecznej w realizacji usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym (w szczególności działania zwiększające wykorzystanie mechanizmu zlecenia usług w oparciu o ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub inne ustawy).

Podział ról powinien wynikać z regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej.

- 32) IZ RPO zapewnia, że w ramach działań koordynacyjnych dotyczących ekonomii społecznej mogą być realizowane jedynie następujące działania:
- a) tworzenie regionalnych sieci współpracy OWES działających w regionie, w tym w szczególności poprzez organizowanie regionalnych spotkań sieciujących dla OWES, umożliwiających wymianę informacji pomiędzy ośrodkami na temat podejmowanych działań, postępów i problemów w realizacji wsparcia, stosowanych rozwiązań i metodach pracy itp., a także agregowanie informacji na temat działalności OWES i wyników ich pracy na poziomie całego regionu oraz uspołnianie i synchronizowanie tych działań w regionie. Wspieranie działań OWES nakierowanych na jednostki samorządu terytorialnego;

- b) tworzenie regionalnych sieci podmiotów ekonomii społecznej (klastry, franczyzy) oraz włączanie podmiotów ekonomii społecznej w istniejące na poziomie regionalnym organizacje branżowe (sieci, klastry);
- c) tworzenie regionalnych sieci kooperacji podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym (CIS, KIS, ZAZ, WTZ), mających umożliwić wzajemne uczenie się i wymianę informacji oraz wsparcie tych podmiotów w osiąganiu standardów usług;
- d) inicjowanie współpracy jednostek systemu pomocy społecznej, podmiotów ekonomii społecznej, w tym o charakterze reintegracyjnym, OWES dla zwiększenia synergii działań podejmowanych przez te podmioty w procesie aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i wzrostu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej m.in. w celu zapewnienia ciągłości procesu reintegracyjnego, a także współpracy ww. podmiotów z innymi podmiotami takimi jak szkoły, uczelnie wyższe, instytucje rynku pracy, przedsiębiorstwa m.in. w celu zwiększenia liczby staży i praktyk w podmiotach ekonomii społecznej czy też w typowych przedsiębiorstwach;
- e) budowanie powiązań pomiędzy nauką, biznesem i ekonomią społeczną na poziomie regionalnym (spotkania, warsztaty, doradztwo, wymiana informacji) w celu nawiązania stałej współpracy;
- f) organizacja przedsięwzięć służących zwiększaniu widoczności podmiotów ekonomii społecznej jako dostawców produktów i usług oraz wspieranie sprzedaży produktów i usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej na poziomie regionalnym (np. targi ekonomii społecznej, sprzedaż produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej za pomocą jednego regionalnego portalu);
- g) współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami lokalnymi, w szczególności podmiotami ekonomii społecznej, w zakresie tworzenia lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej (spotkania, wymiana informacji, dobre praktyki, doradztwo), stosowania klauzul społecznych lub społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, zlecania zadań podmiotom ekonomii społecznej;
- h) wspieranie realizacji przez podmioty ekonomii społecznej usług użyteczności publicznej i współpraca z OWES w tym zakresie;
- i) zapewnienie funkcjonowania Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, o którym mowa w KPRES, i organizowanie jego prac oraz tworzenie możliwości współpracy kluczowych interesariuszy w zakresie kreowania rozwoju ekonomii społecznej w regionie;

- j) wyznaczanie kierunków rozwoju ekonomii społecznej, aktualizacja regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej;
 - k) reprezentowanie interesów sektora ekonomii społecznej na poziomie regionalnym oraz włączenie ekonomii społecznej do strategii rozwoju województwa w obszarach związanych z rynkiem pracy, integracją społeczną, rozwojem przedsiębiorczości oraz innowacji, rozwojem usług użyteczności publicznej oraz innymi priorytetami, w ramach których jest możliwy regionalny rozwój ekonomii społecznej.
- 33) IZ RPO zapewnia, że łączny budżet na działania koordynacyjne w obszarze ekonomii społecznej (wkład UE i wkład krajowy) nie może przekroczyć kwoty 5 040 000 zł w całym okresie realizacji RPO, co oznacza, że średnio w całym okresie programowania roczna kwota na działania koordynacyjne wynosi nie więcej niż 720 000 zł.

Rozdział 8 – Wsparcie infrastruktury społecznej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

- 1) IZ RPO zapewnia, że inwestycje w zakresie infrastruktury społecznej realizowane ze środków EFRR w ramach PI 9a służą realizacji celów dotyczących włączenia społecznego i walki z ubóstwem.
- 2) IZ RPO zapewnia wsparcie dla:
 - a) infrastruktury społecznej służącej aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym;
 - b) infrastruktury umożliwiającej realizację usług świadczonych w środowisku lokalnym;
 - c) infrastruktury niezbędnej do rozwoju usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.
- 3) IZ RPO preferuje wsparcie infrastruktury, służącej zwiększaniu dostępności do usług świadczonych w środowisku lokalnym w rozumieniu Wytucznych.
- 4) IZ RPO zapewnia, że nie jest finansowana infrastruktura opieki instytucjonalnej, rozumianej zgodnie z Wytucznymi.
- 5) IZ RPO gwarantuje, że inwestycje w zakresie infrastruktury społecznej w ramach PI 9a lub w ramach cross-finansingu są realizowane w oparciu o analizę sytuacji wewnątrzregionalnej, obejmującej elementy, o których mowa w podrozdziale 4.1 pkt 4.
- 6) Wsparcie dla infrastruktury, o której mowa w pkt 2, odbywa się poprzez finansowanie ze środków EFRR w ramach PI 9a lub w ramach cross-finansingu inwestycji polegających w szczególności na:
 - a) adaptacji, remoncie lub przebudowie lokalu lub budynku,
 - b) budowie, rozbudowie lub nadbudowie budynku- z zastrzeżeniem postanowień niniejszego podrozdziału oraz Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,

Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, w tym regulacji dotyczących: wydatków niekwalifikowalnych, trwałości projektów i przychodów.

- 7) IZ RPO zapewnia, że budowa nowej infrastruktury jest finansowana pod warunkiem, że:
 - a) zapewnienie infrastruktury nie jest możliwe w inny sposób;
 - b) budowa infrastruktury na danym terytorium została potwierdzona analizą potrzeb oraz analizą trendów demograficznych w ujęciu terytorialnym.
- 8) W celu zapewnienia kompleksowego wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, IZ RPO dąży do realizacji kompleksowych inwestycji infrastrukturalnych zaspokajających zarówno potrzeby mieszkaniowe osób z niepełnosprawnościami w formie mieszkań wspomaganych, jak i potrzeby rehabilitacji i reintegracji zawodowej i społecznej.
- 9) IZ RPO tworzy możliwość realizacji projektów zintegrowanych, w celu spójnej realizacji inwestycji infrastrukturalnych, o których mowa w pkt 2, oraz wsparcia w ramach EFS.

Rozdział 9 – Przepisy przejściowe

IZ RPO stosuje postanowienia rozdziału 7 pkt 17 i 18 również do podmiotów lub partnerstw, które utraciły akredytację na podstawie zarządzenia nr 45 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 grudnia 2015 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie powołania Komitetu Akredytacyjnego do spraw systemu akredytacji oraz standardów usług i działania ośrodków wsparcia ekonomii społecznej (Dz. Urz. Min. Rodz. Prac. i Pol. Społ. poz. 49).

Załączniki

Załącznik nr 1 Minimalne wymagania świadczenia usług społecznych

1. Usługi asystenckie

- 1) Odbiorcami wsparcia są osoby z niepełnosprawnościami, w tym w szczególności zaliczone do umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności³. W przypadku niepełnoletniej osoby z niepełnosprawnością (ucznia lub dziecka w wieku przedszkolnym⁴), wolę skorzystania ze wsparcia asystenta wyraża jej opiekun prawny.
- 2) Usługa asystencka obejmuje wspieranie osób z niepełnosprawnościami w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, niezbędnych do aktywnego funkcjonowania społecznego (np. wsparcie w przemieszczaniu się po mieście m.in. do lekarza, do punktów usługowych i innych miejsc publicznych oraz asysta w tych miejscach, spędzanie czasu wolnego, w tym wsparcie podczas zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, tłumaczenie na język migowy), zawodowego (np. wsparcie w przemieszczaniu się po mieście do pracy, urzędów pracy, podmiotów aktywizujących zawodowo oraz asysta w tych miejscach i zajęciach), edukacyjnego (np. wsparcie w przemieszczaniu się do szkół i placówek oświatowych oraz na ich terenie, wsparcie podczas zajęć edukacyjnych i w procesie uczenia: gromadzenie materiałów, korzystanie z biblioteki);
 - a) zakres wsparcia i wymiar godzinowy usługi asystenckiej jest określony w kontrakcie trójstronnym zawartym pomiędzy osobą z niepełnosprawnością, asystentem i podmiotem organizującym wsparcie w postaci usługi asystenckiej. Dopuszcza się podpisanie kontraktu przez opiekuna faktycznego osoby z niepełnosprawnością, jeżeli stan zdrowia tej osoby nie pozwala na świadome zawarcie kontraktu, a nie ma ona opiekuna prawnego;
 - b) usługa asystencka jest świadczona w sposób zindywidualizowany, uwzględniający rodzaj i stopień niepełnosprawności, wiek oraz indywidualne potrzeby osoby z niepełnosprawnością;

³ IZ ma możliwość rozszerzenia zakresu grupy docelowej również na inne osoby z niepełnosprawnościami (lub wybrane ich kategorie) zgodnie z *Wytocznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*.

⁴ Uczeń albo dziecko w wieku przedszkolnym posiadający orzeczenie lub opinię z poradni psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów: orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność wydane przez zespół z poradni psychologiczno-pedagogicznej lub orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych; dla dzieci w wieku przedszkolnym: orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność wydane przez zespół z poradni psychologiczno-pedagogicznej lub orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych lub opinia z poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju.

- c) usługa asystencka może zakładać elementy usług opiekuńczych o charakterze towarzyszącym. Asystent nie może wykonywać czynności medycznych oraz zadań z zakresu rehabilitacji zdrowotnej, jeżeli nie ma do tego wymaganych uprawnień i odpowiedniego przygotowania medycznego;
 - d) osoby z niepełnosprawnościami mają zapewniony wpływ na decydowanie, w jaki sposób oraz w jakim zakresie usługa jest świadczona.
- 3) Usługa asystencka jest świadczona przez:
- a) asystenta osoby niepełnosprawnej (AON) – warunkiem zatrudnienia AON jest ukończone kształcenie w zawodzie asystenta osoby niepełnosprawnej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 184, z późn. zm.);
 - b) asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej (AOON) – warunkiem zatrudnienia kandydata jako AOON jest uzyskanie pozytywnej opinii psychologa na podstawie weryfikacji predyspozycji osobowościowych oraz kompetencji społecznych:
 - podstawowych: empatia, zrównoważenie emocjonalne, solidność, zaradność, cierpliwość, dyskrecja, odporność na stres, kultura osobista, motywacja do pracy;
 - pożądanych: umiejętność słuchania, umiejętność nawiązywania kontaktu z innymi, umiejętność zachowań asertywnych;
 - i. po uzyskaniu pozytywnej opinii psychologa, AOON mogą zostać kandydaci:
 - posiadający doświadczenie w realizacji usług asystenckich, w tym zawodowe, wolontariackie lub osobiste, wynikające z pełnienia roli opiekuna faktycznego;
 - bez adekwatnego doświadczenia, którzy odbyli 60 godzinne szkolenie asystenckie. Szkolenie składa się z 20 godzin części teoretycznej z zakresu wiedzy ogólnej dotyczącej niepełnosprawności, udzielania pierwszej pomocy, pielęgnacji i obsługi sprzętu pomocniczego oraz z 40 godzin części praktycznej w formie przyuczenia do pracy np. praktyki, wolontariat;
 - ii. wykształcenie zawodowe nie stanowi zasadniczego kryterium naboru kandydatów do pracy na stanowisku AOON.

2. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania

- 1) Odbiorcami usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania są osoby niesamodzielne. Pomoc przysługuje osobie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób i może być przyznana:

- a) osobie samotnej w rozumieniu art. 6 pkt 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, która jest pozbawiona takiej pomocy mimo wykorzystania własnych uprawnień, zasobów i możliwości;
 - b) osobie samotnie gospodarującej w rozumieniu art. 6 pkt 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, gdy wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić, wykorzystując swe uprawnienia, zasoby i możliwości;
 - c) osobie w rodzinie, gdy rodzina nie może, z uzasadnionej przyczyny, zapewnić odpowiedniej pomocy, wykorzystując swe uprawnienia, zasoby i możliwości.
- 2) Zakres usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania obejmuje w szczególności:
- a) pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych (np. czynności związane z dostarczaniem produktów żywnościowych, przygotowaniem lub dostarczaniem posiłków, pomoc w spożywaniu posiłków lub karmienie, czynności związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego, w tym utrzymywanie porządku i czystości w najbliższym otoczeniu, czystości odzieży, bielizny osobistej, pościelowej, stołowej i ręczników, dokonywanie niezbędnych zakupów oraz regulowanie opłat domowych, czynności dotyczące prowadzenia spraw osobistych, w tym pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych, czynności dotyczące zagospodarowania w aktywny sposób czasu wolnego, pomoc przy przemieszczaniu się);
 - b) opiekę higieniczną (np. czynności związane z utrzymaniem higieny osobistej, pomoc przy załatwianiu potrzeb fizjologicznych, zmianę pieluchomajtek z uwzględnieniem czynności higieniczno-pielęgnacyjnych, pomoc przy ubieraniu się, zmianie bielizny osobistej, zmianę bielizny pościelowej, układanie osoby leżącej w łóżku i pomoc przy zmianie pozycji);
 - c) pielęgnację zaleconą przez lekarza, która obejmuje czynności pielęgnacyjne wynikające z przedłożonego zaświadczenia lekarskiego lub dokumentacji medycznej, uzupełniające w stosunku do pielęgnarskiej opieki środowiskowej;
 - d) zapewnienie kontaktów z otoczeniem (np. czynności wspomagające nawiązanie, utrzymywanie i rozwijanie kontaktów z rodziną, osobami z najbliższego otoczenia osoby korzystającej z usług oraz społecznością lokalną, ukierunkowane na budowanie sieci wsparcia dla osoby korzystającej z usług, czynności wspomagające uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności).
- 3) Zakres wsparcia i wymiar godzinowy usług opiekuńczych jest określany indywidualnie w kontrakcie trójstronnym. Kontrakt trójstronny jest zawarty z udziałem osoby niesamodzielnej, osoby świadczącej usługi opiekuńcze oraz w obecności przedstawiciela

podmiotu organizującego usługi opiekuńcze. Dopuszcza się podpisanie kontraktu przez opiekuna faktycznego osoby niesamodzielnej, jeżeli stan zdrowia tej osoby nie pozwala na świadome zawarcie kontraktu, a nie ma ona opiekuna prawnego.

- 4) Usługa opiekuńcza jest świadczona w miejscu pobytu osoby niesamodzielnej, z uwzględnieniem najbliższego otoczenia.
- 5) Organizacja świadczenia usług opiekuńczych uwzględnia podmiotowość osoby niesamodzielnej, w tym respektowanie prawa do poszanowania i ochrony godności, intymności, w szczególności w przypadku czynności o charakterze opieki higienicznej i pielęgnacji oraz poczucia bezpieczeństwa oraz ochrony dóbr osobistych.
- 6) Organizacja świadczenia usług opiekuńczych (w tym przestrzeni) uwzględnia jak najwyższy stopień bezpieczeństwa zarówno osoby niesamodzielnej, jak i osoby świadczącej usługi. Jeśli konieczne jest np. dźwiganie osoby unieruchomionej, osobie świadczącej usługi opiekuńcze powinien być zapewniony sprzęt wspomagający lub pomoc drugiej osoby.
- 7) Osoba świadcząca usługi opiekuńcze zobowiązana jest do gotowości zapewnienia nieprzerwanego i właściwego pod względem jakości procesu świadczenia usług przez 7 dni w tygodniu, w ustalonych przez podmiot organizujący usługi opiekuńcze godzinach, oraz w zleconym wymiarze i zakresie.
- 8) Usługi opiekuńcze są świadczone przez osoby, które spełniają wymogi dotyczące kwalifikacji lub kompetencji do wykonywania usług oraz zostały zapoznane z zakresem obowiązków w formie pisemnej.
- 9) Usługa opiekuńcza jest świadczona przez:
 - a) osobę, która posiada kwalifikacje do wykonywania jednego z zawodów: opiekun środowiskowy, AON, pielęgniarz, opiekun osoby starszej, opiekun medyczny, opiekun kwalifikowany w domu pomocy społecznej, opiekun w ośrodku pomocy społecznej, a także ukończyła szkolenie w zakresie udzielania pierwszej pomocy lub pomocy przedmedycznej;
 - b) osobę, która posiada doświadczenie w realizacji usług opiekuńczych, w tym zawodowe, wolontariackie lub osobiste wynikające z pełnienia roli opiekuna faktycznego i odbyła 80 godzinne szkolenie z zakresu realizowanej usługi.
- 10) W przypadkach, w których z różnych względów ograniczony jest dostęp do usług świadczonych przez pielęgniarkę środowiskową, a osoba korzystająca z usług opiekuńczych nie jest w stanie przyjmować leków samodzielnie, zasadne jest zapewnienie w składzie kadry świadczącej usługi opiekuńcze osoby/osób, które posiadają uprawnienia do podawania leków, w tym insuliny.
- 11) Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych podlega indywidualnemu dokumentowaniu w formie papierowej lub elektronicznej i obejmuje w szczególności:

- a) indywidualny zakres usług opiekuńczych – wykaz czynności opiekuńczych, sporządzany przez podmiot organizujący usługi opiekuńcze;
 - b) indywidualny plan wsparcia i pracy z osobą niesamodzielną – opracowywany przez osobę świadczącą usługę opiekuńczą, gdy okres świadczenia usług przekracza 3 miesiące, zawierający w szczególności cele pracy oraz zadania wspierająco-aktywizujące (podtrzymanie umiejętności samoobsługowych, sprawności i aktywności osoby uprawnionej oraz zapobieganie negatywnym skutkom jej niesamodzielnosci);
 - c) dziennik czynności opiekuńczych – zawierający ewidencję wykonania zleconych czynności opiekuńczych prowadzoną na bieżąco przez osobę świadczącą usługi opiekuńcze, obejmującą datę, rodzaj wykonanej czynności, ewentualne spostrzeżenia i uwagi oraz podpis osoby dokonującej wpisu.
- 12) Świadczenie usług opiekuńczych podlega monitoringowi i okresowej ewaluacji podmiotu organizującego usługę opiekuńczą.

3. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania⁵

- 1) Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania to świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej przyznawane osobom wymagającym pomocy innych osób, obejmujące usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, wykonywane przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.
- 2) W przypadku specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania stosuje się zasady minimalnych wymagań świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania z zastrzeżeniem pkt 3.
- 3) Zakres specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania obejmuje obok usług opiekuńczych:
 - a) pielęgnację jako wspieranie procesu leczenia, w tym:
 - pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych,
 - uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych,
 - pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece,

⁵ Zakres nie obejmuje specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi określonych w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz. 1598, z późn. zm.).

- pilnowanie przyjmowania leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania,
 - w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmianę opatrunków, pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny,
 - pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia,
 - pomoc w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych;
- b) rehabilitację fizyczną i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 581, z późn. zm.):
- zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii,
 - współpracę ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego do wielostronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych usług opiekuńczych.
- 4) Specjalistyczna usługa opiekuńcza w miejscu zamieszkania jest realizowana w oparciu o indywidualny plan pracy z osobą objętą usługami.
- 5) Specjalistyczna usługa opiekuńcza w miejscu zamieszkania jest realizowana przez osobę, która:
- a) spełnia wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych;
 - b) posiada zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy lub pomocy przedmedycznej;
 - c) posiada zaświadczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do wykonywania pracy w ramach świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

4. Dienne formy usług opiekuńczych

Usługi opiekuńcze w formie stacjonarnej opieki dziennej realizowane są przezienne domy pomocy oraz kluby seniora.

5. Dzienny dom pomocy

- 1) Dzienny domy pomocy (DDP) jest ośrodkiem wsparcia przeznaczonym dla osób niesamodzielnych, zapewniającym całodzienne usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz aktywizację w sferze fizycznej, intelektualnej oraz społecznej.
- 2) Organizacja DDP oraz zakres i poziom świadczonych w nim usług uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa uczestników zajęć oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności.
- 3) W ramach prowadzonej działalności DDP oferuje swoim podopiecznym w szczególności:
 - a) zaspokojenie potrzeb życiowych, m.in. poprzez zapewnienie miejsca do bezpiecznego i godnego spędzania czasu;
 - b) usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne, w tym pomoc w utrzymaniu higieny osobistej;
 - c) dwa posiłki w siedzibie DDP, na wynos lub w formie dowozu do miejsca zamieszkania;
 - d) umożliwienie udziału w zajęciach terapeutycznych, plastycznych, muzycznych i wspierających ruchowo;
 - e) dostęp do książek i środków przekazu, organizowanie imprez kulturalnych, rekreacyjnych i towarzyskich;
 - f) pomoc w rozwinięciu i wzmacnianiu aktywności oraz samodzielności życiowej;
 - g) pomoc psychologiczną, poradnictwo i wsparcie w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych oraz bieżących spraw życia codziennego np. udzielania pomocy w kontaktach z placówkami służby zdrowia i urzędami.
- 4) Liczba osób przebywających stacjonarnie w DDP jest nie większa niż 30 osób.
- 5) DDP funkcjonuje przez cały rok, we wszystkie dni robocze, co najmniej 8 godzin dziennie w godzinach dostosowanych do potrzeb uczestników i ich rodzin. W wyjątkowych przypadkach liczba dni i godzin funkcjonowania DDP może zostać dostosowana do lokalnych potrzeb. DDP może prowadzić Hostel.
- 6) W zakresie wymogów o charakterze infrastrukturalnym budynek DDP spełnia wymogi:
 - a) jest pozbawiony barier architektonicznych;
 - b) posiada co najmniej: 2 pokoje dziennego pobytu (do terapii grupowej, rehabilitacji i wypoczynku), jadalnię (może być urządzona w pokoju dziennego pobytu), kuchenkę pomocniczą (lub aneks kuchenny urządzony w pokoju dziennego pobytu), jedno pomieszczenie do prowadzenia terapii indywidualnej oraz pokój do wypoczynku;
 - c) udostępnione są co najmniej 2 łazienki, z których jedna jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością z możliwością kąpeli lub prysznicza.

- 7) W domu do 30 osób stale pracują co najmniej 3 osoby, w tym dwóch opiekunów. Pozostali specjaliści zatrudniani są w miarę potrzeb, z zastrzeżeniem pkt 10.
- 8) DDP może świadczyć usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób niebędących uczestnikami, tj. na rzecz środowiska lokalnego, szczególnie dla osób wymagających całodobowej opieki oraz osób oczekujących na miejsce w domu pomocy społecznej.
- 9) Dla osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności z zaburzeniami psychicznymi powinien stale pracować nie mniej niż jeden opiekun na dwóch uczestników.
- 10) Usługa opiekuńcza jest świadczona przez:
 - a) osobę, która posiada kwalifikacje do wykonywania jednego z zawodów: opiekun środowiskowy, AON, pielęgniarz, opiekun osoby starszej, opiekun medyczny, opiekun kwalifikowany w domu pomocy społecznej, opiekun w ośrodku pomocy społecznej, a także ukończyła szkolenie w zakresie udzielania pierwszej pomocy lub pomocy przedmedycznej;
 - b) osobę, która posiada doświadczenie w realizacji usług opiekuńczych, w tym zawodowe, wolontariackie lub osobiste wynikające z pełnienia roli opiekuna faktycznego i odbyła 80 godzinne szkolenie z zakresu realizowanej usługi.

6. Klub seniora

- 1) Klub seniora to miejsce spotkań osób starszych. Przeciwdziała osamotnieniu i marginalizacji seniorów.
- 2) W klubie seniora możliwe jest prowadzenie zajęć mających na celu:
 - a) zagospodarowanie czasu wolnego po zakończeniu aktywności zawodowej (m.in. rozwijanie umiejętności i indywidualnych zainteresowań);
 - b) zwiększenie aktywności i uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym;
 - c) działalność prozdrowotną (m.in. edukacja zdrowotna, spotkania z lekarzami, kulturalna (wyjścia do kina, czy teatru) i edukacyjna (m.in. nauka obsługi komputera, korzystania z Internetu);
 - d) prowadzenie zajęć z zakresu kultury fizycznej poprzez organizację zajęć sportowych np. nordic walking, zorganizowane zajęcia w ramach stref aktywności rodzinnej, aerobik, aqua – aerobik itp.;
 - e) tworzenie grup samopomocowych, których członkowie będą wzajemnie się wspierać w trudnościach życia codziennego;
 - f) poradnictwo prawne realizowane poprzez udzielanie seniorom informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego,

- zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów;
- g) poradnictwo psychologiczne realizowane poprzez proces diagnozowania, profilaktyki i terapii;
 - h) poradnictwo rodzinne obejmujące funkcjonowanie rodziny.
- 3) Osoby prowadzące klub seniora nie mają określonych wymagań zawodowych. Powinny jednak przejść co najmniej 20 godzinny kurs przygotowujący do prowadzenia takiej działalności.

7. Sąsiedzkie usługi opiekuńcze

- 1) Sąsiedzkie usługi opiekuńcze to rozwiązanie, dzięki któremu osoby niesamodzielne mogą korzystać z pomocy osób blisko zamieszkujących.
- 2) Usługi sąsiedzkie obejmują wspieranie i pomoc osobie niesamodzielnej w podstawowych, codziennych czynnościach domowych i życiowych, w szczególności:
 - a) pomoc w dokonywaniu zakupów podstawowych artykułów;
 - b) pomoc w przygotowywaniu i podawaniu posiłków;
 - c) pomoc w wykonywaniu prac porządkowych w gospodarstwie domowym;
 - d) pomoc w praniu odzieży i bielizny;
 - e) pomoc w uiszczaniu opłat, w dotarciu do lekarzy, placówek i urzędów, w tym kontaktowanie się w sprawach urzędowych w imieniu osoby objętej usługą, towarzyszenie na spacerach;
 - f) informowanie rodziny lub właściwych służb o pogorszeniu stanu zdrowia lub sytuacjach kryzysowych;
 - g) odwiedziny w szpitalu.
- 3) Usługi sąsiedzkie świadczone są w zależności od potrzeb osoby niesamodzielnej, nie rzadziej niż jeden raz na dobę, w ciągu dnia. W nagłych przypadkach usługi mogą być świadczone w nocy (np. nagłe zachorowanie lub złe samopoczucie).
- 4) Pomoc świadczona powinna być przez osobę mieszkającą w najbliższym sąsiedztwie osoby niesamodzielnej.
- 5) Kandydat nie musi posiadać kwalifikacji wymaganych w usługach opiekuńczych ale powinien być osobą zaufaną, zdolną do pracy na rzecz osoby niesamodzielnej i pozostającą w codziennym kontakcie z podopiecznym. Oceny kandydata dokonuje koordynator projektodawca w uzgodnieniu z osobą niesamodzielną lub jej opiekunem faktycznym.
- 6) Osobą świadczącą sąsiedzkie usługi opiekuńcze zostaje kandydat, który odbył 8 godzinne przygotowanie z zakresu realizacji usługi (np. przestrzegania zasad

etycznych, zasad współżycia społecznego, dbałości o dobro osoby niesamodzielnej, w tym o jej mienie).

- 7) Warunki wykonywania sąsiedzkiej usługi opiekuńczej określa kontrakt trójstronny zawarty pomiędzy osobą niesamodzielną, osobą świadczącą sąsiedzkie usługi opiekuńcze i podmiotem organizującym sąsiedzkie usługi opiekuńcze, Dopuszcza się podpisanie kontraktu przez opiekuna faktycznego osoby niesamodzielnej, jeżeli stan zdrowia tej osoby nie pozwala na świadome zawarcie kontraktu, a nie ma ona opiekuna prawnego. Kontrakt określa w szczególności:
- a) zakres czynności oraz
 - b) formę wynagrodzenia za nią lub funkcjonowania na zasadach wolontariatu
- 8) Wynagrodzenie przyznawane jest na podstawie umowy cywilnoprawnej. Nie powinno ono przekraczać 30% minimalnego wynagrodzenia za pracę w wymiarze miesięcznym.

8. Mieszkania wspomagane⁶

- 1) Usługi mieszkalnictwa wspomagane adresowane są do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności do:
- a) w przypadku mieszkań treningowych:
 - osób, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
 - osób opuszczających pieczę zastępczą, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
 - osób opuszczających młodzieżowe ośrodki wychowawcze i młodzieżowe ośrodki socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
 - osób niepełnosprawnych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także osób z zaburzeniami psychicznymi, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
 - osób niesamodzielnych;
 - osób bezdomnych lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*;
 - b) w przypadku mieszkań wspieranych:

⁶ Zapisy nie dotyczą mieszkań chronionych, które są regulowane rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. poz. 305).

- osób niepełnosprawnych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także osób z zaburzeniami psychicznymi, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
 - osób niesamodzielnym.
- 2) Do mieszkań wspomaganych kieruje się osoby na podstawie:
 - a) wniosku o przyznanie pomocy w formie pobytu w mieszkaniu wspomaganym⁷;
 - b) w przypadku osób chorujących psychicznie lub niesprawnych intelektualnie, zaświadczenia lekarskiego wydanego przez lekarza prowadzącego, w tym lekarza rodzinnego, a w przypadku niepełnosprawności skojarzonych i występowania chorób współistniejących także lekarza specjalistę oraz opinii psychologa o osobie przyjmowanej;
 - c) uzgodnień zawartych w formie trójstronnego kontraktu pomiędzy przedstawicielem podmiotu prowadzącego mieszkanie wspomagane, opiekunem mieszkania wspomaganego a osobą ubiegającą się o wsparcie. Uzgodnienia określają m.in. poziom odpłatności osoby korzystającej ze wsparcia. Poziom odpłatności jest zależny od dochodu (w przypadku mieszkań treningowych) i stanowi część procesu usamodzielnienia. W przypadku mieszkań treningowych uzgodnienia określają zasady i sposób realizacji programu (planu) usamodzielnienia mieszkańca.
 - 3) Pobyt w lokalu mieszkalnym jako mieszkaniu wspomaganym wraz z usługami przyznaje się na podstawie umowy cywilnoprawnej lub kontraktu socjalnego.
 - 4) Pobyt w mieszkaniu treningowym przyznawany jest na czas określony. Pobyt w mieszkaniu wspomaganym może być przyznany na czas określony lub nieokreślony.
 - 5) Usługi mieszkalnictwa wspomaganego polegają na dostarczeniu osobom, o którym mowa w pkt 1, możliwości:
 - a) utworzenia miejsca w mieszkaniu wspomaganym (np. adaptacja lokalu, wyposażenie);
 - b) pobytu w lokalu mieszkalnym;
 - c) usług wspierających pobyt osoby w mieszkaniu (np. praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, usługi opiekuńcze, usługi asystenckie);
 - d) usług wspierających aktywność osoby w mieszkaniu (trening);
 - e) sfinansowania kosztów eksploatacji lokalu mieszkalnego.
 - 6) Rodzaj oraz zakres usług świadczonych w mieszkaniu wspomaganym powinien być dostosowany do indywidualnych potrzeb mieszkańców, z uwzględnieniem zapisów

⁷ Można stosować procedury obowiązujące dotychczas u projektodawcy.

zawartych w kontrakcie oraz w przypadku mieszkań treningowych w indywidualnym programie (planie) usamodzielnienia.

- 7) Usługi wspierające pobyt osoby w mieszkaniu mogą obejmować w szczególności:
 - a) pracę socjalną – usługa skierowana na wzmocnienie lub odzyskiwanie zdolności do funkcjonowania osoby w społeczeństwie;
 - b) poradnictwo specjalistyczne, w szczególności psychologiczne i prawne. Poradnictwo powinno być nakierowane na umożliwienie samodzielnego rozwiązania problemu lub wskazanie konkretnego rozwiązania i wytycznych do jego zrealizowania;
 - c) usługi opiekuńcze;
 - d) usługi asystenckie.
- 8) Usługi wspierające aktywność osoby w mieszkaniu dotyczą nauki lub podtrzymania maksymalnego osiągalnego dla danej osoby/lub powstrzymania regresu poziomu sprawności w zakresie samoobsługi, samodzielności życiowej, utrzymania lub rozwijania kontaktów społecznych oraz pełnienia ról społecznych, pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym, realizacji kontaktów społecznych, zagospodarowania czasu wolnego, z wykorzystaniem usług dostępnych w środowisku lokalnym, które mogą być realizowane poprzez:
 - a) trening umiejętności praktycznych, którego celem jest nabywanie, rozwijanie lub wzmocnienie samodzielności w zakresie doskonalenia podstawowych czynności dnia codziennego (np. pranie, suszenie odzieży, sprząatanie, korzystanie z urządzeń elektrycznych);
 - b) trening higieny, którego celem jest nabywanie, rozwijanie lub wzmocnienie działań w zakresie utrzymania higieny ciała oraz estetycznego wyglądu zewnętrznego;
 - c) trening finansowy, którego celem jest rozwijanie umiejętności planowania i wydatkowania dostępnych środków finansowych – w tym związanych z utrzymaniem mieszkania;
 - d) trening zarządzania mieszkaniem, w tym zarządzanie energią;
 - e) trening kulinarny, którego celem jest nabywanie, rozwijanie lub wzmocnienie umiejętności niezbędnych do życia, jak nauka gotowania, przechowywania żywności itp.;
 - f) trening umiejętności spędzania czasu wolnego realizowany poprzez rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, internetem, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych, wspólne wyjścia do kina i teatru, sport;
 - g) trening interpersonalny, którego celem jest nauka rozwiązywania konfliktów i problemów osobistych, ćwiczenie i nauka zachowań w określonych sytuacjach, rozwój umiejętności społecznych;
 - h) trening autonomii decyzyjnej według modelu wspieranego podejmowania decyzji;

- i) trening umiejętności społecznych umożliwiający kształtowanie umiejętności komunikacyjnych, współpracy w grupie, rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie z emocjami oraz modyfikowania zachowań na bardziej aprobowane społecznie;
 - j) trening i pomoc w załatwianiu spraw urzędowych;
 - k) pomoc w ubieganiu się o uzyskanie mieszkania – działanie adresowane do osób, które objawiają możliwość samodzielnego funkcjonowania.
- 9) Zapewnienie lokalu mieszkalnego należy do projektodawcy. Pozyskanie lokalu następuje na podstawie umowy między projektodawcą a podmiotem uprawnionym do dysponowania lokalem, lub w ramach partnerstwa projektowego.
- 10) Standard lokalu dostarczonego na potrzeby usługi jest zgodny ze standardem lokalu komunalnego ustalonym w gminie⁸. W przypadku, gdy mieszkańcem jest osoba (osoby) z niepełnosprawnością ruchową (w tym w szczególności poruszające się na wózku inwalidzkim) niezbędne jest by mieszkanie oraz budynek, w którym ono się znajduje były dostępne architektonicznie.
- 11) Osobą odpowiedzialną za prowadzenie usługi w mieszkaniu w wspomaganym, w tym w mieszkaniu treningowym za realizację programu (planu) usamodzielnienia mieszkańca jest opiekun mieszkania.
- 12) Działalność opiekuna powinna mieć charakter koordynujący, a do jego zadań należy w szczególności:
- a) koordynacja działań o charakterze administracyjnym związanych z bezpośrednim zarządzaniem mieszkaniem, w tym także sprawowanie opieki nad właściwym użytkowaniem mieszkania przez jego mieszkańców;
 - b) bieżące monitorowanie poziomu funkcjonowania społecznego i stanu zdrowia mieszkańców i reagowanie w sytuacji pogorszenia się stanu zdrowia czy zaprzestania zażywania leków (kryzys społeczny);
 - c) współpraca i wspieranie mieszkańców w rozwiązywaniu ich problemów, w szczególności udzielanie pomocy i wskazywanie sposobów załatwiania bieżących spraw codziennych, osobistych i urzędowych;
 - d) uczestnictwo i koordynacja w realizacji usług świadczonych w mieszkaniu wspomaganym;
 - e) wspieranie mieszkańca mieszkania treningowego w realizacji programu (planu) usamodzielnienia lub programu wsparcia oraz dokonywanie oceny sytuacji mieszkańca warunkującej zakres i rodzaj świadczonego wsparcia;
 - f) współpraca z rodzinami mieszkańców;

⁸ Rekomenduje się ok. 10 - 12 m. kw. na osobę, choć możliwe są odstępstwa od tej zasady w przypadku większej liczby osób zamieszkujących lokal mieszkalny.

g) pomoc w rozwiązywaniu konfliktów pomiędzy mieszkańcami – rola mediatora.

13) Opiekunem mieszkania wspomaganego może być:

- a) osoba, która posiada kwalifikacje do wykonywania jednego z zawodów: pedagog, psycholog, pracownik socjalny, terapeuta środowiskowy lub zajęciowy, pielęgniarka, asystent osoby niepełnosprawnej;
- b) osoba, która posiada doświadczenie w pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym, w tym w opiece nad rodziną (do doświadczenia poza zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę zalicza się wykonywanie usług w oparciu o umowy cywilnoprawne, odbyte staże, praktyki oraz wolontariat) i odbyła 80 godzinne szkolenie dotyczące zakresu realizowanej usługi.

14) Usługi w ramach mieszkań wspomaganych wykonują również specjaliści w danej dziedzinie (opiekun, asystent) posiadający stosowne uprawnienia i kwalifikacje, zatrudniani do realizowania określonych rodzajów usług społecznych.

Załącznik nr 2 Definicje wskaźników efektywnościowych OWES

Lp.	Wskaźnik	Metodologia pomiaru
1.	wskaźnik 1: liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia co do utworzenia podmiotu ekonomii społecznej	<p>Wskaźnik mierzy liczbę grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały konkretne założenia dotyczące utworzenia podmiotu ekonomii społecznej (PES).</p> <p>Grupa inicjatywna to sformalizowana lub niesformalizowana grupa osób lub podmiotów, którą łączy wspólny cel: utworzenie PES i która dla realizacji tego celu podejmuje wspólne działania prowadzące do utworzenia PES. Wypracowane założenia co do utworzenia PES mogą mieć formę:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanego lub złożonego wniosku rejestracyjnego PES, w rozumieniu <i>Wytycznych zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020</i>, • utworzonego (zarejestrowanego) PES, • przygotowanego lub złożonego biznesplanu dotyczącego utworzenia PES. <p>Wartość wskaźnika określana jest jako średnioroczna dla okresu realizacji projektu (liczba inicjatyw podzielona przez liczbę lat realizacji projektu).</p> <p>Wskaźnik wykazywany jest jako specyficzny dla projektu we wniosku o dofinansowanie projektu i w decyzji o dofinansowaniu projektu/umowie o dofinansowanie projektu. Wskaźnik wykazywany jest jako wskaźnik produktu.</p>
2.	wskaźnik 2: liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej	<p>Wskaźnik mierzy liczbę środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia.</p> <p>Środowisko to sformalizowana lub niesformalizowana grupa osób lub podmiotów pochodzących z lokalnej społeczności.</p> <p>Przedsięwzięcie to aktywność realizowana w sposób sformalizowany lub niesformalizowany, która podejmowana jest przez dane środowisko i ma na celu rozwój ekonomii społecznej. Wartość wskaźnika określana jest jako średnioroczna dla okresu realizacji projektu (liczba środowisk podzielona przez liczbę lat realizacji projektu).</p> <p>Wskaźnik wykazywany jest jako specyficzny dla projektu we wniosku o dofinansowanie projektu i w decyzji o dofinansowaniu projektu/umowie o dofinansowanie projektu. Wskaźnik wykazywany jest jako wskaźnik produktu.</p>
3.	wskaźnik 3: liczba miejsc pracy utworzonych w wyniku działalności OWES dla osób, wskazanych w definicji przedsiębiorstwa społecznego	<p>Wskaźnik mierzy liczbę miejsc pracy utworzonych w wyniku działalności OWES w nowo utworzonych przedsiębiorstwach społecznych, w tym w przedsiębiorstwach społecznych uruchomionych poprzez przekształcenie z podmiotów ekonomii społecznej.</p> <p>Za miejsce pracy uznaje się stanowisko pracy, zajmowane przez osobę wskazaną w definicji przedsiębiorstwa społecznego, o której mowa w <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z</i></p>

		<p>wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020, istniejące w przedsiębiorstwie społecznym nieprzerwanie przez co najmniej 12 miesięcy.</p> <p>Za początek istnienia miejsca pracy uznawana jest data zatrudnienia (w rozumieniu ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy, ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych, ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze) pierwszej osoby na danym stanowisku, z zastrzeżeniem, iż na danym stanowisku mogą zmieniać się osoby, ale muszą to być osoby, o których mowa w definicji przedsiębiorstwa społecznego zgodnie z definicją określoną w <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</i></p> <p>Przedsiębiorstwo społeczne rozumiane jest zgodnie z definicją wskazaną w <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</i></p> <p>Wskaźnik uwzględnia zarówno miejsca pracy utworzone w wyniku przyznania dotacji, jak i w wyniku realizacji usług wsparcia animacyjnych i inkubacyjnych.</p> <p>Wartość wskaźnika określana jest jako średnioroczna dla okresu realizacji projektu (liczba miejsc pracy podzielona przez liczbę lat realizacji projektu).</p> <p>Wskaźnik wykazywany jest jako specyficzny dla projektu we wniosku o dofinansowanie projektu i w decyzji o dofinansowaniu projektu/ umowie o dofinansowanie projektu. Wskaźnik wykazywany jest jako wskaźnik rezultatu.</p>
4.	<p>wskaźnik 4: liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą utworzonych w wyniku działalności OWES</p>	<p>Wskaźnik mierzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczbę organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą, które zostały utworzone od podstaw w wyniku działalności OWES, • liczbę organizacji pozarządowych, które w wyniku działalności OWES uruchomiły działalność odpłatną lub gospodarczą. <p>Organizacja pozarządowa rozumiana jest zgodnie z art. 3 ust 2 pkt 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Działalność pożytku publicznego rozumiana jest zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Działalność gospodarcza rozumiana jest zgodnie z ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.</p> <p>Wartość wskaźnika określana jest jako średnioroczna dla okresu realizacji projektu (liczba ww. organizacji pozarządowych podzielona przez liczbę lat realizacji projektu).</p> <p>Wskaźnik wykazywany jest jako specyficzny dla projektu we wniosku o dofinansowanie projektu i w decyzji o dofinansowaniu projektu/ umowie o dofinansowanie projektu.</p>

		Wskaźnik wykazywany jest jako wskaźnik rezultatu.
5.	wskaźnik 5: liczba miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty utworzonych w wyniku działalności OWES we wspartych przedsiębiorstwach społecznych	<p>W odniesieniu do tego wskaźnika wykazywane są miejsca pracy, które powstały w istniejących przedsiębiorstwach społecznych.</p> <p>Za miejsce pracy uznaje się stanowisko pracy zajmowane przez osobę wskazaną w definicji przedsiębiorstwa społecznego, o której mowa w <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020</i> istniejące w przedsiębiorstwie społecznym nieprzerwanie przez co najmniej 12 miesięcy.</p> <p>Za początek istnienia miejsca pracy uznawana jest data zatrudnienia (w rozumieniu ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy, ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych, ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze) pierwszej osoby na danym stanowisku, z zastrzeżeniem, iż na danym stanowisku mogą zmieniać się osoby, ale muszą to być osoby, o których mowa w definicji przedsiębiorstwa społecznego zgodnie z definicją określoną w <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020</i>.</p> <p>Przedsiębiorstwo społeczne rozumiane jest zgodnie z definicją wskazaną w <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020</i>.</p> <p>Wskaźnik uwzględnia zarówno miejsca pracy utworzone w wyniku przyznania dotacji, jak i w wyniku realizacji usług wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (usług biznesowych).</p> <p>Wartość wskaźnika określana jest jako średnioroczna dla okresu realizacji projektu (liczba miejsc pracy podzielona przez liczbę lat realizacji projektu).</p> <p>Wskaźnik wykazywany jest jako specyficzny dla projektu we wniosku o dofinansowanie projektu i w decyzji o dofinansowaniu projektu/ umowie o dofinansowanie projektu.</p> <p>Wskaźnik wykazywany jest jako wskaźnik rezultatu.</p>
6.	wskaźnik 6: procent wzrostu obrotów przedsiębiorstw społecznych objętych wsparciem	<p>Wskaźnik mierzy o ile procent łącznie we wszystkich przedsiębiorstwach społecznych objętych wsparciem przez OWES wzrosły obroty. Obroty nie muszą wzrosnąć w każdym przedsiębiorstwie społecznym. Wzrost obrotów przedsiębiorstw społecznych musi być wykazany na poziomie całego OWES.</p> <p>Za obrót należy przyjąć sumę przychodów uzyskanych przez podmiot na poziomie ustalania wyniku na działalności gospodarczej - tzn. jest to suma przychodów ze sprzedaży netto, pozostałych przychodów operacyjnych oraz przychodów finansowych. Pomiar następuje w oparciu o bilans lub inne dokumenty finansowo-księgowe poprzez porównanie bilansów lub innych dokumentów finansowo-księgowych za ostatni rok obrachunkowy poprzedzający udzielenie wsparcia w stosunku do bilansów lub innych dokumentów finansowo-księgowych za rok, w którym udzielono wsparcia. Pomiar możliwy jest także na podstawie informacji uzyskanych od przedsiębiorstw społecznych</p>

		<p>na podstawie dokumentów księgowych.</p> <p>Wartość wzrostu obrotów jest liczona od łącznej wartości obrotów wszystkich przedsiębiorstw społecznych wspartych przez dany OWES w danym roku w odniesieniu do łącznej wartości obrotów wszystkich przedsiębiorstw społecznych wspartych w poprzednim roku.</p> <p>Przedsiębiorstwo społeczne rozumiane jest zgodnie z definicją wskazaną w <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020</i>.</p> <p>Wartość wskaźnika określana jest jako średnioroczna dla okresu realizacji projektu.</p> <p>Wskaźnik wykazywany jest jako specyficzny dla projektu we wniosku o dofinansowanie projektu i w decyzji o dofinansowaniu projektu/ umowie o dofinansowanie projektu. Wskaźnik wykazywany jest jako wskaźnik rezultatu.</p>
--	--	--

MR/H 2014-2020/4(2)/03/2016

Minister Rozwoju

**Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć
w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa
z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego
i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020**

ZATWIERDZAM

-/-

Minister Rozwoju

z up.

Jerzy Kwieciński

Warszawa, 3 marca 2016 r.

Definicja stylu: Nagłówek: Czcionka: Times New Roman, 12 pkt, (brak)

Definicja stylu: Stopka: Czcionka: Times New Roman, 12 pkt, (brak)

SPIS TREŚCI

Rozdział 1 – Podstawa prawna.....	6
Rozdział 2 – Cel i zakres obowiązywania Wytocznych	6
Rozdział 3 – Słownik pojęć	8
Rozdział 4 – Ogólne warunki realizacji CT 9 EFS	18
<i>Podrozdział 4.1 Koordynacja, partnerstwo i profilowanie interwencji EFS</i>	<i>18</i>
<i>Podrozdział 4.2 Demarkacje dotyczące grup docelowych</i>	<i>22</i>
<i>Podrozdział 4.3 Preferencje dotyczące grup docelowych w CT 9</i>	<i>22</i>
<i>Podrozdział 4.4 Komplementarność z Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020</i>	<i>23</i>
<i>Podrozdział 4.5 Wykorzystanie rozwiązań wypracowanych z udziałem środków EFS w realizacji wsparcia</i>	<i>24</i>
<i>Podrozdział 4.6 Projekty ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie</i>	<i>24</i>
<i>Podrozdział 4.7 Efektywność społeczno-zatrudnieniowa</i>	<i>26</i>
Rozdział 5 – Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie w ramach PI 9i	30
<i>Podrozdział 5.1 Ogólne warunki obowiązujące w ramach PI 9i</i>	<i>30</i>
<i>Podrozdział 5.2 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami</i>	<i>32</i>
Rozdział 6 – Wsparcie rozwoju usług społecznych w ramach PI 9iv	34
<i>Podrozdział 6.1 Ogólne warunki wsparcia rozwoju usług społecznych w ramach PI 9iv</i>	<i>34</i>
<i>Podrozdział 6.2 Usługi opiekuńcze i asystenckie w ramach PI 9iv</i>	<i>35</i>
<i>Podrozdział 6.3 Usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej</i>	<i>38</i>
<i>Podrozdział 6.4 Mieszkania wspomagane</i>	<i>40</i>
Rozdział 7 – Wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej w ramach PI 9v	41
Rozdział 8 – Wsparcie infrastruktury społecznej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.....	52
Rozdział 1 – Podstawa prawna.....	6
Rozdział 2 – Cel i zakres obowiązywania Wytocznych	6
Rozdział 3 – Słownik pojęć	8
Rozdział 4 – Ogólne warunki realizacji CT 9 EFS	18
<i>Podrozdział 4.1 Koordynacja, partnerstwo i profilowanie interwencji EFS</i>	<i>18</i>
<i>Podrozdział 4.2 Demarkacje dotyczące grup docelowych</i>	<i>22</i>
<i>Podrozdział 4.3 Preferencje dotyczące grup docelowych w CT 9</i>	<i>22</i>

<u>Podrozdział 4.4 Komplementarność z Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020</u>	<u>23</u>
<u>Podrozdział 4.5 Wykorzystanie rozwiązań wypracowanych z udziałem środków EFS w realizacji wsparcia</u>	<u>24</u>
<u>Podrozdział 4.6 Projekty ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie</u>	<u>24</u>
<u>Podrozdział 4.7 Efektywność społeczno-zatrudnieniowa.....</u>	<u>26</u>
<u>Rozdział 5 – Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie w ramach PI 9i</u>	<u>30</u>
<u>Podrozdział 5.1 Ogólne warunki obowiązujące w ramach PI 9i.....</u>	<u>30</u>
<u>Podrozdział 5.2 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami</u>	<u>32</u>
<u>Rozdział 6 – Wsparcie rozwoju usług społecznych w ramach PI 9iv.....</u>	<u>34</u>
<u>Podrozdział 6.1 Ogólne warunki wsparcia rozwoju usług społecznych w ramach PI 9iv</u>	<u>34</u>
<u>Podrozdział 6.2 Usługi opiekuńcze i asystenckie w ramach PI 9iv</u>	<u>35</u>
<u>Podrozdział 6.3 Usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej</u>	<u>38</u>
<u>Podrozdział 6.4 Mieszkania wspomagane</u>	<u>40</u>
<u>Rozdział 7 – Wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej w ramach PI 9v</u>	<u>41</u>
<u>Rozdział 8 – Wsparcie infrastruktury społecznej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.....</u>	<u>52</u>
<u>Rozdział 9 – Przepisy przejściowe</u>	<u>53</u>
<u>Załączniki</u>	<u>54</u>

Wykaz skrótów

- a) CIS – centrum integracji społecznej
- b) CT – cel tematyczny
- c) EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- d) EFS – Europejski Fundusz Społeczny
- e) IZ PO WER – Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
- f) IZ RPO – Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym
- g) KIS – klub integracji społecznej
- h) KPRES – Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej
- i) OPS – ośrodek pomocy społecznej
- j) OWES – ośrodek wsparcia ekonomii społecznej
- k) PCPR – powiatowe centrum pomocy rodzinie
- l) PI – priorytet inwestycyjny
- m) PO – program operacyjny
- n) PO PŻ – Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020
- o) PO WER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
- p) PUP – powiatowy urząd pracy
- q) ROPS – regionalny ośrodek polityki społecznej
- r) RPO – Regionalny Program Operacyjny 2014-2020
- s) SZOOP – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych
- t) WTZ – warsztat terapii zajęciowej
- u) ZAZ – zakład aktywności zawodowej

Rozdział 1 – Podstawa prawna

- 1) Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020, zwane dalej „Wytycznymi”, zostały opracowane na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 217).
- 2) Warunki i procedury określone w Wytycznych wynikają w szczególności z:
 - a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.);
 - b) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 470, z późn. zm.);
 - c) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 289).

Rozdział 2 – Cel i zakres obowiązywania Wytycznych

- 1) Wytyczne służą zapewnieniu niezbędnego poziomu koordynacji działań podejmowanych w całym kraju z wykorzystaniem środków EFS w CT 9 *Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją* oraz środków EFRR w zakresie PI 9a *inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych*, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia

17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006. Wyznaczają jednolite warunki realizacji RPO w zakresie wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz innych adresatów wsparcia w CT 9.

- 2) Wytyczne mają także zapewnić zgodność działań podejmowanych w CT 9 z udziałem środków EFS i EFRR w zakresie PI 9a z polityką krajową w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa wyrażoną w dokumentach strategicznych i programowych, w szczególności w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu oraz w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej. Wytyczne mają także zapewnić spójność między interwencją EFS na poziomie krajowym i regionalnym oraz komplementarność interwencji EFS i EFRR.
- 3) Wytyczne są skierowane do IZ krajowymi i regionalnymi PO na lata 2014-2020.
- 4) Wytyczne obowiązują w okresie realizacji PO na lata 2014-2020.
- 5) IZ PO może wydawać wytyczne programowe dotyczące kwestii szczegółowych dla danego PO, które muszą być zgodne z Wytycznymi, zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.
- 6) Wytyczne stosuje się do projektów realizowanych w ramach następujących PI, wskazanych odpowiednio w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006, a także w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006:
 - a) *9a inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych,*
 - b) *9i aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie,*
 - c) *9iv ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym,*

- d) 9v *wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia,*
- e) 9 vi *strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność* z wyłączeniem infrastruktury zdrowotnej (w ramach PI 9a) i usług zdrowotnych (w ramach PI 9iv), które są przedmiotem odrębnych wytycznych.
- 7) Wytycznych nie stosuje się do projektów realizowanych w ramach Osi IV PO WER "Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa".
- 8) Wytyczne odnoszą się wyłącznie do obszarów zidentyfikowanych jako wspólne dla wszystkich RPO.
- 9) W przypadku, gdy zakres RPO wykracza poza zakres Wytycznych, IZ RPO może ustanowić bardziej szczegółowe warunki i procedury dotyczące realizacji wsparcia w ramach danego RPO w formie wytycznych programowych, o których mowa w pkt 5.
- 10) W przypadku, gdy RPO zawiera w poszczególnych obszarach rozstrzygnięcia inne niż zawarte w Wytycznych, przy realizacji wsparcia pierwszeństwo mają przyjęte decyzją Komisji Europejskiej postanowienia RPO, przy czym rozstrzygnięcia te muszą wynikać jednoznacznie z zapisów RPO.

Rozdział 3 – Słownik pojęć

- 1) Akredytacja – ~~oznacza akredytację przyznawaną~~ akredytacja przyznawana przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, na podstawie rekomendacji Komitetu Akredytacyjnego, dla podmiotów lub partnerstw świadczących łącznie wszystkie typy usług wsparcia ekonomii społecznej wskazanych w KPRES w związku ze spełnieniem przez nie Standardów Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w ramach Systemu Akredytacji i Standardów Działania Instytucji Wsparcia Ekonomii Społecznej (AKSES).
- 2) Centrum integracji społecznej (CIS) – podmiot reintegracji społecznej i zawodowej utworzony na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225, z późn. zm.).
- 3) Cross-financing – mechanizm zdefiniowany w Wytycznych ~~Ministra Infrastruktury i Rozwoju~~ w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
- 4) Deinstytucjonalizacja usług – proces przejścia od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w ~~lokalnej społeczności środowisku lokalnym~~, realizowany ~~zgodnie z „Ogólnoeuropejskimi wytycznymi dotyczącymi oparcia o „Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące~~ przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na

poziomie lokalnych społeczności” i wymagający –z jednej strony rozwoju usług świadczonych w lokalnej społeczności środowisku lokalnym, z drugiej – stopniowego ograniczenia usług w ramach opieki instytucjonalnej. Integralnym elementem deinstytucjonalizacji usług jest prewencja profilaktyka, mająca zapobiegać umieszczaniu osób w opiece instytucjonalnej, a w przypadku dzieci – rozdzieleniu dziecka z rodziną i umieszczeniu w pieczy zastępczej.

- 5) Klub integracji społecznej (KIS) – podmiot reintegracji społecznej i zawodowej utworzony na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.
- 6) Kontrakt socjalny – kontrakt socjalny w rozumieniu art. 6 pkt 6 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 20152016 r. poz. 163, z późn. zm.)-930).
- 7) Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES) – program rozwoju przyjęty uchwałą nr 164 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014 r. w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej” (M.P. poz. 811), określający cele i kierunki polityki publicznej w obszarze włączenia społecznego oraz wspierania rozwoju ekonomii społecznej w latach 2014-2020.
- 8) Mieszkanie wspomagane – usługa świadczona w lokalnej społeczności środowisku lokalnym:
 - a) w postaci mieszkania chronionego, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub
 - b) w postaci mieszkania lub domu, przygotowującego osoby w nim przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zapewniającego pomoc w prowadzeniu samodzielnego życia. Mieszkanie lub dom może być prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego oraz podmioty ekonomii społecznej. ~~Może być prowadzone jako usługa w formie~~ mieszkania:
 - i) treningowego, przygotowującego osoby w nim przebywające do prowadzenia samodzielnego życia. Usługa ma charakter okresowy i służy określonym kategoriom osób (w szczególności osobom opuszczającym pieczę zastępczą, osobom bezdomnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi) w osiągnięciu częściowej lub całkowitej samodzielności m.in. poprzez trening samodzielności, poradnictwo, pracę socjalną lub inne usługi aktywnej integracji;
 - ii) wspieranego, stanowiącego alternatywę dla pobytu w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Usługa ma charakter pobytu stałego lub okresowego (w przypadku potrzeby opieki w zastępstwie za opiekunów faktycznych). Służy

osobom niesamodzielnym, w szczególności osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami, ~~w szczególności osobom niesamodzielnym i~~ wymagającym wsparcia w formie usług opiekuńczych lub asystenckich.

Formą mieszkania wspomaganego nie jest mieszkanie socjalne.

9) Opieka instytucjonalna – usługi świadczone:

a) w placówce opiekuńczo-pobytowej, czyli placówce wieloosobowego całodobowego pobytu i opieki, w której liczba mieszkańców jest większa niż 30 osób oraz w której:

i) usługi nie są świadczone w sposób zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby);

ii) wymagania organizacyjne mają pierwszeństwo przed indywidualnymi potrzebami mieszkańców;

~~iii) mieszkańcy nie mają wystarczającej kontroli nad swoim życiem i nad decyzjami wpływu na decyzje, które ich dotyczą w zakresie funkcjonowania w ramach placówki;~~

~~iv) iii) mieszkańcy są odizolowani od ogółu społeczności lub zmuszeni do, w tym na decyzje, które dotyczą ich wspólnego~~ mieszkania ~~razem z innymi osobami;~~

~~iv) mieszkańcy nie mają możliwości uczestniczenia w życiu w ramach środowiska lokalnego;~~

b) w placówce opiekuńczo-wychowawczej w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z ~~2015~~2016 r. poz. ~~332, z późn. zm.) dla więcej niż~~575) ~~powyżej~~ 14 osób.

10) Opiekun faktyczny – osoba pełnoletnia opiekująca się osobą niesamodzielną, niebędąca opiekunem zawodowym i niepobierająca wynagrodzenia z tytułu opieki nad osobą niesamodzielną, najczęściej członek rodziny.

11) Osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym:

a) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;

b) osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;

- c) osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
 - d) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382, z późn. zm.);
 - e) osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r. poz. 2156, z późn. zm.);
 - f) osoby z niepełnosprawnością – osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), a także osoby z zaburzeniami psychicznymi, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z ~~2011~~2016 r. ~~Nr 231~~, poz. ~~1375~~, z ~~późn.~~późn. zm.);546);
 - g) rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z rodziców lub opiekunów nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością;
 - h) osoby zakwalifikowane do III profilu pomocy, zgodnie z ~~ustawą~~ z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z ~~2015~~2016 r. poz. ~~1496~~45, z późn. zm.);
 - i) osoby niesamodzielne;
 - j) osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytocznych ~~Ministra Infrastruktury i Rozwoju~~ w zakresie monitorowania postępu rzeczowego ~~i~~ realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
 - k) osoby odbywające kary pozbawienia wolności;
 - l) osoby korzystające z PO PŻ.
- 12) Osoba niesamodzielna – osoba, która ze względu na podeszły wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymaga opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego.

13) Osoba uboga pracująca – osoba wykonująca pracę, za którą otrzymuje wynagrodzenie i która jest uprawniona do korzystania z pomocy społecznej na podstawie przesłanki ubóstwo.

~~13~~14) Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej (OWES) – podmiot lub partnerstwo posiadający akredytację, świadczący komplementarnie pakiet usług wsparcia ekonomii społecznej wskazanych w KPRES.

~~14~~15) Otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – to osoby spokrewnione lub niespokrewnione z osobami zagrożonymi ubóstwem lub wykluczeniem społecznym wspólnie zamieszkujące i gospodarujące, a także inne osoby z najbliższego środowiska osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Za otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym można uznać wszystkie osoby, których udział w projekcie jest niezbędny dla skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Do otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym należą także osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą lub kandydaci do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej, osoby prowadzące rodzinne domy dziecka i dyrektorzy placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

~~15~~16) Podmiot ekonomii społecznej:

- a) przedsiębiorstwo społeczne, w tym spółdzielnia socjalna, o której mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. Nr 94, poz. 651, z późn. zm.);
- b) podmiot reintegracyjny, realizujący usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:
 - i) CIS i KIS;
 - ii) ZAZ i WTZ, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- c) organizacja pozarządowa lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z [20142016](#) r. poz. [4118239](#), z późn. zm.);
- d) podmiot sfery gospodarczej utworzony w związku z realizacją celu społecznego bądź dla którego leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej. Grupę tę można podzielić na następujące podgrupy:

- i) organizacje pozarządowe, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie prowadzące działalność gospodarczą, z której zyski wspierają realizację celów statutowych;
- ii) spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie tj. spółdzielnie pracy, inwalidów i niewidomych, działające w oparciu o ustawę z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2016 r. poz. 21);
- iii) spółki non-profit, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, o ile udział sektora publicznego w spółce wynosi nie więcej niż 50%.

~~16)~~17) Pośrednik finansowy – podmiot wybrany przez podmiot zarządzający funduszem funduszy, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 i oferujący instrumenty finansowe bezpośrednio podmiotom ekonomii społecznej.

~~17)~~18) Praca socjalna – praca socjalna, o której mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

~~18)~~19) Projekt partnerski – ~~projekt partnerski~~, o którym mowa w art. 33 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

20) Projekt socjalny – projekt socjalny, o którym mowa w art. 6 pkt 18 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

~~19)~~21) Projekt zintegrowany – projekt zintegrowany, o którym mowa w art. 32 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

~~20)~~22) Przedsiębiorstwo społeczne – podmiot, który spełnia łącznie poniższe warunki:

- a) jest podmiotem prowadzącym zarejestrowaną w Krajowym Rejestrze Sądowym działalność gospodarczą (wyodrębnioną pod względem organizacyjnym i rachunkowym), której celem jest:

i) integracja społeczna i zawodowa określonych kategorii osób wyrażona poziomem zatrudnienia tych osób:

- zatrudnienie co najmniej 50% osób bezrobotnych, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instrumentach instytucjach rynku pracy lub osób, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym ~~lub, lub~~ osób, o których mowa w art. 4 ust 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych lub

- zatrudnienie co najmniej 30% osób o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych lub osób z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w ustawie dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;

ii) lub realizacja usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, usług opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3 zgodnie z ustawą ~~z~~ z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. ~~2013~~2016 r. poz. ~~1457, z późn. zm.)~~157) lub usług wychowania przedszkolnego w przedszkolach lub w innych formach wychowania przedszkolnego zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, przy jednoczesnej realizacji celów prozatrudnieniowych: rozumianych jako zatrudnienie co najmniej 2030% osób, o których mowa w ppkt i;

b) jest podmiotem, który nie dystrybuuje zysku lub nadwyżki bilansowej pomiędzy udziałowców, akcjonariuszy lub pracowników, ale przeznaczą go na wzmocnienie potencjału przedsiębiorstwa jako kapitał niepodzielny oraz w określonej części na reintegrację zawodową i społeczną (w przypadku przedsiębiorstw o charakterze zatrudnieniowym) lub na działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej, w której działa przedsiębiorstwo;

c) jest zarządzany na zasadach demokratycznych (w przypadku spółdzielni) albo co najmniej posiada ciało konsultacyjno-doradcze z udziałem pracowników lub innych interesariuszy, zaś wynagrodzenia kadry zarządzającej są ograniczone limitami ~~;~~

d) zatrudnia co najmniej trzy osoby, w tym dwie, o których mowa w ppkt i.

24)23) Ścieżka reintegracji – zestaw kompleksowych i zindywidualizowanych form wsparcia, mających na celu wyprowadzenie osób lub rodzin z ubóstwa lub wykluczenia społecznego. Ścieżka reintegracji może być realizowana w ramach jednego projektu (ścieżka udziału w projekcie) lub – ze względu na złożoność problemów i potrzeb danej

osoby lub rodziny – wykraczać poza ramy jednego projektu i być kontynuowana w innym projekcie lub pozaprojektowo. Wsparcie w ramach ścieżki reintegracji może być realizowane przez jedną lub przez kilka instytucji zazwyczaj w sposób sekwencyjny.

22)24) Środowisko zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym:

- a) osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, otoczenie tych osób lub społeczność lokalna, w której zamieszkują;
- b) społeczność lokalna, którą cechuje co najmniej jedna z przesłanek –wykluczających, o których mowa w pkt 11;
- c) społeczność lokalna, która zamieszkuje obszary zdegradowane w rozumieniu Wytycznych ~~Ministra Infrastruktury i Rozwoju~~ w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 lub jej udział jest niezbędny w rewitalizacji, o której mowa w ww. wytycznych.

23)25) Usługi aktywnej integracji – usługi, których celem jest:

- a) odbudowa i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu (reintegracja społeczna) lub
- b) odbudowa i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy (reintegracja zawodowa) lub
- c) zapobieganie procesom ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Do usług aktywnej integracji należą usługi o charakterze:

- i) społecznym, których celem jest nabycie, przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej,
- ii) zawodowym, których celem jest pomoc w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności pożądane na rynku pracy, pomoc w utrzymaniu zatrudnienia;
- iii) edukacyjnym, których celem jest wzrost poziomu wykształcenia, dostosowanie wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy,
- iv) zdrowotnym, których celem jest wyeliminowanie lub złagodzenie barier zdrowotnych utrudniających funkcjonowanie w społeczeństwie lub powodujących oddalenie od rynku pracy.

24)26) Usługi społeczne – są to następujące usługi społeczne świadczone w interesie ogólnym:

a) usługi asystenckie – to usługi świadczone przez asystentów na rzecz osób z niepełnosprawnościami lub rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami umożliwiające stałe lub okresowe wsparcie tych osób i rodzin w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, niezbędnych do ich aktywnego funkcjonowania społecznego, zawodowego lub edukacyjnego;

b) usługi opiekuńcze, ~~i specjalistyczne usługi opiekuńcze, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w tym formie wsparcia dla opiekunów faktycznych (m.in. usługi krótkookresowego całodobowego i krótkookresowego dziennego pobytu dla osób niesamodzielnych, których celem jest zapewnienie opieki dla osób niesamodzielnych w zastępstwie za opiekunów faktycznych, zwane dalej „usługami opiekuńczymi”); sąsiedzkich usług opiekuńczych, usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, dziennych form usług opiekuńczych, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwane dalej „usługami opiekuńczymi”;~~

Sformatowano: Czcionka:
Pogrubienie

c) usługi wspierania rodziny zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym:

i) praca z rodziną, w tym w szczególności asystentura rodzinna, konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapia i mediacja; usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne, pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego; organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”;

ii) pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, w tym poprzez usługi placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej i specjalistycznej oraz w formie pracy podwórkowej;

iii) pomoc rodzinie w opiece i wychowaniu poprzez wsparcie rodzin wspierających;

d) usługi systemu pieczy zastępczej zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

e) usługi w postaci mieszkań chronionych, zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ~~i innych mieszkań wspomaganych;~~

~~f) usługi w postaci mieszkań wspomaganych, o których mowa w pkt 8 lit. b;~~

~~g) inne usługi społeczne wskazane w PO w ramach PI 9iv.~~

25)27) Usługi świadczone w ~~lokalnej społeczności środowisku lokalnym~~ – usługi społeczne świadczone w sposób zindywidualizowany, umożliwiające osobom, na rzecz których są

świadczone, niezależne życie w środowisku lokalnym. ~~Usługi te zapobiegają odizolowaniu osób od rodziny i środowiska lokalnego, bez konieczności korzystania z opieki instytucjonalnej~~, a gdy to nie jest możliwe, ~~gwarantują~~gwarantujące tym osobom warunki życia jak najbardziej zbliżone do warunków domowych i rodzinnych oraz ~~umożliwiają~~umożliwiające podtrzymywanie więzi rodzinnych i sąsiedzkich. ~~Są to usługi świadczone. Do usług świadczonych w sposób~~środowisku lokalnym należą w szczególności:

- ~~a) zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby) oraz jak najbardziej zbliżony do warunków odpowiadających życiu w środowisku domowym i rodzinnym;~~
- ~~b) umożliwiające odbiorcom tych usług kontrolę nad swoim życiem i nad decyzjami, które ich dotyczą;~~
- ~~e) zapewniające, że odbiorcy usług nie są odizolowani od ogółu społeczności lub nie są zmuszeni do mieszkania razem;~~
- ~~d) gwarantujące, że wymagania organizacyjne nie mają pierwszeństwa przed indywidualnymi potrzebami mieszkańców.~~

Do usług świadczonych w lokalnej społeczności należą w szczególności:

- i) usługi wspierania rodziny, o których mowa w pkt 2426 lit. c;
- ii) rodzinna piecza zastępcza oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego do 8 dzieci, a w szczególnych przypadkach do 10 dzieci i placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-interwencyjnego do 14 osób, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

oraz poniżej wymienione usługi, o ile spełniają warunki, o których mowa w lit. a-d:

- iii) usługi asystenckie;
- iv) usługi ~~asystenckie i opiekuńcze~~ świadczone w formie wsparcia dla opiekunów faktycznych, sąsiedzkich usług opiekuńczych, usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, dziennych form usług opiekuńczych,
- v) usługi w postaci mieszkań chronionych, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- vi) usługi w postaci mieszkań ~~wspomaganych~~wspieranych, o ile liczba miejsc jest nie większa niż ~~30; limit 30~~10;

~~vi)vii)~~ usługi w postaci mieszkań treningowych, o ile liczba miejsc jest nie obowiązuje w przypadku, gdy przepisy prawa krajowego wskazują mniejszą maksymalną liczbę miejsc w mieszkaniu większa niż 10;

~~viii)viii)~~ usługi w rodzinnym domu pomocy, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;

~~viii)ix)~~ usługi w ośrodkach wsparcia, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, o ile liczba miejsc całodobowego pobytu w tych ośrodkach jest nie większa niż 30. ~~Limit 30 miejsc nie obowiązuje w przypadku, gdy przepisy prawa krajowego wskazują mniejszą maksymalną liczbę miejsc całodobowego pobytu w poszczególnych ośrodkach wsparcia;~~

~~ix)x)~~ usługi w domu pomocy społecznej o liczbie miejsc, która jest nie większa niż 30. ~~Limit 30 miejsc nie obowiązuje w przypadku, gdy przepisy prawa krajowego wskazują mniejszą maksymalną liczbę miejsc.~~

~~26)28)~~ Usługi wsparcia ekonomii społecznej – ~~-pakiet;~~ usług rozumianych zgodnie z KPRES, świadczonych komplementarnie, obejmujący: usługi animacji lokalnej (usługi animacyjne), rozwoju ekonomii społecznej (usługi inkubacyjne) usługi wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (usługi biznesowe).

Rozdział 4 – Ogólne warunki realizacji CT 9 EFS

Podrozdział 4.1 Koordynacja, partnerstwo i profilowanie interwencji EFS

- 1) Ilekroć w Wytocznych jest mowa o podejmowaniu decyzji przez IZ RPO, zapewnianiu, gwarantowaniu, umożliwianiu, preferowaniu czy profilowaniu interwencji należy przez to rozumieć wykorzystanie przez IZ RPO w szczególności następujących mechanizmów:
 - a) wprowadzanie w ramach SZOOP warunków realizacji wsparcia, w szczególności wynikających z Wytocznych;
 - b) wyodrębnianie w ramach SZOOP działań, poddziałań, typów ~~operacji projektów,~~ beneficjentów, grup docelowych;
 - c) rekomendowania Komitetowi Monitorującemu RPO kryteriów wyboru projektów, w tym:
 - i) stosowanie konkursów dedykowanych, w szczególności określonego rodzaju wsparcia, określonej grupie docelowej lub określonego terytorium (np. obszarowi zdegradowanemu, poddanemu rewitalizacji);
 - ii) wyodrębnianie w ramach konkursów określonej alokacji na realizację projektów dedykowanych, w szczególności określonego rodzaju wsparcia i określonym

usługom, określonej grupie docelowej lub określonemu terytorium (np. obszarowi zdegradowanemu, poddanemu rewitalizacji);

- d) wprowadzenie do decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowy o dofinansowanie projektu postanowień określających obowiązki beneficjenta;
- e) wydanie wytycznych programowych, zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 14 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

IZ RPO decyduje o tym, jaki mechanizm wykorzystać, chyba że Wytyczne wskazują wprost jakiego rodzaju mechanizm ma być wykorzystany przez IZ RPO w konkretnej sytuacji.

2) Dla zapewnienia skoordynowanej i komplementarnej realizacji projektów na danym terytorium (np. gminy, powiatu), IZ RPO może:

- a) zapewnić, że projekty realizowane na danym terytorium przez jednostki samorządu terytorialnego lub ich jednostki organizacyjne są realizowane przy wykorzystaniu mechanizmu zlecenia zadań zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W tym celu IZ RPO może określić warunki brzegowe i preferencje dotyczące zlecenia zadań (np. określić kategorie zadań podlegających zleceniu);
- b) zapewnić, że projekty realizowane na danym terytorium przez jednostki samorządu terytorialnego lub ich jednostki organizacyjne, są realizowane w partnerstwie z jednostkami spoza sektora publicznego, w szczególności z podmiotami ekonomii społecznej. IZ RPO może także zapewnić obowiązkowy udział w partnerstwie co najmniej jednej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, o której mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- c) wybierać na danym terytorium projekty zintegrowane;
- d) zobowiązać beneficjentów w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do informowania właściwych terytorialnie OPS i PCPR o realizowanych projektach;
- e) zapewnić inny sposób koordynacji i komplementarności działań na danym terytorium, gwarantujący spójność i wzajemne uzupełnianie się działań podejmowanych na tym samym terytorium przez różnych beneficjentów w odniesieniu do tej samej grupy docelowej lub nastawionych na realizację tych samych celów lub rozwiązanie tych samych problemów, w tym uniknięcie konkurencji o uczestników i adresowania wsparcia do grup docelowych w mniejszym stopniu zagrożonych ubóstwem lub

wykluczeniem społecznym w celu szybkiego i łatwego osiągnięcia wymaganych wskaźników.

3) IZ PO WER i IZ RPO podejmują działania służące zwiększeniu liczby projektów partnerskich. W tym celu IZ PO WER i IZ RPO ~~preferuje~~:

3)a) ~~preferują~~ projekty partnerskie, w szczególności realizowane w partnerstwie wielosektorowym (co najmniej dwa sektory spośród sektora społecznego, prywatnego, publicznego);

4)b) ~~IZ PO WER i IZ RPO~~ mogą zaproponować Komitetowi Monitorującemu kryteria wyboru projektów dotyczące realizacji projektów wyłącznie w partnerstwie w odniesieniu do wszystkich projektów realizowanych w CT 9 lub w odniesieniu do określonej części CT 9 (problemu do rozwiązania, planowanego rezultatu, grupy docelowej, rodzaju wsparcia, instrumentów, usług, terytorium, konkursu, projektu itp.);

5)c) ~~IZ PO WER i IZ RPO~~ mogą zaproponować Komitetowi Monitorującemu kryteria wyboru projektów dotyczące rodzaju partnerstwa pożądanego dla danego rodzaju problemu do rozwiązania, planowanego rezultatu, grupy docelowej, rodzaju wsparcia, instrumentów, usług, terytorium, konkursu, projektu, itp.

4) IZ RPO realizuje i profiluje interwencję (ukierunkowuje wsparcie EFS) w oparciu o analizę sytuacji wewnątrzregionalnej, uwzględniającej w szczególności:

- a) diagnozę problemów, z uwzględnieniem różnicowań terytorialnych;
- b) diagnozę potrzeb, z uwzględnieniem różnicowań terytorialnych;
- c) analizę trendów demograficznych, z uwzględnieniem różnicowań terytorialnych;
- d) poziom dostępności usług (aktywnej integracji, usług społecznych oraz usług wsparcia ekonomii społecznej) w ujęciu terytorialnym, z uwzględnieniem ich dostępności i barier w dostępności dla poszczególnych grup docelowych;
- e) degradację obszarów i potrzebę rewitalizacji;
- f) potrzeby i specyfikę grup docelowych (w tym dostosowanie usług do potrzeb poszczególnych grup docelowych, bariery w dostępności do usług), z uwzględnieniem różnicowań terytorialnych;
- g) oczekiwane rezultaty;
- h) określony w RPO typ operacji lub rodzaj wsparcia.

Sformatowano: Konspekty numerowane + Poziom: 1 + Styl numeracji: a, b, c, ... + Rozpocznij od: 1 + Wyrównanie: Na lewo + Wyrównanie: 0,63 cm + Tabulator po: 1,27 cm + Wcięcie: 1,27 cm, Tabulatory: Nie w 1,27 cm

Sformatowano: Konspekty numerowane + Poziom: 1 + Styl numeracji: a, b, c, ... + Rozpocznij od: 1 + Wyrównanie: Na lewo + Wyrównanie: 0,63 cm + Tabulator po: 1,27 cm + Wcięcie: 1,27 cm

Profilowanie interwencji (ukierunkowanie wsparcia EFS) dotyczy wszystkich projektów wybieranych zarówno w trybie konkursowym, jak i pozakonkursowym.

5) IZ RPO zapewnia że w przypadku rozwoju usług społecznych w ramach PI 9iv, realizowane wsparcie jest skoncentrowane na osiągnięciu strategicznego rozwoju usług społecznych w województwie, poprzez projekty osiągające jak najwyższe rezultaty, zapewniające trwałość efektów i włączenie usług społecznych w politykę rozwoju w województwie. Działania powinny obejmować zestaw projektów:

a) terytorialnych – obejmujących różne typy usług społecznych, zgodnie z partycypacyjnie zdiagnozowanymi potrzebami, o ile projekty:

i. realizowane są w partnerstwie jednostek samorządu terytorialnego i podmiotów ekonomii społecznej. W skład partnerstwa wchodzi powiat (PCPR), gminy w obrębie tego powiatu (OPS) oraz podmioty ekonomii społecznej;

ii. zostały poprzedzone (przed złożeniem projektu) partycypacyjną, uzgodnioną pomiędzy partnerami publicznym i ekonomii społecznej, diagnozą lokalną odnośnie wyzwań społecznych (demografia, stan zdrowia, poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego), potrzeb obywateli, zasobów instytucjonalnych i osobowych;

iii. realizowane są wyłącznie na zasadzie jeden projekt na jeden powiat lub subregion, zdefiniowany na potrzeby projektu i obejmujący więcej niż jeden powiat;

b) problemowych – ukierunkowanych na rozwiązanie określonych problemów, zdefiniowanych w diagnozie instytucji ogłaszającej konkurs przy użyciu różnych typów usług, w tym usług dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych, usług wsparcia rodzin, usług pieczy zastępczej;

c) tematycznych – adresowanych wyłącznie do jednego, wąskiego typu wsparcia w ramach usługi na podstawie precyzyjnego określenia problemowych kwestii społecznych, które należy rozwiązać np. placówki wsparcia dziennego, usługi asystenckie dla osób z niepełnosprawnością, mieszkania wspomagane.

~~7)6)~~ IZ RPO zapewnia, że w profilowaniu interwencji (ukierunkowaniu wsparcia EFS) uczestniczy ROPS. W profilowaniu interwencji mogą uczestniczyć także inni partnerzy zgodnie z Wytycznymi ~~Ministra Infrastruktury i Rozwoju~~ w zakresie realizacji zasady partnerstwa na lata 2014-2020.

~~8)7)~~ Wsparcie dla infrastruktury niezbędnej do świadczenia usług aktywnej integracji oraz usług społecznych odbywa się zgodnie z regulacjami rozdziału 8.

~~9)8)~~ IZ RPO zapewnia, że wsparcie realizowane w ramach PI 9vi w poszczególnych obszarach jest zgodne z Wytycznymi ~~-~~ oraz z:

a) Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020;

b) Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze zdrowia na lata 2014-2020;

c) Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020;

d) Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorców i pracowników do zmian na lata 2014-2020.

Podrozdział 4.2 Demarkacje dotyczące grup docelowych

- 1) W celu zapewnienia demarkacji pomiędzy CT 8 a CT 9 w zakresie wsparcia osób bezrobotnych, IZ -RPO zapewnia, że w ramach CT 9 wsparcie jest kierowane do osób bezrobotnych, wobec których zastosowanie wyłącznie instrumentów i usług rynku pracy jest niewystarczające i istnieje konieczność zastosowania w pierwszej kolejności usług aktywnej integracji o charakterze społecznym, w tym również do osób zakwalifikowanych do III profilu pomocy ~~i skierowanych do objęcia Programem Aktywizacja i Integracja~~ w oparciu o ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
- 2) IZ PO WER zapewnia realizację wsparcia dedykowanego społeczności romskiej. Jednocześnie IZ RPO umożliwi osobom ze społeczności romskiej korzystanie ze wsparcia, o ile osoby te są osobami zagrożonymi ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Wsparcie na poziomie RPO nie może mieć charakteru wsparcia dedykowanego wyłącznie społeczności romskiej.
- 3) IZ RPO zapewnia, że wsparcie dla osób odbywających karę pozbawienia wolności nie będzie udzielane w ramach RPO.

Podrozdział 4.3 Preferencje dotyczące grup docelowych w CT 9

- 1) IZ RPO zapewnia, że preferowane do wsparcia są osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym doświadczające wielokrotnego wykluczenia społecznego rozumianego jako wykluczenie z powodu więcej niż jednej z przesłanek, o których mowa w rozdziale 3 pkt 11.

- 2) IZ RPO zapewnia, że preferowane do wsparcia są osoby:
 - a) o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
 - b) z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z niepełnosprawnością intelektualną oraz osoby z zaburzeniami psychicznymi.
- 3) IZ RPO zapewnia, że preferowane jest wsparcie dla osób korzystających z PO PŻ.
- 4) IZ RPO może preferować wsparcie dla środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. IZ RPO może określić zestaw cech lub wskaźników, na podstawie których będą zidentyfikowane środowiska zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- 5) IZ PO WER i IZ RPO zapewniają, że preferowane jest wsparcie dla osób, rodzin lub środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w związku z rewitalizacją obszarów zdegradowanych, o której mowa w Wytocznych ~~Ministra Infrastruktury i Rozwoju~~ w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.
- 6) IZ PO WER i IZ RPO gwarantują możliwość kierowania wsparcia do otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, o ile jest ono niezbędne dla skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Podrozdział 4.4 Komplementarność z Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020

IZ RPO zapewnia komplementarność wsparcia w ramach RPO z PO PŻ, współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (Dz. Urz. UE L 72 z 12.03.2014, str. 1) oraz ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W tym celu IZ RPO:

- a) zapewnia, że preferowane do objęcia wsparciem EFS w ramach projektów realizowanych w PI 9i i PI 9iv -są osoby lub rodziny korzystające z PO PŻ, a zakres wsparcia dla tych osób lub rodzin nie będzie powielał działań, które dana osoba lub rodzina otrzymała lub otrzymuje z PO PŻ w ramach działań towarzyszących, o których mowa w PO PŻ;
- b) w decyzji o dofinansowaniu projektu lub w umowie o dofinansowanie projektu zobowiązuje beneficjenta do poinformowania właściwych terytorialnie ośrodków pomocy społecznej oraz organizacji partnerskich regionalnych i lokalnych, o których mowa w PO PŻ, o prowadzonej rekrutacji do projektów realizowanych w ramach PI 9i

i PI 9iv, a także do niepowielania wsparcia, które osoba lub rodzina zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym uzyskuje w ramach działań towarzyszących w PO PŻ.

Podrozdział 4.5 Wykorzystanie rozwiązań wypracowanych z udziałem środków EFS w realizacji wsparcia

- 1) IZ RPO umożliwia wdrożenie ~~bardziej~~ skutecznych i efektywnych rozwiązań lub produktów wypracowanych w ramach:
 - a) projektów systemowych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki;
 - b) projektów innowacyjnych Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki lub PO WER.
- 2) Rekomenduje się, by IZ RPO:
 - a) wskazywała konkretne rozwiązania wypracowane w projektach systemowych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki;
 - b) wskazywała konkretne pozytywnie zweryfikowane produkty projektów innowacyjnych Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki lub PO WER, które mają być wdrażane.
- 3) W przypadku, gdy nie jest możliwe wskazanie konkretnych rozwiązań lub produktów, rekomenduje się, by IZ RPO definiowała co najmniej zakres tematyczny rozwiązań lub produktów adekwatny do typów projektów, form wsparcia, grup docelowych, problemów do rozwiązania itp.

Podrozdział 4.6 Projekty ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie

- 1) Projekty OPS i PCPR mogą być realizowane w trybie konkursowym lub pozakonkursowym, jeżeli taką możliwość dopuszczają postanowienia RPO.
- 2) IZ RPO dopuszcza możliwość realizacji projektów przez OPS i PCPR w trybie pozakonkursowym, wyłącznie w sytuacji, gdy wszystkie podmioty danego typu (wyłącznie wszystkie OPS lub wyłącznie wszystkie PCPR) w województwie przystąpią do realizacji projektów. W przypadku jednostek realizujących jednocześnie zadania OPS i PCPR, IZ RPO podejmuje decyzję o przynależności tych jednostek do jednego z typów jednostek (albo do OPS albo do PCPR).
- 3) Projekty OPS i PCPR realizowane w trybie pozakonkursowym mogą dotyczyć usług aktywnej integracji oraz – jeżeli RPO przewiduje taką możliwość – usług społecznych, których realizacja należy do OPS i PCPR na podstawie przepisów prawa krajowego.

- 4) IZ RPO zapewnia, że w przypadku wsparcia osób bezrobotnych, w ramach projektów OPS i PCPR wsparciem są obejmowane osoby bezrobotne, które korzystają z pomocy społecznej lub bezrobotne zakwalifikowane do III profilu pomocy zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W przypadku wsparcia osób bezrobotnych zakwalifikowanych do III profilu pomocy wsparcie ~~jest realizowane na podstawie Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w ww. ustawie odbywa się poprzez:~~
- ~~a) realizację działań z zakresu integracji społecznej w ramach Programu Aktywizacja i Integracja lub programu specjalnego lub~~
 - ~~b) skierowanie do uczestnictwa w zajęciach Centrum Integracji Społecznej, lub~~
 - ~~c) skierowanie do podjęcia zatrudnienia w spółdzielni socjalnej założonej przez osoby prawne, lub~~
 - ~~d) kontrakt socjalny lub program aktywności lokalnej z obowiązkowym zastosowaniem usług aktywnej integracji o charakterze zawodowym na zasadach określonych w pkt 7.~~
- 5) IZ RPO zapewnia, że ze środków EFS w ramach projektów OPS i PCPR nie są finansowane bierne formy pomocy w postaci zasiłków. Świadczenia te mogą być uznane za wkład własny do projektu.
- 6) IZ RPO może wymagać, aby OPS i PCPR:
- a) zlecały realizację określonych zadań w ramach projektu na zasadach dotyczących zlecenia realizacji zadań publicznych, określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2004 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
 - b) realizowały projekty w partnerstwie.
- 7) IZ RPO zapewnia, że OPS i PCPR nie wdrażają samodzielnie usług aktywnej integracji o charakterze zawodowym. Wdrożenie tych usług w ramach projektów ww. jednostek jest możliwe wyłącznie przez podmioty wyspecjalizowane w zakresie aktywizacji zawodowej, w szczególności:
- a) PUP i inne instytucje rynku pracy, o których mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w szczególności w ramach Programu Aktywizacja i Integracja;
 - b) CIS i KIS;
 - c) spółdzielnie socjalne, o których mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych;

- d) organizacje pozarządowe, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- 8) Usługi aktywnej integracji o charakterze zawodowym w ramach projektów OPS lub PCPR są realizowane przez:
- a) ~~przez~~ partnerów OPS lub PCPR w ramach projektów partnerskich;
 - b) ~~przez~~ PUP na podstawie porozumienia o realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i na zasadach określonych w tej ustawie;
 - c) ~~przez~~ podmioty wybrane w ramach zlecenia zadania publicznego na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
 - d) ~~przez~~ podmioty danej jednostki samorządu terytorialnego wyspecjalizowane w zakresie reintegracji zawodowej, o ile zostaną wskazane we wniosku o dofinansowanie projektu jako realizatorzy projektu.
- 9) IZ RPO, w odniesieniu do OPS i PCPR, stosuje mechanizmy promujące wykorzystanie:
- a) kontraktu socjalnego lub indywidualnych programów, o ~~których~~ mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
 - b) programów aktywności lokalnej w formie lokalnych programów pomocy społecznej, o których mowa w art. 110 ust. 10 oraz art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
 - c) projektów socjalnych.
- 10) Obowiązkowym elementem kontraktów socjalnych, indywidualnych programów ~~oraz~~, programów aktywności lokalnej oraz projektów socjalnych, o których mowa w pkt 9, są usługi aktywnej integracji.
- 11) IZ RPO zapewnia, że projekty OPS i PCPR spełniają warunki, określone w innych rozdziałach Wytycznych, w tym w podrozdziale 4.7.

Podrozdział 4.7 Efektywność społeczno-zatrudnieniowa

- 1) IZ RPO w odniesieniu do wszystkich typów projektów ~~przewidujących bezpośrednio wsparcie dla~~ możliwych do realizacji w PI 9i, które dotyczą aktywizacji społeczno-zatrudnieniowej osób ~~lub rodzin albo środowisk~~ zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym ~~oraz wspierających aktywizację społeczno-zatrudnieniową osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w ramach PI 9i i PI 9iv~~, rekomenduje Komitetowi Monitorującemu RPO kryteria wyboru projektów dotyczące

efektywności społeczno-zatrudnieniowej, weryfikuje spełnienie kryteriów oraz zobowiązuje beneficjentów w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do przedstawienia informacji niezbędnych do weryfikacji tych kryteriów, z zastrzeżeniem pkt 23. Spełnienie kryterium efektywności społeczno-zatrudnieniowej jest warunkiem dostępu do środków EFS.

2) IZ RPO w odniesieniu do typów projektów możliwych do realizacji w PI 9iv może rekomendować Komitetowi Monitorującemu RPO kryteria wyboru projektów dotyczące efektywności społeczno-zatrudnieniowej, biorąc pod uwagę cel wsparcia oferowanego w ramach PI 9iv. Jeżeli celem wsparcia jest aktywizacja społeczno-zatrudnieniowa zastosowanie kryteriów efektywności społeczno-zatrudnieniowej jest obligatoryjne, z zastrzeżeniem pkt 3.

2)3) W odniesieniu do osób:

a) wspieranych w ramach placówek wsparcia dziennego, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

a) b) _____ będących w pieczy zastępczej i opuszczających tę pieczę, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

b) c) _____ nieletnich, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich,

e) d) _____ przebywających w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty

e) osób do 18 roku życia

- do których są kierowane usługi aktywnej integracji, nie ma obowiązku stosowania kryteriów efektywności społeczno-zatrudnieniowej w wymiarze zatrudnieniowym.

3)4) Efektywność społeczno-zatrudnieniowa jest mierzona:

a) wśród uczestników projektu względem ich sytuacji w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie, rozumianego zgodnie z definicją wskazaną w Wytocznych ~~Ministra Infrastruktury i Rozwoju~~ w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;

b) wśród uczestników projektu, którzy zakończyli udział w projekcie; za zakończenie udziału w projekcie należy uznać zakończenie uczestnictwa w formie lub formach wsparcia realizowanych w ramach projektu zgodnie ze ścieżką udziału w projekcie. Zakończenie udziału w projekcie z powodu podjęcia zatrudnienia wcześniej niż uprzednio było to planowane można uznać za zakończenie udziału w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką udziału w projekcie;

c) w stosunku do łącznej liczby uczestników projektu, którzy zakończyli udział w projekcie zgodnie ze ścieżką udziału w projekcie.

4)5) Efektywność społeczno-zatrudnieniowa mierzy efekt realizacji projektu względem uczestników projektu w dwóch wymiarach ich funkcjonowania:

- a) w wymiarze społecznym;
- b) w wymiarze zatrudnieniowym.

5)6) Kryterium efektywności społeczno-zatrudnieniowej w wymiarze społecznym oznacza odsetek uczestników projektu, którzy po zakończeniu udziału w projekcie:

- a) dokonali postępu w procesie aktywizacji społeczno-zatrudnieniowej i zmniejszenia dystansu do zatrudnienia, przy czym postęp powinien być rozumiany m.in. jako
 - i) rozpoczęcie nauki;
 - ii) wzmocnienie motywacji do pracy po projekcie;
 - iii) zwiększenie pewności siebie i własnych umiejętności;
 - iv) poprawa umiejętności rozwiązywania pojawiających się problemów;
 - v) podjęcie wolontariatu;
 - vi) poprawa stanu zdrowia;
 - vii) ograniczenie nałogów;
 - viii) doświadczenie widocznej poprawy w funkcjonowaniu (w przypadku osób z niepełnosprawnościami);
- b) lub podjęli dalszą aktywizację w formie, która:
 - i) obrazuje postęp w procesie aktywizacji społecznej i zmniejsza dystans do zatrudnienia;
 - ii) nie jest tożsama z formą aktywizacji, którą uczestnik projektu otrzymywał przed projektem;
 - iii) nie jest tożsama z formą aktywizacji, którą uczestnik projektu otrzymywał w ramach projektu, chyba że nie jest ona finansowana ze środków EFS i że stanowi postęp w stosunku do sytuacji uczestnika projektu w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie.

6)7) IZ RPO określa jednolitą dla danego RPO metodologię pomiaru efektywności społeczno-zatrudnieniowej w wymiarze społecznym biorąc pod uwagę co najmniej elementy,

o których mowa w pkt 56.

7)8) Kryterium efektywności społeczno-zatrudnieniowej w wymiarze zatrudnieniowym oznacza odsetek uczestników projektu, którzy po zakończeniu udziału w projekcie zgodnie ze ścieżką udziału w projekcie podjęli zatrudnienie. Pomiar efektywności społeczno-zatrudnieniowej w wymiarze zatrudnieniowym odbywa się zgodnie z metodologią –określoną dla efektywności zatrudnieniowej wskazaną w Wytycznych

~~Ministra Infrastruktury i Rozwoju~~ w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020, z następującymi zastrzeżeniami:

a) efektywność społeczno-zatrudnieniowa w wymiarze zatrudnieniowym w projektach CT

9 jest mierzona dodatkowo w odniesieniu do dwóch kategorii osób:

i) ubogich pracujących;

ii) osób zatrudnionych w ZAZ, wspieranych w sposób, o którym mowa w podrozdziale 5.2 pkt 3 lit. b;

b) pomiar efektywności społeczno-zatrudnieniowej w wymiarze zatrudnieniowym nie dotyczy osób bezrobotnych, które w ramach projektu realizowanego w ramach w PI 9i lub po jego zakończeniu podjęły dalszą aktywizację w ramach PI 9v lub w ramach CT 8.

9) W odniesieniu do osób ubogich pracujących efektywność społeczno-zatrudnieniowa w wymiarze zatrudnieniowym rozumiana jest jako podjęcie pracy lepszej jakości w stosunku do pracy dotychczas wykonywanej. Za lepszą jakość uznaje się poprawę co najmniej jednego z poniższych parametrów:

a) rodzaj umowy stanowiącej podstawę wykonywania pracy (lepsza jakość to umowa gwarantująca większe bezpieczeństwo i trwałość zatrudnienia);

b) rodzaj zajmowanego stanowiska lub wykonywanej pracy (lepsza jakość oznacza wyższe stanowisko pracy lub wykonywanie pracy wymagającej wyższych kompetencji);

c) wysokość wynagrodzenia (lepsza jakość oznacza wyższe wynagrodzenie).

10) W odniesieniu do osób zatrudnionych w ZAZ efektywność społeczno-zatrudnieniowa w wymiarze zatrudnieniowym rozumiana jest jako podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy, w przedsiębiorstwie społecznym lub w ramach zatrudnienia wspieranego.

~~11)~~ 11) Kryterium efektywności społeczno-zatrudnieniowej jest weryfikowane w terminie do 3 miesięcy od zakończenia udziału w projekcie, rozumianego zgodnie z pkt ~~34~~ lit. b.

~~12)~~ 12) IZ RPO zobowiązuje beneficjenta w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do tego, że na etapie rekrutacji do projektu zobliguje on uczestników projektu do dostarczenia dokumentów potwierdzających osiągnięcie efektywności społeczno-zatrudnieniowej.

~~13)~~ 13) Szczegółowe warunki dotyczące sposobu weryfikacji spełnienia kryterium efektywności społeczno-zatrudnieniowej określa IZ RPO, z uwzględnieniem Wytycznych.

~~14)~~ 14) Ministerstwo ~~Infrastruktury i~~ Rozwoju określa na podstawie badań minimalne poziomy efektywności społeczno-zatrudnieniowej i przekazuje je IZ RPO.

~~15)~~ 15) IZ RPO w kryteriach wyboru projektów, o których mowa w pkt 1, określa minimalny poziom efektywności społeczno-zatrudnieniowej wymagany do osiągnięcia w wyniku

realizacji projektu, przy czym wskazuje poziom ogólnego wskaźnika efektywności społeczno-zatrudnieniowej, w ramach którego dodatkowo wyodrębnia minimalny poziom wskaźnika efektywności zatrudnieniowej.

Sformatowano: Wyjustowany,
Wcięcie: Z lewej: 0,63 cm, Interlinia:
1,5 wiersza

Rozdział 5 – Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie w ramach PI 9i

Podrozdział 5.1 Ogólne warunki obowiązujące w ramach PI 9i

- 1) IZ RPO zapewnia, że wsparcie w postaci usług aktywnej integracji jest adresowane do:
 - a) osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
 - b) środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności do lokalnych społeczności na obszarach zdegradowanych objętych rewitalizacją- biorąc pod uwagę elementy, o których mowa w podrozdziale 4.1 dotyczące realizacji i profilowania interwencji (ukierunkowanie wsparcia EFS), oraz postanowienia podrozdziału 4.3 dotyczące preferowania grup docelowych.
- 2) Usługi aktywnej integracji mogą mieć charakter wsparcia indywidualnego (adresowanego do osoby), rodzinnego (adresowanego do rodziny) oraz środowiskowego (adresowanego do określonego środowiska).
- 3) IZ RPO zapewnia, że usługi aktywnej integracji o charakterze zawodowym dla osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym nie mogą stanowić pierwszego elementu wsparcia w ramach ścieżki reintegracji.
- ~~3)4)~~ IZ RPO zapewnia, że praca socjalna jest traktowana jako instrument aktywnej integracji o charakterze społecznym. Jednocześnie IZ RPO zapewnia, że projekty obejmujące wyłącznie pracę socjalną nie są wybierane do dofinansowania.
- 5) IZ RPO zapewnia, że nie są realizowane projekty adresowane wyłącznie do dzieci lub takie, w których dzieci stanowią główną grupę wsparcia w projekcie, chyba że taką możliwość dopuszczają zapisy RPO.
- ~~4)6)~~ IZ RPO zapewnia, że proces wsparcia osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym odbywa się w oparciu o ścieżkę reintegracji, stworzoną indywidualnie dla każdej osoby, rodziny, środowiska zagrożonego ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji, potrzeb.
- ~~5)7)~~ W ramach ścieżki reintegracji, obok usług aktywnej integracji, mogą być realizowane usługi społeczne, o ile jest to niezbędne dla zapewnienia indywidualizacji i kompleksowości wsparcia dla konkretnej osoby, rodziny czy środowiska i przyczynia się

do realizacji celów aktywnej integracji, o których mowa w rozdziale 3 pkt ~~23~~25, przy czym wsparcie jest skoncentrowane na osobie i jej potrzebach, a nie na rozwijaniu usług.

~~6~~8) IZ RPO zapewnia, że usługi- reintegracji społecznej i zawodowej realizowane przez CIS i KIS są uznawane za kompleksową usługę aktywnej integracji, obejmującej aktywną integrację społeczną i zawodową.

~~7~~9) IZ RPO zapewnia wsparcie służące poprawie dostępu do usług reintegracji społecznej i zawodowej realizowanych przez CIS i KIS.

~~8~~10) Wsparcie, o którym mowa w pkt ~~7~~9, jest udzielane na stworzenie nowych miejsc reintegracji społecznej i zawodowej:

- a) w istniejących podmiotach, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- b) poprzez utworzenie podmiotów, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.

~~9~~11) IZ RPO zapewnia, że tworzenie nowych podmiotów, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, uwzględnia aspekty, o których mowa w podrozdziale 4.1 pkt ~~6~~4.

~~10~~12) IZ RPO zapewnia, ze środków innych niż europejskie, zastosowanie mechanizmów gwarantujących trwałość podmiotów utworzonych ze środków EFS (w szczególności nowo utworzonych CIS i KIS, a także ZAZ lub WTZ, o ile IZ RPO dopuści tworzenie tych podmiotów). IZ RPO zobowiązuje beneficjenta w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do zachowania trwałości utworzonych w ramach projektu podmiotów po zakończeniu realizacji projektu, co najmniej przez okres odpowiadający okresowi realizacji projektu. IZ RPO weryfikuje spełnienie warunku trwałości, po upływie okresu wskazanego w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu.

13) IZ RPO zapewnia, że beneficjenci PI 9i współpracują z OWES w zakresie tworzenia miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej.

14) IZ RPO zapewnia, że beneficjenci PI 9i informują właściwy terytorialnie OPS o projekcie i formach wsparcia otrzymywanych przez uczestników.

15) IZ RPO zapewnia, że z uczestnikami projektu realizowanego przez podmiot inny niż OPS podpisywana jest umowa na wzór kontraktu socjalnego, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

~~11~~16) Wsparcie dla infrastruktury niezbędnej do świadczenia usług aktywnej integracji odbywa się zgodnie z regulacjami rozdziału 8.

Podrozdział 5.2 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami

- 1) IZ RPO zapewnia, że aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami odbywa się poprzez:
 - a) wykorzystanie usług aktywnej integracji; IZ RPO umożliwia realizację usług asystenckich, a także innych usług aktywnej integracji w szczególności takich jak i jak usługi trenera pracy lub inne usługi umożliwiające uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia i nabywanie nowych umiejętności społecznych i zawodowych, pozwalających uzyskać i utrzymać zatrudnienie, w szczególności w początkowym okresie zatrudnienia;
 - b) usługi reintegracji społecznej i zawodowej realizowane przez CIS i KIS;
 - c) wykorzystanie usług aktywnej integracji w ramach -WTZ i ZAZ zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. IZ RPO umożliwia realizację usług asystenckich, a także innych usług aktywnej integracji, -w szczególności takich jak usługi trenera pracy lub inne usługi umożliwiające uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia i nabywanie nowych umiejętności społecznych i zawodowych, pozwalających uzyskać i utrzymać zatrudnienie w szczególności w początkowym okresie zatrudnienia.
- 2) Co do zasady ze środków EFS nie są tworzone nowe ZAZ. Ewentualną decyzję o dopuszczeniu możliwości -tworzenia ZAZ w ramach RPO podejmuje IZ RPO po:
 - a) przeprowadzeniu analizy potrzeb regionu, z uwzględnieniem aspektów, o których mowa w podrozdziale 4.1 pkt 64 oraz
 - b) zagwarantowaniu trwałości funkcjonowania nowo tworzonych podmiotów, zgodnie podrozdziałem 5.1 pkt -4012.
- 3) IZ RPO zapewnia, że wsparcie w ramach ZAZ odbywa się poprzez:
 - a) zwiększenie liczby osób z niepełnosprawnościami zatrudnionych w istniejących ZAZ, z możliwością objęcia tych osób usługami aktywnej integracji; okres zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w ZAZ po zakończeniu realizacji projektu jest co najmniej równy okresowi zatrudnienia w ramach projektu; okres może być krótszy, wyłącznie w sytuacji, gdy osoba z niepełnosprawnością podejmie w tym okresie zatrudnienie poza ZAZ;
 - b) wsparcie osób z niepełnosprawnościami dotychczas zatrudnionych w ZAZ nową ofertą w postaci usług aktywnej integracji ukierunkowaną na przygotowanie osób zatrudnionych w ZAZ do podjęcia zatrudnienia poza ZAZ: na otwartym rynku pracy lub w przedsiębiorczości społecznej; IZ RPO tworzy możliwość wsparcia dla osób zatrudnionych w ZAZ usługami asystenckimi oraz usługami trenera pracy,

umożliwiający uzyskać lub utrzymać ~~zatrudnienie~~zatrudnienie, w szczególności w początkowym okresie zatrudnienia.

- 4) Co do zasady ze środków EFS nie są tworzone nowe WTZ. Ewentualną decyzję o dopuszczeniu możliwości ~~tworzenia~~ WTZ w ramach RPO podejmuje IZ RPO po:
 - a) przeprowadzeniu analizy potrzeb regionu, z uwzględnieniem aspektów, o których mowa w podrozdziale 4.1 pkt ~~6,4~~ w szczególności analizy i ~~stopnia~~ nasycenia usługami WTZ w ujęciu terytorialnym, ~~przestrzennego rozmieszczenia ZAZ w regionie oraz~~
 - b) zagwarantowaniu trwałości funkcjonowania nowo tworzonych podmiotów, zgodnie z podrozdziałem 5.1 pkt ~~4012~~.
- 5) IZ RPO zapewnia, że wsparcie w ramach WTZ odbywa się poprzez:
 - a) wsparcie usługami aktywnej integracji nowych osób w istniejących WTZ;
 - b) wsparcie dotychczasowych uczestników WTZ nową ofertą w postaci usług aktywnej integracji obowiązkowo ukierunkowaną na przygotowanie uczestników WTZ do podjęcia zatrudnienia i ich zatrudnienie: w ZAZ, na otwartym lub chronionym rynku pracy lub w przedsiębiorczości społecznej; IZ RPO tworzy możliwość wsparcia uczestników WTZ usługami asystenckimi oraz usługami trenera pracy, umożliwiającymi uzyskać lub utrzymać zatrudnienie, w szczególności w początkowym okresie zatrudnienia, umożliwia także realizację praktyk lub staży dla uczestników WTZ.
- 6) W celu zwiększenia zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, IZ RPO umożliwia realizację działań wspierających ~~pracodawców w tworzeniu~~tworzenie miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami, w szczególności poprzez wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy na potrzeby zatrudnienia osoby z niepełnosprawnością, ~~dostosowanie stanowiska pracy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.~~ Możliwe jest także wsparcie związane z tworzeniem miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie przyznawania dotacji oraz usług towarzyszących przyznaniu dotacji, o których mowa w rozdziale 7 pkt 11 lit. a-c. Działania adresowane do pracodawców mogą być realizowane wyłącznie jako element kompleksowych projektów obejmujących również aktywizację społeczno-zawodową osób z niepełnosprawnościami.
- ~~7) IZ RPO preferuje kompleksowe projekty obejmujące zarówno aktywizację społeczno-zawodową osób z niepełnosprawnościami, jak również działania, o których mowa w pkt 6.~~
- ~~7)~~ IZ RPO zapewnia, że turnusy rehabilitacyjne, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nie są traktowane jako instrument aktywnej integracji. Kwota

przeznaczona na turnus rehabilitacyjny aktywizowanej osoby z niepełnosprawnością może być jednak uznana za wkład własny do projektu.

Rozdział 6 – Wsparcie rozwoju usług społecznych w ramach PI 9iv

Podrozdział 6.1 Ogólne warunki wsparcia rozwoju usług społecznych w ramach PI 9iv

- 1) ~~Dla zapewnienia demarkacji pomiędzy usługami społecznymi a usługami zdrowotnymi, które są przedmiotem odrębnych wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju, IZ RPO przyjmuje, że usługi społeczne to usługi realizowane przez beneficjentów niebędących podmiotami leczniczymi. podmioty prowadzące usługi społeczne lub podmioty realizujące w swojej działalności statutowej usługi społeczne i zdrowotne. Decyzję podejmuje każdorazowo IZ RPO w oparciu o Wytyczne i RPO.~~ W ramach projektów dotyczących usług społecznych, w szczególności usług opiekuńczych, IZ RPO umożliwia finansowanie usług zdrowotnych, o ile usługi te są niezbędne do zapewnienia kompleksowego wsparcia osobom zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W przypadku realizacji w ramach jednego projektu usług społecznych i zdrowotnych, IZ RPO gwarantuje możliwość monitorowania usług społecznych i zdrowotnych oddzielnie albo ustala, co jest usługą przewodnią w danym projekcie i zapewnia jej monitorowanie.
- 2) IZ RPO zapewnia preferencje dla realizacji usług społecznych przez podmioty ekonomii społecznej. Preferencje mogą być zapewnione w szczególności poprzez:
 - a) rekomendowanie Komitetowi Monitorującemu RPO określonych kryteriów wyboru projektów ograniczających wsparcie w ramach danego konkursu wyłączenie do podmiotów ekonomii społecznej lub premijujących realizację projektów przez te podmioty;
 - b) preferencje dla projektów partnerskich realizowanych przez administrację publiczną i podmioty ekonomii społecznej;
 - c) zobowiązanie beneficjentów w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do zlecania zadań na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, dokonywania zamówień z wykorzystaniem klauzul społecznych –zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164),, z późn. zm.), dokonywania zamówień u podmiotów ekonomii społecznej w przypadku zakupów nieobjętych ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych.

Sformatowano: Czcionka: Verdana, 10 pkt, Kolor czcionki: Czarny

Sformatowano: Czcionka: 12 pkt

3) IZ RPO zapewnia, że ~~EFS wspiera proces deinstytucjonalizacji~~ interwencja w ramach poszczególnych typów usług społecznych spełnia minimalne wymagania świadczenia tych usług, określone w załączniku nr 1 do Wytycznych.

3)4) IZ RPO zapewnia, że koszty pracy osób bezpośrednio realizujących usługi społeczne w projekcie nie mogą być niższe od minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę w przeliczeniu na stawki godzinowe danego miesiąca oraz nie mogą być niższe niż stawki stosowane za podobne usługi przez jednostki samorządu terytorialnego.

Sformatowano: Akapit z listą

Podrozdział 6.2 Usługi opiekuńcze i asystenckie w ramach PI 9iv

1) IZ RPO zapewnia, że usługi opiekuńcze są świadczone dla osób niesamodzielnych.
2) IZ RPO zapewnia, że wsparcie dla usług opiekuńczych prowadzi każdorazowo do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych ~~przewodzonych~~ oraz liczby osób objętych usługami przez danego beneficjenta w stosunku do danych z roku poprzedzającego rok rozpoczęcia realizacji projektu. Liczba miejsc świadczenia usług opiekuńczych jest zwiększana wyłącznie w ramach usług świadczonych w lokalnej społeczności środowisku lokalnym.

Sformatowano: Czcionka: Arial, Kolor czcionki: Kolor niestandardowy (RGB(34;34;34)), Polski, Deseń: Przezroczysty (Biały)

Sformatowano: Czcionka: Arial, Polski

Sformatowano: Numerowanie + Poziom: 1 + Styl numeracji: 1, 2, 3, ... + Rozpocznij od: 1 + Wyrównanie: Na lewo + Wcięcie: 0,63 cm

Sformatowano: Czcionka: Pogrubienie

3) IZ RPO zapewnia, że wsparcie dla usług opiekuńczych odbywa się poprzez tworzenie miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług świadczonych w lokalnej społeczności środowisku lokalnym. Tworzone miejsca świadczenia usług opiekuńczych mogą być miejscami:

- a) stałego lub krótkookresowego pobytu dziennego;
- b) stałego lub krótkookresowego pobytu całodobowego.

Miejsca krótkookresowego pobytu służą przede wszystkim poprawie dostępu do usług opiekuńczych w zastępstwie za opiekunów faktycznych.

4) Miejsca świadczenia usług opiekuńczych mogą być tworzone zarówno w nowych podmiotach, jak i w podmiotach już istniejących, z zastrzeżeniem wynikającym z pkt 2.

Sformatowano: Konspekty numerowane + Poziom: 1 + Styl numeracji: 1, 2, 3, ... + Rozpocznij od: 4 + Wyrównanie: Na lewo + Wyrównanie: 0 cm + Tabulator po: 0,63 cm + Wcięcie: 0,63 cm

5) IZ RPO zapewnia, że w ramach opieki instytucjonalnej nie są tworzone nowe miejsca świadczenia usług opiekuńczych w ramach opieki instytucjonalnej, tj. w ramach placówek opiekuńczo-pobytowych ani nie są utrzymywane dotychczas istniejące miejsca świadczenia usług w ramach opieki instytucjonalnej, tj. w ramach placówek opiekuńczo-pobytowych.

6) IZ RPO umożliwi wsparcie dla osób będących w opiece instytucjonalnej, tj. w placówkach opiekuńczo-pobytowych w celu przejścia tych osób do opieki realizowanej w ramach usług świadczonych w lokalnej społeczności środowisku lokalnym, o ile przyczynia się to do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług

opiekuńczych w postaci usług świadczonych w ~~lokalnej społeczności~~ środowisku lokalnym.

7) IZ RPO może umożliwić podmiotom prowadzącym opiekę instytucjonalną, ~~tj. placówką opiekuńczo-pobytowym~~ sfinansowanie działań pozwalających na rozszerzenie oferty o prowadzenie usług świadczonych w ~~lokalnej społeczności~~ środowisku lokalnym, o ile przyczyni się to do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych w ~~postaci usług świadczonych w lokalnej społeczności~~ środowisku lokalnym.

8) Aby umożliwić pozostanie osób z niepełnosprawnościami i osób niesamodzielnych w ~~lokalnej społeczności~~ środowisku lokalnym, IZ RPO dopuszcza finansowanie działań pozwalających tym osobom na w miarę możliwości samodzielne funkcjonowanie, w tym działań zwiększających mobilność, autonomię, bezpieczeństwo osób z niepełnosprawnościami

i ~~osób niesamodzielnych~~ (np. likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania, sfinansowanie ~~wypożyczenia~~ tworzenia wypożyczalni sprzętu wspomagającego (zwiększającego samodzielność osób) i sprzętu pielęgnacyjnego (niezbędnego do opieki nad osobami niesamodzielnymi), ~~sfinansowanie wypożyczenia~~ lub zakupu tego sprzętu ~~zwiększającego samodzielność osób~~, usługi dowożenia posiłków, przewóz do miejsca pracy lub ośrodka wsparcia); ~~przy czym tego~~; Tego rodzaju działania realizowane są wyłącznie jako element kompleksowych projektów dotyczących usług asystenckich lub usług opiekuńczych i mogą być finansowane z EFS lub w ramach cross-finansingu.

9) IZ RPO umożliwia wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w usługach opiekuńczych np. teleopieki, systemów przywoławczych.

10) IZ RPO umożliwia realizację działań wspierających opiekunów faktycznych w opiece nad osobami niesamodzielnymi, w szczególności:

- a) kształcenie, w tym szkolenie i zajęcia praktyczne oraz wymianę doświadczeń dla opiekunów faktycznych, w tym m.in. zwiększających ich umiejętności w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi;
- b) poradnictwo, w tym psychologiczne oraz pomoc w uzyskaniu informacji umożliwiających poruszanie się po różnych systemach wsparcia, z których korzystanie jest niezbędne dla sprawowania wysokiej jakości opieki i odciążenia opiekunów faktycznych;
- c) tworzenie miejsc krótkookresowego pobytu w zastępstwie za opiekunów faktycznych w formie pobytu całodobowego lub dziennego, zgodnie z pkt 3;
- d) sfinansowanie usługi asystenckiej lub usługi opiekuńczej ~~w celu umożliwienia~~ opiekunom faktycznym funkcjonowania społecznego, zawodowego lub edukacyjnego.

Sformatowano: Konspekty numerowane + Poziom: 2 + Styl numeracji: a, b, c, ... + Rozpocznij od: 1 + Wyrównanie: Na lewo + Wyrównanie: 0,63 cm + Tabulator po: 1,27 cm + Wcięcie: 1,27 cm

11) IZ RPO zapewnia, że usługi asystenckie są świadczone dla osób z niepełnosprawnościami.

12) IZ RPO zapewnia, że wsparcie dla usług asystenckich prowadzi każdorazowo do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług asystenckich prowadzonych przez danego beneficjenta w stosunku do danych z roku poprzedzającego rok rozpoczęcia realizacji projektu. Liczba miejsc świadczenia usług asystenckich jest zwiększana wyłącznie w ramach usług świadczonych w lokalnej społeczności środowisku lokalnym lub w celu umożliwienia osobom przebywającym w opiece instytucjonalnej, tj. w placówkach opiekuńczo-pobytowych, przejście do usług świadczonych w lokalnej społeczności środowisku lokalnym.

13) IZ RPO zapewnia, że wsparcie dla usług asystenckich odbywa się poprzez zwiększanie liczby asystentów funkcjonujących w ramach nowych podmiotów lub podmiotów istniejących, z zastrzeżeniem wynikającym z pkt 12.

~~14) IZ RPO zapewnia, że wsparcie świadczone w ramach usług asystenckich jest wsparciem wysokiej jakości dostosowanym do indywidualnych potrzeb osób wynikających z poszczególnych rodzajów niepełnosprawności oraz zakresu czynności wykonywanych przez asystenta w ramach usługi asystenckiej. Usługi asystenckie mogą być świadczone przez asystentów osób niepełnosprawnych, którzy ukończyli kształcenie w zawodzie asystenta osoby niepełnosprawnej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 184, z późn. zm.) lub przez asystentów osobistych posiadających doświadczenie w realizacji usług asystenckich lub odpowiednie przeszkolenie, przy czym istnieje możliwość przeszkolenia asystentów w ramach projektu przed rozpoczęciem świadczenia przez nich usług na rzecz osób z niepełnosprawnościami. IZ RPO określają poziom wymaganych kompetencji lub kwalifikacji dla asystentów realizujących usługi asystenckie.~~

~~15) IZ RPO umożliwia sfinansowanie usługi asystenckiej w celu umożliwienia jej opiekunom faktycznym funkcjonowania społecznego, zawodowego lub edukacyjnego.~~

~~16) 14) IZ RPO zapewnia, że wsparcie w ramach projektu nie spowoduje:~~

- ~~a) zmniejszenia dotychczasowego finansowania usług asystenckich lub opiekuńczych przez beneficjenta oraz~~
- ~~b) zastąpienia środkami projektu dotychczasowego finansowania przez beneficjentów usług asystenckich lub opiekuńczych.~~

~~17) 15) IZ RPO zapewnia, że utrzymywanie ze środków EFS miejsc świadczenia usług opiekuńczych i asystenckich ze środków EFS stworzonych przez danego beneficjenta trwa nie dłużej niż 3 lata.~~

Sformatowano: Konspekty numerowane + Poziom: 1 + Styl numeracji: 1, 2, 3, ... + Rozpocznij od: 4 + Wyrównanie: Na lewo + Wyrównanie: 0 cm + Tabulator po: 0,63 cm + Wcięcie: 0,63 cm

Sformatowano: Konspekty numerowane + Poziom: 1 + Styl numeracji: 1, 2, 3, ... + Rozpocznij od: 4 + Wyrównanie: Na lewo + Wyrównanie: 0 cm + Tabulator po: 0,63 cm + Wcięcie: 0,63 cm

Sformatowano: Konspekty numerowane + Poziom: 2 + Styl numeracji: a, b, c, ... + Rozpocznij od: 1 + Wyrównanie: Na lewo + Wyrównanie: 0,63 cm + Tabulator po: 1,27 cm + Wcięcie: 1,27 cm

Sformatowano: Konspekty numerowane + Poziom: 1 + Styl numeracji: 1, 2, 3, ... + Rozpocznij od: 4 + Wyrównanie: Na lewo + Wyrównanie: 0 cm + Tabulator po: 0,63 cm + Wcięcie: 0,63 cm

~~18~~16) IZ RPO zapewnia, że w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu są zawarte postanowienia zobowiązujące beneficjenta do zachowania trwałości miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych utworzonych w ramach projektu po zakończeniu realizacji projektu co najmniej przez okres odpowiadający okresowi realizacji projektu. Trwałość jest rozumiana jako instytucjonalna gotowość podmiotów do świadczenia usług ze środków innych niż europejskie. IZ RPO weryfikuje spełnienie powyższego warunku po upływie okresu wskazanego w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu.

~~19~~17) IZ RPO zapewnia, że wsparcie jest adresowane w pierwszej kolejności do osób z niepełnosprawnościami i osób niesamodzielnych, których dochód nie przekracza 150% właściwego kryterium dochodowego (na osobę samotnie gospodarującą lub na osobę w rodzinie), o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

~~20~~18) IZ RPO może umożliwić korzystanie z usług asystenckich lub opiekuńczych także innym osobom niż wskazane w pkt ~~19-17~~. IZ RPO może określić kryteria rekrutacji tych osób do projektów lub umożliwić beneficjentowi ich określenie. Kryteria rekrutacji uwzględniają

w szczególności sytuację materialną osób niesamodzielnych oraz ich opiekunów faktycznych, rodzaj usług i specyfikę grupy docelowej. IZ RPO zapewnia, że decyzja o przyznaniu osobie niesamodzielnej lub jej opiekunom usług asystenckich lub opiekuńczych jest poprzedzona każdorazowo indywidualną oceną sytuacji materialnej i życiowej (rodzinnej i zawodowej) danej osoby niesamodzielnej oraz opiekunów faktycznych tej osoby.

~~24~~19) IZ RPO może dopuścić częściową lub całkowitą odpłatność za usługi asystenckie lub opiekuńcze, dla osób innych niż wskazane w pkt ~~19~~17. Wówczas IZ RPO określa zasady odpłatności lub umożliwia beneficjentowi zaproponowanie własnych zasad odpłatności skorelowanych z zasadami dotychczas stosowanymi przez beneficjenta. Zasady odpłatności uzależnione są w szczególności od sytuacji materialnej osób niesamodzielnych i ich opiekunów faktycznych, rodzaju usługi i specyfiki grupy docelowej. Stosowanie odpłatności w projekcie musi być zaplanowane we wniosku o dofinansowanie projektu, przy czym odpłatności te stanowią wkład własny w projekcie.

Podrozdział 6.3 Usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej

1) Możliwy zakres usług wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, w tym działań na rzecz usamodzielnienia osób opuszczających pieczę zastępczą oraz podmioty uprawnione do realizacji tych usług określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. IZ RPO zapewnia, że wsparcie dla rodziny i pieczy

zastępczej odbywa się zgodnie z ww. ustawą. Jednocześnie IZ RPO zapewnia, że z EFS nie są finansowane świadczenia wypłacane na podstawie tej ustawy. Świadczenia te mogą stanowić wkład własny do projektu.

- 2) IZ RPO umożliwia realizację:
 - a) działań prewencyjnych mających ograniczyć umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej poprzez usługi wsparcia rodziny;
 - b) działań prowadzących do odejścia od opieki instytucjonalnej, tj. od opieki świadczonej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych powyżej 14 dzieci do usług świadczonych w ~~lokalnej społeczności~~środowisku lokalnym poprzez tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych ~~poniżej~~do 14 dzieci; limit 14 dzieci nie obowiązuje w przypadku, gdy przepisy prawa krajowego wskazują mniejszą maksymalną liczbę osób w placówce. IZ RPO zapewnia, że nie są tworzone nowe miejsca w ramach opieki instytucjonalnej, tj. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych powyżej 14 osób.
- 3) IZ RPO zapewnia, że usługi wsparcia rodziny w postaci pomocy -w opiece i wychowaniu dzieci w formie placówek wsparcia dziennego- polegają na tworzeniu nowych miejsc opieki i wychowania w ramach nowych placówek wsparcia dziennego, jak również w ramach istniejących placówek.
- 4) IZ RPO zapewnia, że wsparcie istniejących placówek wsparcia dziennego jest możliwe wyłącznie, pod warunkiem:
 - a) zwiększenia liczby miejsc w tych placówkach lub
 - b) rozszerzenie oferty wsparcia.
- 5) W przypadku wsparcia na tworzenie nowych placówek wsparcia dziennego, IZ RPO zobowiązuje beneficjenta w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do zachowania trwałości po zakończeniu realizacji projektu co najmniej przez okres odpowiadający okresowi realizacji projektu. Trwałość jest rozumiana jako instytucjonalna gotowość podmiotów do świadczenia ze środków innych niż europejskie, usług pomocy w opiece i wychowaniu w ramach placówek wsparcia dziennego, o których mowa w art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. IZ RPO weryfikuje spełnienie powyższego warunku po upływie okresu wskazanego w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu.
- 6) IZ RPO może określić preferowane formy pomocy w opiece i wychowaniu dzieci oraz określić inne preferencje, kierując się w szczególności przesłankami, o których mowa w podrozdziale 4.1 pkt ~~64~~.
- 7) IZ RPO zapewnia, że w placówkach wsparcia dziennego w formie opiekuńczej oraz placówkach prowadzonych w formie pracy podwórkowej obowiązkowo są realizowane

zajęcia rozwijające co najmniej dwie z ośmiu kompetencji kluczowych wskazanych w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady –z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE) (Dz. Urz. UE L 394 z 30.12.2006, str. 10):

- a) porozumiewanie się w języku ojczystym;
 - b) porozumiewanie się w językach obcych;
 - c) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
 - d) kompetencje informatyczne;
 - e) umiejętność uczenia się;
 - f) kompetencje społeczne i obywatelskie;
 - g) inicjatywność i przedsiębiorczość;
 - h) świadomość i ekspresja kulturalna.
- 8) IZ RPO zapewnia, że w ramach działań prowadzących do tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego ~~poniżej 14 dzieci jest~~ realizowane jest kształcenie kandydatów na rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego ~~poniżej 14 dzieci~~ oraz doskonalenie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą w ww. formach. IZ RPO umożliwia osobom będącym w pieczy zastępczej korzystanie z usług aktywnej integracji, w szczególności o charakterze społecznym, których celem jest nabycie, przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej, –a w przypadku osób w wieku 15+ także usług aktywnej integracji o charakterze zawodowym. Działania te w zależności od postanowień RPO są realizowane w PI 9i lub 9iv.

Podrozdział 6.4 Mieszkania wspomagane

- 1) IZ RPO zapewnia, że wsparcie dla mieszkań wspomaganych polega na tworzeniu miejsc w nowo tworzonych lub istniejących mieszkaniach wspomaganych dla osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Liczba miejsc w mieszkaniu wspomagany nie może być większa niż 10. W przypadku mieszkań wspomaganych w formie mieszkań wspieranych, IZ RPO umożliwia tworzenie miejsc krótkookresowego pobytu- okresowego (w zastępstwie za opiekunów faktycznych) lub stałego.
- 2) W mieszkaniach wspomaganych w ramach wsparcia zapewnia się:
- a) usługi wspierające pobyt osoby w mieszkaniu wspieranym, w tym usługi opiekuńcze, usługi asystenckie;
 - b) usługi wspierające aktywność osoby w mieszkaniu, w tym trening samodzielności, praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne.

Sformatowano: Czcionka: Arial, Polski

Sformatowano: Akapit z listą, Numerowanie + Poziom: 1 + Styl numeracji: 1, 2, 3, ... + Rozpocznij od: 1 + Wyrównanie: Na lewo + Wyrównanie: 0 cm + Wcięcie: 0,63 cm

Sformatowano: Czcionka: Arial, Polski

Sformatowano: Czcionka: Arial, Polski

Sformatowano: Czcionka: Arial, Polski

Sformatowano: Czcionka: Arial, Polski

3) W przypadku mieszkań chronionych, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, IZ RPO zapewnia, że jest stosowany standard dotyczący tej formy pomocy wynikający z ww. ustawy. W przypadku ~~innych pozostałych~~ form mieszkań wspomaganych IZ RPO zapewnia, że mieszkania te spełniają definicję usług świadczonych w lokalnej społeczności-środowisku lokalnym oraz standardy określone w załączniku nr 1 do Wytycznych.

Sformatowano: Czcionka: Arial, Polski

Sformatowano: Czcionka: Arial, Polski

2) IZ RPO zapewnia, że wsparcie istniejących mieszkań wspomaganych jest możliwe wyłącznie, pod warunkiem zwiększenia przez danego beneficjenta liczby miejsc świadczenia usług w postaci mieszkań wspomaganych.

Sformatowano: Akapit z listą, Bez punktów lub numeracji

Sformatowano: Czcionka: Arial, Polski

3)4) IZ RPO zapewnia, że w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu są zawarte postanowienia zobowiązujące beneficjenta do zachowania trwałości miejsc świadczenia usług w mieszkaniach wspomaganych utworzonych w ramach projektu po zakończeniu realizacji projektu co najmniej przez okres odpowiadający okresowi realizacji projektu określony w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu. Trwałość powinna być rozumiana jako instytucjonalna gotowość podmiotów do świadczenia usług ze środków innych niż europejskie. IZ RPO weryfikuje spełnienie powyższego warunku po upływie okresu wskazanego w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu.

Sformatowano: Akapit z listą, Numerowanie + Poziom: 1 + Styl numeracji: 1, 2, 3, ... + Rozpocznij od: 1 + Wyrównanie: Na lewo + Wyrównanie: 0 cm + Wcięcie: 0,63 cm

Sformatowano: Czcionka: Arial, Polski

Sformatowano: Czcionka: Arial, Polski

Rozdział 7 – Wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej w ramach PI 9v

1) IZ PO WER zapewnia wsparcie zwrotne dla istniejących podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych zgodnie z postanowieniami KPRES oraz wynikami oceny *ex ante*, przeprowadzonej zgodnie z art. 37 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.

2) IZ RPO zapewnia, że usługi wsparcia ekonomii społecznej realizowane przez OWES są skoncentrowane na:

a) tworzeniu miejsc pracy (w szczególności dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym) w podmiotach ekonomii społecznej, w tym w szczególności w przedsiębiorstwach społecznych;

b) wykorzystaniu potencjału istniejących podmiotów ekonomii społecznej do ekonomizacji rozumianej jako:

i) tworzenie miejsc pracy w organizacjach prowadzących nieodpłatną działalność pożytku publicznego;

ii) uruchamianie odpłatnej działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe prowadzące dotychczas działalność nieodpłatną (rezultaty są wykazywane we wskaźniku efektywnościowym OWES nr 4, o którym mowa w pkt 24); uruchamianiu tej działalności powinno towarzyszyć tworzenie miejsc pracy;

iii) uruchamianie działalności gospodarczej przez organizacje pozarządowe prowadzące dotychczas działalność odpłatną lub nieodpłatną pożytku publicznego (rezultaty są wykazywane we wskaźniku efektywnościowym OWES nr 4, o którym mowa w pkt 24); uruchamianiu tej działalności powinno towarzyszyć tworzenie miejsc pracy;

iv) przekształcenie organizacji pozarządowej w przedsiębiorstwo społeczne bez możliwości zastosowania instrumentów w postaci dotacji, o której mowa w pkt 4, i wsparcia pomostowego w formie finansowej, o którym mowa w pkt 11;

v) przekształcenie organizacji pozarządowej w przedsiębiorstwo społeczne, któremu towarzyszy tworzenie miejsc pracy, z możliwością zastosowania instrumentów w postaci dotacji i wsparcia pomostowego w formie finansowej na zasadach określonych w niniejszym rozdziale (rezultaty są wykazywane we wskaźniku efektywnościowym OWES nr 3, o którym mowa w pkt 24).

2) – IZ RPO zapewnia, że w ramach RPO jest udzielane ~~bezwrotnie~~ ~~wsparcie finansowe~~ (dotacje) na:

3) ~~tworzenie nowych miejsc pracy są udzielana wyłącznie dla:~~

a) osób bezrobotnych i biernych zawodowo w rozumieniu Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, które są najbardziej oddalone od rynku pracy to jest takich, które oprócz bezrobocia doświadczają wykluczenia społecznego na podstawie innych przesłanek wykluczających, wskazanych w definicji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

b) osób, o których mowa w ~~rozdziale 3 pkt 20,~~ art. 4 ust 1 pkt 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych.

Nie jest możliwe przyznanie dotacji na stworzenie miejsca pracy dla osób, które pracują lub prowadzą działalność gospodarczą w momencie złożenia wniosku o przyznanie dotacji;

4) IZ RPO zapewnia, że dotacje są udzielane na tworzenie nowych miejsc pracy dla osób, o których mowa w pkt 3:

- a) poprzez tworzenie nowych przedsiębiorstw społecznych;
- b) ~~tworzenie nowych miejsc pracy dla osób, o których mowa w rozdziale 3 pkt 20,~~ w istniejących przedsiębiorstwach społecznych;
- c) ~~tworzenie nowych miejsc pracy dla osób, o których mowa w rozdziale 3 pkt 20,~~ w podmiotach ekonomii społecznej, wyłączenie pod warunkiem przekształcenia tych podmiotów w przedsiębiorstwa społeczne.

5) IZ RPO zapewnia, że preferowaną formą zatrudnienia w ramach miejsc pracy utworzonych z dotacji dla osób, o których mowa w pkt 3, jest umowa o pracę lub spółdzielcza umowa o pracę.

~~6)~~ Maksymalna kwota dotacji na stworzenie jednego miejsca pracy dla osób, o których mowa w rozdziale 3 pkt 20, stanowi sześciokrotność przeciętnego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

~~7) Maksymalna kwota dotacji dla jednego podmiotu stanowi~~ Jedno przedsiębiorstwo społeczne może uzyskać:

a) maksymalnie trzydziestokrotność przeciętnego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy przy tworzeniu przedsiębiorstwa społecznego lub przekształceniu podmiotu ekonomii społecznej w przedsiębiorstwo społeczne, w związku z utworzeniem miejsc pracy dla osób, o których mowa w pkt 3, oraz

~~4)b)~~ maksymalnie trzydziestokrotność przeciętnego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy na stworzenie miejsc pracy dla osób, o których mowa w pkt 3, w istniejących przedsiębiorstwach społecznych.

~~5)8)~~ Dotacja jest przeznaczana na pokrycie wydatków niezbędnych do rozpoczęcia lub prowadzenia działalności w ramach:

- a) przedsiębiorstwa społecznego w związku z utworzeniem miejsca pracy ~~dla osoby,~~ o której mowa w rozdziale 3 pkt 20;

Sformatowano

b) podmiotu ekonomii społecznej w związku z przekształceniem podmiotu w przedsiębiorstwo społeczne i utworzeniem w tym przedsiębiorstwie miejsca pracy dla osób, o których mowa w rozdziale 3 pkt 20.

6)9) Dotacja jest przyznawana na podstawie biznesplanu. IZ RPO gwarantuje, że OWES zapewniają konkurencyjny i transparentny sposób przyznawania dotacji.

7)10) W przypadku, o którym mowa w pkt 24 lit. b, wraz wnioskiem o przyznanie dotacji jest przekazywane pisemne oświadczenie osoby, która zostanie zatrudniona na nowo utworzonym stanowisku pracy, potwierdzające spełnienie przesłanek warunków, o których mowa w rozdziale 3 pkt 20,3, lub innych, bardziej szczegółowych, określonych przez IZ RPO.

8)11) IZ RPO zapewnia, że przyznawanie dotacji jest powiązane z usługami towarzyszącymi przyznawaniu dotacji polegającymi na:

a) podnoszeniu wiedzy i rozwijaniu umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania przedsiębiorstwa społecznego, w szczególności związanych ze sferą ekonomiczną funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego; wsparcie to jest dostosowane do potrzeb założycieli przedsiębiorstwa i samego przedsiębiorstwa społecznego; IZ RPO umożliwia wykorzystanie różnorodnych form nabywania wiedzy i umiejętności na przykład takich jak szkolenia, warsztaty, doradztwo, mentoring, coaching, tutoring, współpraca, wizyty studyjne itp.;

b) dostarczaniu i rozwijaniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w przedsiębiorstwie społecznym (adekwatnie do potrzeb i roli danej osoby w przedsiębiorstwie społecznym);

c) pomocy w uzyskaniu stabilności funkcjonowania i przygotowaniu do w pełni samodzielnego funkcjonowania. W tym celu IZ RPO zapewnia, że ~~nowo utworzonym~~ przedsiębiorstwom społecznym jest oferowane wsparcie pomostowe w formie finansowej oraz w formie zindywidualizowanych usług, o których mowa w lit. a i b. Zakres i intensywność wsparcia pomostowego oraz okres jego świadczenia, a także jego wysokość, w przypadku wsparcia finansowego, są dostosowane do indywidualnych potrzeb przedsiębiorstwa społecznego. Wsparcie pomostowe w formie finansowej jest świadczone przez okres nie ~~krótszy niż 6 miesięcy i nie dłuższy niż 12 miesięcy.~~ dłuższy niż 6 miesięcy od dnia przyznania dotacji lub utworzenia stanowiska pracy, o ile termin utworzenia miejsca pracy jest późniejszy niż termin przyznania dotacji. Możliwe jest przedłużenie okresu wsparcia pomostowego w formie finansowej, nie dłużej jednak niż do 12 miesięcy, o ile zapewniona zostanie trwałość miejsca pracy przez okres 18 miesięcy. Wsparcie

pomostowe w formie finansowej jest przyznawane miesięcznie w wysokości niezbędnej do sfinansowania podstawowych kosztów funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego ~~w początkowym okresie działania~~, jednak nie większej niż z wielokrotnością o liczbę utworzonych miejsc pracy kwota minimalnego wynagrodzenia w rozumieniu przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. ~~Zaleca się, by finansowanie~~ Wsparcie pomostowe ~~było stopniowo zmniejszane, zwłaszcza w przypadku wsparcia pomostowego w w~~ formie finansowej ~~wyłużonego do 12 miesięcy~~ przysługuje wyłącznie na miejsce pracy utworzone na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę. Wsparcie pomostowe w formie zindywidualizowanych usług jest ukierunkowane w szczególności na wzmocnienie kompetencji biznesowych przedsiębiorstwa.

d) poddaniu przedsiębiorstw społecznych nowo utworzonych oraz przekształconych z podmiotu ekonomii społecznej:

i) lustracji, o której mowa w art. 91 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze – w przypadku spółdzielni socjalnych, spółdzielni pracy, spółdzielni inwalidów i niewidomych,

ii) zewnętrznemu audytowi mającemu na celu sprawdzenie przestrzegania przez przedsiębiorstwo społeczne przepisów prawa i postanowień statutu, kontrole gospodarności, celowości i rzetelności realizacji przez przedsiębiorstwo społeczne celów ekonomicznych i społecznych, udzielenie organizacyjnej i instruktażowej pomocy w usuwaniu stwierdzonych nieprawidłowości oraz w usprawnieniu działalności przedsiębiorstwa społecznego – w przypadku form przedsiębiorstwa społecznego innych niż spółdzielnia socjalna, spółdzielnia pracy, spółdzielnia inwalidów i niewidomych

- w 12 lub w 18 miesiącu (w przypadku wydłużenia wsparcia pomostowego w formie finansowej) od dnia otrzymania dotacji lub utworzenia stanowiska pracy, o ile termin utworzenia miejsca pracy jest późniejszy niż termin przyznania dotacji.

e) IZ RPO zobowiązuje OWES do przekazania informacji o wynikach lustracji lub audytu do regionalnego koordynatora rozwoju ekonomii społecznej na potrzeby akredytacji.

Sformatowano: Wcięcie: Z lewej: 1,27 cm, Bez punktów lub numeracji

12) IZ RPO zapewnia, że w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu są zawarte postanowienia zobowiązujące beneficjenta do:

9)a) _____ zapewnienia trwałości utworzonych miejsc pracy przez okres co najmniej 12 miesięcy od dnia przyznania dotacji lub utworzenia stanowiska pracy, o ile ~~ten~~ termin

Sformatowano

utworzenia miejsca pracy jest późniejszy niż termin przyznania dotacji. ~~W tym czasie zakończenie stosunku pracy z osobą zatrudnioną na nowo utworzonym stanowisku pracy może nastąpić wyłącznie z przyczyn leżących po stronie pracownika.~~

b) zapewnienia, że przedsiębiorstwo społeczne, które otrzymało dotację na utworzenie miejsc pracy będzie spełniało cechy przedsiębiorstwa społecznego, o których mowa w rozdziale 3 pkt 22, przez co najmniej 12 miesięcy, a w przypadku wydłużenia wsparcia pomostowego w formie finansowej do 18 miesięcy, od dnia przyznania dotacji lub utworzenia stanowiska pracy, o ile termin utworzenia miejsca pracy jest późniejszy niż termin przyznania dotacji.

~~14)~~13) IZ RPO zapewnia, że operatorami ~~bezwrotnego wsparcia dotacyjnego dotacji~~ i usług towarzyszących przyznaniu dotacji są OWES¹.

~~14)~~14) IZ RPO zapewnia, że OWES współpracuje z właściwymi terytorialnie PUP w zakresie przyznawania dotacji na tworzenie spółdzielni socjalnych i przystępowanie do spółdzielni socjalnych.

~~14)~~15) IZ RPO zapewnia zachowanie ciągłości dostępu do usług wsparcia ekonomii społecznej w całym okresie programowania.

~~14)~~16) IZ RPO zapewnia, że co do zasady wybór OWES następuje na okres nie krótszy niż 36 miesięcy.

~~14)~~17) IZ RPO zapewnia, że usługi wsparcia ekonomii społecznej są realizowane w ramach projektów wyłącznie przez OWES, z zastrzeżeniem pkt ~~45~~18 i ~~46~~19.

~~14)~~18) O dofinansowanie w ramach RPO może ubiegać się podmiot lub partnerstwo świadczący usługi wsparcia ekonomii społecznej nieposiadający akredytacji, o ile uzyskają taką akredytację przed zawarciem umowy o dofinansowanie projektu. Umowa o dofinansowanie nie może zostać zawarta z projektodawcą, który nie przedłoży IZ RPO dokumentu potwierdzającego otrzymanie akredytacji.

~~14)~~19) IZ RPO ma prawo odstąpić od podpisania umowy o dofinansowanie z podmiotem lub partnerstwem rekomendowanym do dofinansowania w przypadku, gdy termin uzyskania przez niego akredytacji w sposób znaczący wpłynie na realizację celów i rezultatów projektu oraz konieczność dokonania istotnych zmian w harmonogramie projektu i jego budżecie.

¹ Do czasu wprowadzenia zmian w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wynikających z KPRES.

~~17)~~20) W przypadku, gdy w trakcie realizacji projektu OWES utracił akredytację przed terminem, na jaki akredytacja została przyznana z przyczyn od niego niezależnych (tzn. niewynikających z niespełnienia przez OWES Standardów Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w ramach AKSES), OWES ten może kontynuować udzielanie wsparcia w ramach projektu za zgodą IZ RPO, która podejmując decyzję bierze pod uwagę zapisy RPO i kryteria wyboru projektów oraz pod warunkiem, że OWES wystąpi z wnioskiem o przyznanie akredytacji niezwłocznie po jej utracie i ponownie ją uzyska. Wydatki poniesione przez beneficjenta od momentu utraty akredytacji przez OWES są kwalifikowalne pod warunkiem ponownego uzyskania akredytacji przez ten OWES. W przypadku niezyskania ponownej akredytacji za kwalifikowalne mogą być uznane wydatki uwzględnione w planie zamknięcia działań projektowych, o którym mowa w pkt ~~18~~21.

~~18)~~21) W przypadku gdy OWES nie odzyska akredytacji, w sytuacji, o której mowa w pkt ~~17~~20 (tzn. gdy utracił akredytację z przyczyn od niego niezależnych przed terminem, na jaki została ona przyznana), IZ RPO może wspólnie z beneficjentem przyjąć plan zamknięcia działań projektowych. Celem planu jest umożliwienie beneficjentowi dokończenia działań projektowych rozpoczętych przed utratą akredytacji, których przerwanie godzi w interes uczestników projektu. Od momentu negatywnej decyzji w sprawie przyznania ponownej akredytacji nie jest możliwe podejmowanie przez OWES nowych działań i obejmowanie wsparciem nowych uczestników. Wydatki uwzględnione w planie zamknięcia działań projektowych są kwalifikowalne. Umowa o dofinansowanie projektu jest rozwiązywana po zakończeniu realizacji planu zamknięcia działań projektowych. IZ RPO może również wymagać od OWES przekazania uczestników projektu do wsparcia w ramach innych projektów OWES mając na uwadze zapewnienie ciągłości wsparcia dla uczestników.

~~19)~~22) W przypadku, gdy w trakcie realizacji projektu OWES utracił akredytację przed terminem, na jaki akredytacja została przyznana, z przyczyn od niego zależnych (tzn. wynikających z niespełnienia przez OWES Standardów Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w ramach AKSES), IZ RPO rozwiązuje umowę o dofinansowanie projektu.

~~20)~~23) IZ RPO zobowiązuje OWES w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do regularnego poddawania się procesowi akredytacji. IZ RPO określa w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu, że konsekwencją niepoddania się kolejnej akredytacji lub niezyskania przez OWES kolejnej akredytacji w okresie realizacji projektu jest zmiana decyzji o dofinansowaniu projektu lub rozwiązanie umowy o dofinansowanie projektu, z zastrzeżeniem pkt ~~17~~20 i ~~18~~21.

24) IZ RPO wymaga od OWES poprzez kryteria wyboru projektów, zatwierdzone przez Komitet Monitorujący, oraz zobowiązuje OWES w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu do osiągnięcia przez OWES wszystkich niżej wymienionych wskaźników efektywnościowych ~~stosowanych w ramach akredytacji OWES:~~

- a) dla usług animacji lokalnej (usług animacyjnych) i usług rozwoju ekonomii społecznej (usług inkubacyjnych):
 - i) wskaźnik 1: liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia co do utworzenia podmiotu ekonomii społecznej;
 - ii) wskaźnik 2: liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej;
 - iii) wskaźnik 3: liczba- miejsc pracy utworzonych w wyniku działalności OWES dla osób, wskazanych w definicji przedsiębiorstwa społecznego;
 - iv) wskaźnik 4: liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą utworzonych w wyniku działalności OWES;
- b) dla usług wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (usług biznesowych):
 - i) wskaźnik 5: liczba miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty utworzonych w wyniku działalności OWES we wspartych przedsiębiorstwach społecznych;
 - ii) wskaźnik 6: procent wzrostu obrotów przedsiębiorstw społecznych objętych wsparciem.

Definicje wskaźników efektywnościowych OWES zostały określone w załączniku nr 2 do Wytucznych.

25) IZ RPO określa w ramach kryteriów wyboru projektów, zatwierdzanych przez Komitet Monitorujący, oraz w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu minimalny średnioroczny wymagany poziom wskaźników, o których mowa w pkt 24, uwzględniając w szczególności stan rozwoju ekonomii społecznej w regionie lub subregionie oraz potrzeby rozwojowe, z uwzględnieniem różnicowań terytorialnych, a także postanowienia regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej² oraz opinię ROPS.

² Do czasu przekształcenia (zgodnie z KPRES) dokumentów wojewódzkich w regionalne programy rozwoju ekonomii społecznej funkcję tę pełnią dotychczasowe wieloletnie plany działań na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej.

~~23~~26) IZ RPO, w celu zapewnienia monitorowania postępów w osiągnięciu wskaźników określonych w pkt ~~24~~24, zapewnia, że w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu są zawarte postanowienia zobowiązujące beneficjenta do okresowego przedstawiania postępów w osiągnięciu wymaganych wskaźników efektywnościowych.

~~24~~27) IZ RPO zapewnia, że w decyzji o dofinansowaniu projektu lub umowie o dofinansowanie projektu są zawarte postanowienia zobowiązujące OWES do współpracy z pośrednikami finansowymi oferującymi instrumenty finansowe bezpośrednio podmiotom ekonomii społecznej. W ramach ww. współpracy OWES przekazuje do pośredników finansowych informacje o podmiotach ekonomii społecznej, u których zidentyfikowano potrzebę rozwojową, której zrealizowanie wymaga -skorzystania z instrumentu finansowego oraz uzgadnia zakres doradztwa dla ww. podmiotów ekonomii społecznej niezbędny do skorzystania z instrumentu finansowego i jego spłaty. IZ PO WER zapewnia współpracę pośredników finansowych z OWES.

~~25~~28) IZ RPO zapewnia, że jest preferowane –tworzenie miejsc pracy i przedsiębiorstw społecznych w- kluczowych sferach rozwojowych wskazanych w Działaniu I.4 KPRES, tj. zrównoważony rozwój, solidarność pokoleń, polityka rodzinna, turystyka społeczna, budownictwo społeczne, lokalne produkty kulturowe oraz w kierunkach rozwoju określonych w strategii rozwoju województwa i w regionalnym programie rozwoju ekonomii społecznej.

~~26~~29) IZ RPO zapewnia, że OWES współpracuje z beneficjentami projektów PI 9i i 9iv w celu wspierania tworzenia miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym szczególnie osób wychodzących z WTZ, CIS, placówek opiekuńczo-wychowawczych, zakładów poprawczych i innych tego typu placówek.

~~27~~30) IZ RPO zapewnia, że w dostępie do wsparcia w zakresie tworzenia miejsc pracy w sektorze przedsiębiorstw społecznych preferowane są osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które skorzystały z projektów w ramach PI 9i, a których ścieżka reintegracji wymaga dalszego wsparcia w ramach PI 9v.

~~28~~31) IZ RPO zapewnia, że OWES współpracują z regionalnym koordynatorem rozwoju ekonomii społecznej (ROPS), z którym wspólnie ustalają plan i zasady współpracy oraz realizacji wspólnych inicjatyw. Ww. podmioty określają podział zadań i obszarów kompetencji w szczególności w zakresie działań animacyjnych adresowanych do sektora publicznego, w szczególności jednostek samorządu terytorialnego, służących:

- a) zwiększeniu udziału podmiotów ekonomii społecznej w rynku (m.in. działania związane ze stosowaniem klauzul społecznych i społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych);
- b) zwiększeniu roli podmiotów ekonomii społecznej w realizacji usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym (w szczególności działania zwiększające wykorzystanie mechanizmu zlecenia usług w oparciu o ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub inne ustawy).

Podział ról powinien wynikać z regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej.

29)32) IZ RPO zapewnia, że w ramach działań koordynacyjnych dotyczących ekonomii społecznej mogą być realizowane jedynie następujące działania:

- a) tworzenie regionalnych sieci współpracy OWES działających w regionie, w tym w szczególności poprzez organizowanie regionalnych spotkań sieciujących dla OWES, umożliwiających wymianę informacji pomiędzy ośrodkami na temat podejmowanych działań, postępów i problemów w realizacji wsparcia, stosowanych rozwiązaniach i metodach pracy itp., a także agregowanie informacji na temat działalności OWES i wyników ich pracy na poziomie całego regionu oraz uspoźnianie i synchronizowanie tych działań w regionie. Wspieranie działań OWES nakierowanych na jednostki samorządu terytorialnego;
- b) tworzenie regionalnych sieci podmiotów ekonomii społecznej (klastry, franczyzy) oraz włączanie podmiotów ekonomii społecznej w istniejące na poziomie regionalnym organizacje branżowe (sieci, klastry);
- c) tworzenie regionalnych sieci kooperacji podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym (CIS, KIS, ZAZ, WTZ), mających umożliwić wzajemne uczenie się i wymianę informacji oraz wsparcie tych podmiotów w osiągnięciu standardów usług;
- d) inicjowanie współpracy jednostek systemu pomocy społecznej, podmiotów ekonomii społecznej, w tym o charakterze reintegracyjnym, OWES dla zwiększenia synergii działań podejmowanych przez te podmioty w procesie aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i wzrostu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej m.in. w celu zapewnienia ciągłości procesu reintegracyjnego, a także współpracy ww. podmiotów z innymi podmiotami takimi jak szkoły, uczelnie wyższe, instytucje rynku pracy, przedsiębiorstwa m.in. w celu zwiększenia liczby staży i praktyk w podmiotach ekonomii społecznej czy też w typowych przedsiębiorstwach;

- e) budowanie powiązań pomiędzy nauką, biznesem i ekonomią społeczną na poziomie regionalnym (spotkania, warsztaty, doradztwo, wymiana informacji) w celu nawiązania stałej współpracy;
- f) organizacja przedsięwzięć służących zwiększaniu widoczności podmiotów ekonomii społecznej jako dostawców produktów i usług oraz wspieranie sprzedaży produktów i usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej na poziomie regionalnym (np. targi ekonomii społecznej, sprzedaż produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej za pomocą jednego regionalnego portalu);
- g) współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami lokalnymi, w szczególności podmiotami ekonomii społecznej, w zakresie tworzenia lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej (spotkania, wymiana informacji, dobre praktyki, doradztwo), stosowania klauzul społecznych lub społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, zlecania zadań podmiotom ekonomii społecznej;
- h) wspieranie realizacji przez podmioty ekonomii społecznej usług użyteczności publicznej i współpraca z OWES w tym zakresie;
- i) zapewnienie funkcjonowania Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, o którym mowa w KPRES, i organizowanie jego prac oraz tworzenie możliwości współpracy kluczowych interesariuszy w zakresie kreowania rozwoju ekonomii społecznej w regionie;
- j) wyznaczanie kierunków rozwoju ekonomii społecznej, aktualizacja regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej;
- k) reprezentowanie interesów sektora ekonomii społecznej na poziomie regionalnym oraz włączenie ekonomii społecznej do strategii rozwoju województwa w obszarach związanych z rynkiem pracy, integracją społeczną, rozwojem przedsiębiorczości oraz innowacji, rozwojem usług użyteczności publicznej oraz innymi priorytetami, w ramach których jest możliwy regionalny rozwój ekonomii społecznej.

~~30~~33) IZ RPO zapewnia, że łączny budżet na działania koordynacyjne w obszarze ekonomii społecznej (wkład UE i wkład krajowy) nie może przekroczyć kwoty 5 040 000 zł w całym okresie realizacji RPO, co oznacza, że średnio w całym okresie programowania roczna kwota na działania koordynacyjne wynosi nie więcej niż 720 000 -zł.

Rozdział 8 – Wsparcie infrastruktury społecznej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

- 1) IZ RPO zapewnia, że inwestycje w zakresie infrastruktury społecznej realizowane ze środków EFRR w ramach PI 9a służą realizacji celów dotyczących włączenia społecznego i walki z ubóstwem.
- 2) IZ RPO zapewnia wsparcie dla:
 - a) infrastruktury społecznej służącej aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym;
 - b) infrastruktury umożliwiającej realizację usług świadczonych w ~~lokalnej społeczności; środowisku lokalnym;~~
 - c) infrastruktury niezbędnej do rozwoju usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.
- 3) IZ RPO preferuje wsparcie infrastruktury, służącej zwiększaniu dostępności do usług świadczonych w ~~lokalnej społeczności; środowisku lokalnym~~ w rozumieniu Wytocznych.
- 4) IZ RPO zapewnia, że nie jest finansowana infrastruktura opieki instytucjonalnej, rozumianej zgodnie z Wytocznymi.
- 5) IZ RPO gwarantuje, że inwestycje w zakresie infrastruktury społecznej w ramach PI 9a lub w ramach cross-finansingu są realizowane w oparciu o analizę sytuacji wewnątrzregionalnej, obejmującej elementy, o których mowa w podrozdziale 4.1 pkt ~~64~~.
- 6) Wsparcie dla infrastruktury, o której mowa w pkt 2, odbywa się poprzez finansowanie ze środków EFRR w ramach PI 9a lub w ramach cross-finansingu inwestycji polegających w szczególności na:
 - a) adaptacji, remoncie lub przebudowie lokalu lub budynku,
 - b) budowie, rozbudowie lub nadbudowie budynku- z zastrzeżeniem postanowień niniejszego podrozdziału oraz Wytocznych ~~Ministra Infrastruktury i Rozwoju~~ w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, w ~~—~~ tym regulacji dotyczących: wydatków niekwalifikowalnych, trwałości projektów i ~~—~~ przychodów.
- 7) IZ RPO zapewnia, że budowa nowej infrastruktury jest finansowana pod warunkiem, że:
 - a) zapewnienie infrastruktury nie jest możliwe w inny sposób;
 - b) budowa infrastruktury na danym terytorium została potwierdzona analizą potrzeb oraz analizą trendów demograficznych w ujęciu terytorialnym.
- ~~8) IZ RPO gwarantuje, że inwestycje w zakresie infrastruktury społecznej w ramach PI 9a lub w ramach cross-finansingu są realizowane w oparciu o analizę sytuacji wewnątrzregionalnej, obejmującej elementy, o których mowa w podrozdziale 4.1 pkt 6.~~

9)8) W celu zapewnienia kompleksowego wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, IZ RPO dąży do realizacji kompleksowych inwestycji infrastrukturalnych zaspokajających zarówno potrzeby –mieszkaniowe osób z niepełnosprawnościami w formie mieszkań wspomaganych, jak i potrzeby rehabilitacji i reintegracji zawodowej i społecznej.

40)9) IZ RPO tworzy możliwość realizacji projektów zintegrowanych, w celu spójnej realizacji inwestycji infrastrukturalnych, o których mowa w pkt 2, oraz wsparcia w ramach EFS.

Rozdział 9 – Przepisy przejściowe

4) IZ RPO stosuje postanowienia rozdziału 7 pkt 17 i 18 również do podmiotów lub partnerstw, które utraciły akredytację na podstawie ~~Zarządzenia Nr~~Zarządzenia nr 45 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 grudnia 2015 r. zmieniającego zarządzenie w—_sprawie powołania Komitetu Akredytacyjnego do spraw systemu akredytacji oraz standardów usług i działania ośrodków wsparcia ekonomii społecznej (Dz. Urz. Min. ~~Red.,Rodz.~~ Prac. i Pol. Społ. poz. 49).

Sformatowano: Wcięcie: Z lewej: 0,75 cm, Bez punktów lub numeracji

Załączniki

Załącznik nr 1 Minimalne wymagania świadczenia usług społecznych

1. Usługi asystenckie

- 1) Odbiorcami wsparcia są osoby z niepełnosprawnościami, w tym w szczególności zaliczone do umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności³. W przypadku niepełnoletniej osoby z niepełnosprawnością (ucznia lub dziecka w wieku przedszkolnym⁴), wolę skorzystania ze wsparcia asystenta wyraża jej opiekun prawny.
- 2) Usługa asystencka obejmuje wspieranie osób z niepełnosprawnościami w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, niezbędnych do aktywnego funkcjonowania społecznego (np. wsparcie w przemieszczaniu się po mieście m.in. do lekarza, do punktów usługowych i innych miejsc publicznych oraz asysta w tych miejscach, spędzanie czasu wolnego, w tym wsparcie podczas zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, tłumaczenie na język migowy), zawodowego (np. wsparcie w przemieszczaniu się po mieście do pracy, urzędów pracy, podmiotów aktywizujących zawodowo oraz asysta w tych miejscach i zajęciach), edukacyjnego (np. wsparcie w przemieszczaniu się do szkół i placówek oświatowych oraz na ich terenie, wsparcie podczas zajęć edukacyjnych i w procesie uczenia: gromadzenie materiałów, korzystanie z biblioteki):
 - a) zakres wsparcia i wymiar godzinowy usługi asystenckiej jest określony w kontrakcie trójstronnym zawartym pomiędzy osobą z niepełnosprawnością, asystentem i podmiotem organizującym wsparcie w postaci usługi asystenckiej. Dopuszcza się podpisanie kontraktu przez opiekuna faktycznego osoby z niepełnosprawnością, jeżeli stan zdrowia tej osoby nie pozwala na świadome zawarcie kontraktu, a nie ma ona opiekuna prawnego;
 - b) usługa asystencka jest świadczona w sposób zindywidualizowany, uwzględniający rodzaj i stopień niepełnosprawności, wiek oraz indywidualne potrzeby osoby z niepełnosprawnością;

³ IZ ma możliwość rozszerzenia zakresu grupy docelowej również na inne osoby z niepełnosprawnościami (lub wybrane ich kategorie) zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

⁴ Uczeń albo dziecko w wieku przedszkolnym posiadający orzeczenie lub opinię z poradni psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów: orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność wydane przez zespół z poradni psychologiczno-pedagogicznej lub orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych; dla dzieci w wieku przedszkolnym: orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność wydane przez zespół z poradni psychologiczno-pedagogicznej lub orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych lub opinia z poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju.

c) usługa asystencka może zakładać elementy usług opiekuńczych o charakterze towarzyszącym. Asystent nie może wykonywać czynności medycznych oraz zadań z zakresu rehabilitacji zdrowotnej, jeżeli nie ma do tego wymaganych uprawnień i odpowiedniego przygotowania medycznego;

d) osoby z niepełnosprawnościami mają zapewniony wpływ na decydowanie, w jaki sposób oraz w jakim zakresie usługa jest świadczona.

3) Usługa asystencka jest świadczona przez:

a) asystenta osoby niepełnosprawnej (AON) – warunkiem zatrudnienia AON jest ukończone kształcenie w zawodzie asystenta osoby niepełnosprawnej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 184, z późn. zm.);

b) asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej (AOON) – warunkiem zatrudnienia kandydata jako AOON jest uzyskanie pozytywnej opinii psychologa na podstawie weryfikacji predyspozycji osobowościowych oraz kompetencji społecznych:

– podstawowych: empatia, zrównoważenie emocjonalne, solidność, zaradność, cierpliwość, dyskrecja, odporność na stres, kultura osobista, motywacja do pracy;

– pożądanych: umiejętność słuchania, umiejętność nawiązywania kontaktu z innymi, umiejętność zachowań asertywnych;

i. po uzyskaniu pozytywnej opinii psychologa, AOON mogą zostać kandydaci:

– posiadający doświadczenie w realizacji usług asystenckich, w tym zawodowe, wolontariackie lub osobiste, wynikające z pełnienia roli opiekuna faktycznego;

– bez adekwatnego doświadczenia, którzy odbyli 60 godzinne szkolenie asystenckie. Szkolenie składa się z 20 godzin części teoretycznej z zakresu wiedzy ogólnej dotyczącej niepełnosprawności, udzielania pierwszej pomocy, pielęgnacji i obsługi sprzętu pomocniczego oraz z 40 godzin części praktycznej w formie przyuczenia do pracy np. praktyki, wolontariat;

ii. wykształcenie zawodowe nie stanowi zasadniczego kryterium naboru kandydatów do pracy na stanowisku AOON.

Sformatowano: Czcionka: Arial, Polski

2. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania

1) Odbiorcami usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania są osoby niesamodzielne.

Pomoc przysługuje osobie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób i może być przyznana:

- a) osobie samotnej w rozumieniu art. 6 pkt 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, która jest pozbawiona takiej pomocy mimo wykorzystania własnych uprawnień, zasobów i możliwości;
 - b) osobie samotnie gospodarującej w rozumieniu art. 6 pkt 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, gdy wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić, wykorzystując swe uprawnienia, zasoby i możliwości;
 - c) osobie w rodzinie, gdy rodzina nie może, z uzasadnionej przyczyny, zapewnić odpowiedniej pomocy, wykorzystując swe uprawnienia, zasoby i możliwości.
- 2) Zakres usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania obejmuje w szczególności:
- a) pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych (np. czynności związane z dostarczaniem produktów żywnościowych, przygotowaniem lub dostarczaniem posiłków, pomoc w spożywaniu posiłków lub karmienie, czynności związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego, w tym utrzymywanie porządku i czystości w najbliższym otoczeniu, czystości odzieży, bielizny osobistej, pościelowej, stołowej i ręczników, dokonywanie niezbędnych zakupów oraz regulowanie opłat domowych, czynności dotyczące prowadzenia spraw osobistych, w tym pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych, czynności dotyczące zagospodarowania w aktywny sposób czasu wolnego, pomoc przy przemieszczaniu się);
 - b) opiekę higieniczną (np. czynności związane z utrzymaniem higieny osobistej, pomoc przy załatwianiu potrzeb fizjologicznych, zmianę pieluchomajtek z uwzględnieniem czynności higieniczno-pielęgnacyjnych, pomoc przy ubieraniu się, zmianie bielizny osobistej, zmianę bielizny pościelowej, układanie osoby leżącej w łóżku i pomoc przy zmianie pozycji);
 - c) pielęgnację zaleconą przez lekarza, która obejmuje czynności pielęgnacyjne wynikające z przedłożonego zaświadczenia lekarskiego lub dokumentacji medycznej, uzupełniające w stosunku do pielęgnarskiej opieki środowiskowej;
 - d) zapewnienie kontaktów z otoczeniem (np. czynności wspomagające nawiązanie, utrzymywanie i rozwijanie kontaktów z rodziną, osobami z najbliższego otoczenia osoby korzystającej z usług oraz społecznością lokalną, ukierunkowane na budowanie sieci wsparcia dla osoby korzystającej z usług, czynności wspomagające uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności).
- 3) Zakres wsparcia i wymiar godzinowy usług opiekuńczych jest określany indywidualnie w kontrakcie trójstronnym. Kontrakt trójstronny jest zawarty z udziałem osoby niesamodzielnej, osoby świadczącej usługi opiekuńcze oraz w obecności przedstawiciela

- podmiotu organizującego usługi opiekuńcze. Dopuszcza się podpisanie kontraktu przez opiekuna faktycznego osoby niesamodzielnej, jeżeli stan zdrowia tej osoby nie pozwala na świadome zawarcie kontraktu, a nie ma ona opiekuna prawnego.
- 4) Usługa opiekuńcza jest świadczona w miejscu pobytu osoby niesamodzielnej, z uwzględnieniem najbliższego otoczenia.
 - 5) Organizacja świadczenia usług opiekuńczych uwzględnia podmiotowość osoby niesamodzielnej, w tym respektowanie prawa do poszanowania i ochrony godności, intymności, w szczególności w przypadku czynności o charakterze opieki higienicznej i pielęgnacji oraz poczucia bezpieczeństwa oraz ochrony dóbr osobistych.
 - 6) Organizacja świadczenia usług opiekuńczych (w tym przestrzeni) uwzględnia jak najwyższy stopień bezpieczeństwa zarówno osoby niesamodzielnej, jak i osoby świadczącej usługi. Jeśli konieczne jest np. dźwiganie osoby unieruchomionej, osobie świadczącej usługi opiekuńcze powinien być zapewniony sprzęt wspomagający lub pomoc drugiej osoby.
 - 7) Osoba świadcząca usługi opiekuńcze zobowiązana jest do gotowości zapewnienia nieprzerwanego i właściwego pod względem jakości procesu świadczenia usług przez 7 dni w tygodniu, w ustalonych przez podmiot organizujący usługi opiekuńcze godzinach, oraz w zleconym wymiarze i zakresie.
 - 8) Usługi opiekuńcze są świadczone przez osoby, które spełniają wymogi dotyczące kwalifikacji lub kompetencji do wykonywania usług oraz zostały zapoznane z zakresem obowiązków w formie pisemnej.
 - 9) Usługa opiekuńcza jest świadczona przez:
 - a) osobę, która posiada kwalifikacje do wykonywania jednego z zawodów: opiekun środowiskowy, AON, pielęgniarz, opiekun osoby starszej, opiekun medyczny, opiekun kwalifikowany w domu pomocy społecznej, opiekun w ośrodku pomocy społecznej, a także ukończyła szkolenie w zakresie udzielania pierwszej pomocy lub pomocy przedmedycznej;
 - b) osobę, która posiada doświadczenie w realizacji usług opiekuńczych, w tym zawodowe, wolontariackie lub osobiste wynikające z pełnienia roli opiekuna faktycznego i odbyła 80 godzinne szkolenie z zakresu realizowanej usługi.
 - 10) W przypadkach, w których z różnych względów ograniczony jest dostęp do usług świadczonych przez pielęgniarkę środowiskową, a osoba korzystająca z usług opiekuńczych nie jest w stanie przyjmować leków samodzielnie, zasadne jest zapewnienie w składzie kadry świadczącej usługi opiekuńcze osoby/osób, które posiadają uprawnienia do podawania leków, w tym insuliny.
 - 11) Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych podlega indywidualnemu dokumentowaniu w formie papierowej lub elektronicznej i obejmuje w szczególności:

a) indywidualny zakres usług opiekuńczych – wykaz czynności opiekuńczych, sporządzany przez podmiot organizujący usługi opiekuńcze;

b) indywidualny plan wsparcia i pracy z osobą niesamodzielną – opracowywany przez osobę świadczącą usługę opiekuńczą, gdy okres świadczenia usług przekracza 3 miesiące, zawierający w szczególności cele pracy oraz zadania wspierająco-aktywizujące (podtrzymanie umiejętności samoobsługowych, sprawności i aktywności osoby uprawnionej oraz zapobieganie negatywnym skutkom jej niesamodzielnosci);

c) dziennik czynności opiekuńczych – zawierający ewidencję wykonania zleconych czynności opiekuńczych prowadzoną na bieżąco przez osobę świadczącą usługi opiekuńcze, obejmującą datę, rodzaj wykonanej czynności, ewentualne spostrzeżenia i uwagi oraz podpis osoby dokonującej wpisu.

12) Świadczenie usług opiekuńczych podlega monitoringowi i okresowej ewaluacji podmiotu organizującego usługę opiekuńczą.

3. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania⁵

1) Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania to świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej przyznawane osobom wymagającym pomocy innych osób, obejmujące usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, wykonywane przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

2) W przypadku specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania stosuje się zasady minimalnych wymagań świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania z zastrzeżeniem pkt 3.

3) Zakres specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania obejmuje obok usług opiekuńczych:

a) pielęgnację jako wspieranie procesu leczenia, w tym: _____

– pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych,

– uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych,

– pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece,

⁵ Zakres nie obejmuje specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi określonych w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz. 1598, z późn. zm.).

- pilnowanie przyjmowania leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania,
- w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmianę opatrunków, pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny,
- pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia,
- pomoc w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych;

b) rehabilitację fizyczną i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 581, z późn. zm.):

- zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii,
- współpracę ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego do wielostronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych usług opiekuńczych.

4) Specjalistyczna usługa opiekuńcza w miejscu zamieszkania jest realizowana w oparciu o indywidualny plan pracy z osobą objętą usługami.

5) Specjalistyczna usługa opiekuńcza w miejscu zamieszkania jest realizowana przez osobę, która:

- a) spełnia wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych;
- b) posiada zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy lub pomocy przedmedycznej;
- c) posiada zaświadczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do wykonywania pracy w ramach świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

4. Dienne formy usług opiekuńczych

Usługi opiekuńcze w formie stacjonarnej opieki dziennej realizowane są przez domy pomocy oraz kluby seniora.

5. Dzienny dom pomocy

- 1) Dzienny domy pomocy (DDP) jest ośrodkiem wsparcia przeznaczonym dla osób niesamodzielnych, zapewniającym całodzienne usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz aktywizację w sferze fizycznej, intelektualnej oraz społecznej.
- 2) Organizacja DDP oraz zakres i poziom świadczonych w nim usług uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa uczestników zajęć oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności.
- 3) W ramach prowadzonej działalności DDP oferuje swoim podopiecznym w szczególności:
 - a) zaspokojenie potrzeb życiowych, m.in. poprzez zapewnienie miejsca do bezpiecznego i godnego spędzania czasu;
 - b) usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne, w tym pomoc w utrzymaniu higieny osobistej;
 - c) dwa posiłki w siedzibie DDP, na wynos lub w formie dowozu do miejsca zamieszkania;
 - d) umożliwienie udziału w zajęciach terapeutycznych, plastycznych, muzycznych i wspierających ruchowo;
 - e) dostęp do książek i środków przekazu, organizowanie imprez kulturalnych, rekreacyjnych i towarzyskich;
 - f) pomoc w rozwinięciu i wzmacnianiu aktywności oraz samodzielności życiowej;
 - g) pomoc psychologiczną, poradnictwo i wsparcie w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych oraz bieżących spraw życia codziennego np. udzielania pomocy w kontaktach z placówkami służby zdrowia i urzędami.
- 4) Liczba osób przebywających stacjonarnie w DDP jest nie większa niż 30 osób.
- 5) DDP funkcjonuje przez cały rok, we wszystkie dni robocze, co najmniej 8 godzin dziennie w godzinach dostosowanych do potrzeb uczestników i ich rodzin. W wyjątkowych przypadkach liczba dni i godzin funkcjonowania DDP może zostać dostosowana do lokalnych potrzeb. DDP może prowadzić Hostel.
- 6) W zakresie wymogów o charakterze infrastrukturalnym budynek DDP spełnia wymogi:
 - a) jest pozbawiony barier architektonicznych;
 - b) posiada co najmniej: 2 pokoje dziennego pobytu (do terapii grupowej, rehabilitacji i wypoczynku), jadalnię (może być urządzona w pokoju dziennego pobytu), kuchenkę pomocniczą (lub aneks kuchenny urządzony w pokoju dziennego pobytu), jedno pomieszczenie do prowadzenia terapii indywidualnej oraz pokój do wypoczynku;
 - c) udostępnione są co najmniej 2 łazienki, z których jedna jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością z możliwością kąpeli lub prysznicu.

- 7) W domu do 30 osób stale pracują co najmniej 3 osoby, w tym dwóch opiekunów. Pozostali specjaliści zatrudniani są w miarę potrzeb, z zastrzeżeniem pkt 10.
- 8) DDP może świadczyć usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób niebędących uczestnikami, tj. na rzecz środowiska lokalnego, szczególnie dla osób wymagających całodobowej opieki oraz osób oczekujących na miejsce w domu pomocy społecznej.
- 9) Dla osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności z zaburzeniami psychicznymi powinien stale pracować nie mniej niż jeden opiekun na dwóch uczestników.
- 10) Usługa opiekuńcza jest świadczona przez:
- a) osobę, która posiada kwalifikacje do wykonywania jednego z zawodów: opiekun środowiskowy, AON, pielęgniarz, opiekun osoby starszej, opiekun medyczny, opiekun kwalifikowany w domu pomocy społecznej, opiekun w ośrodku pomocy społecznej, a także ukończyła szkolenie w zakresie udzielania pierwszej pomocy lub pomocy przedmedycznej;
 - b) osobę, która posiada doświadczenie w realizacji usług opiekuńczych, w tym zawodowe, wolontariackie lub osobiste wynikające z pełnienia roli opiekuna faktycznego i odbyła 80 godzinne szkolenie z zakresu realizowanej usługi.

6. Klub seniora

- 1) Klub seniora to miejsce spotkań osób starszych. Przeciwdziała osamotnieniu i marginalizacji seniorów.
- 2) W klubie seniora możliwe jest prowadzenie zajęć mających na celu:
- a) zagospodarowanie czasu wolnego po zakończeniu aktywności zawodowej (m.in. rozwijanie umiejętności i indywidualnych zainteresowań);
 - b) zwiększenie aktywności i uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym;
 - c) działalność prozdrowotną (m.in. edukacja zdrowotna, spotkania z lekarzami), kulturalna (wyjścia do kina, czy teatru) i edukacyjna (m.in. nauka obsługi komputera, korzystania z Internetu);
 - d) prowadzenie zajęć z zakresu kultury fizycznej poprzez organizację zajęć sportowych np. nordic walking, zorganizowane zajęcia w ramach stref aktywności rodzinnej, aerobik, aqua – aerobik itp.;
 - e) tworzenie grup samopomocowych, których członkowie będą wzajemnie się wspierać w trudnościach życia codziennego;
 - f) poradnictwo prawne realizowane poprzez udzielanie seniorom informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego,

zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów:

g) poradnictwo psychologiczne realizowane poprzez proces diagnozowania, profilaktyki i terapii;

h) poradnictwo rodzinne obejmujące funkcjonowanie rodziny.

3) Osoby prowadzące klub seniora nie mają określonych wymagań zawodowych. Powinny jednak przejść co najmniej 20 godzinny kurs przygotowujący do prowadzenia takiej działalności.

7. Sąsiedzkie usługi opiekuńcze

1) Sąsiedzkie usługi opiekuńcze to rozwiązanie, dzięki któremu osoby niesamodzielne mogą korzystać z pomocy osób blisko zamieszkujących.

2) Usługi sąsiedzkie obejmują wspieranie i pomoc osobie niesamodzielnej w podstawowych, codziennych czynnościach domowych i życiowych, w szczególności:

a) pomoc w dokonywaniu zakupów podstawowych artykułów;

b) pomoc w przygotowywaniu i podawaniu posiłków;

c) pomoc w wykonywaniu prac porządkowych w gospodarstwie domowym;

d) pomoc w praniu odzieży i bielizny;

e) pomoc w uiszczaniu opłat, w dotarciu do lekarzy, placówek i urzędów, w tym kontaktowanie się w sprawach urzędowych w imieniu osoby objętej usługą, towarzyszenie na spacerach;

f) informowanie rodziny lub właściwych służb o pogorszeniu stanu zdrowia lub sytuacjach kryzysowych;

g) odwiedziny w szpitalu.

3) Usługi sąsiedzkie świadczone są w zależności od potrzeb osoby niesamodzielnej, nie rzadziej niż jeden raz na dobę, w ciągu dnia. W nagłych przypadkach usługi mogą być świadczone w nocy (np. nagłe zachorowanie lub złe samopoczucie).

4) Pomoc świadczona powinna być przez osobę mieszkającą w najbliższym sąsiedztwie osoby niesamodzielnej.

5) Kandydat nie musi posiadać kwalifikacji wymaganych w usługach opiekuńczych ale powinien być osobą zaufaną, zdolną do pracy na rzecz osoby niesamodzielnej i pozostającą w codziennym kontakcie z podopiecznym. Oceny kandydata dokonuje koordynator projektodawca w uzgodnieniu z osobą niesamodzielną lub jej opiekunem faktycznym.

6) Osobą świadczącą sąsiedzkie usługi opiekuńcze zostaje kandydat, który odbył 8 godzinne przygotowanie z zakresu realizacji usługi (np. przestrzegania zasad

etycznych, zasad współżycia społecznego, dbałości o dobro osoby niesamodzielnej, w tym o jej mienie).

7) Warunki wykonywania sąsiedzkiej usługi opiekuńczej określa kontrakt trójstronny zawarty pomiędzy osobą niesamodzielną, osobą świadczącą sąsiedzkie usługi opiekuńcze i podmiotem organizującym sąsiedzkie usługi opiekuńcze, Dopuszcza się podpisanie kontraktu przez opiekuna faktycznego osoby niesamodzielnej, jeżeli stan zdrowia tej osoby nie pozwala na świadome zawarcie kontraktu, a nie ma ona opiekuna prawnego. Kontrakt określa w szczególności:

a) zakres czynności oraz

b) formę wynagrodzenia za nią lub funkcjonowania na zasadach wolontariatu

8) Wynagrodzenie przyznawane jest na podstawie umowy cywilnoprawnej. Nie powinno ono przekraczać 30% minimalnego wynagrodzenia za pracę w wymiarze miesięcznym.

8. Mieszkania wspomagane⁶

1) Usługi mieszkalnictwa wspomagane adresowane są do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności do:

a) w przypadku mieszkań treningowych:

– osób, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;

– osób opuszczających pieczę zastępczą, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

– osób opuszczających młodzieżowe ośrodki wychowawcze i młodzieżowe ośrodki socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;

– osób niepełnosprawnych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także osób z zaburzeniami psychicznymi, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;

– osób niesamodzielnych;

– osób bezdomnych lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*;

b) w przypadku mieszkań wspieranych:

⁶ Zapisy nie dotyczą mieszkań chronionych, które są regulowane rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. poz. 305).

– osób niepełnosprawnych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także osób z zaburzeniami psychicznymi, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;

–osób niesamodzielných.

2) Do mieszkań wspomaganych kieruje się osoby na podstawie:

a) wniosku o przyznanie pomocy w formie pobytu w mieszkaniu wspomaganym⁷;

b) w przypadku osób chorujących psychicznie lub niesprawnych intelektualnie, zaświadczenia lekarskiego wydanego przez lekarza prowadzącego, w tym lekarza rodzinnego, a w przypadku niepełnosprawności skojarzonych i występowania chorób współistniejących także lekarza specjalistę oraz opinii psychologa o osobie przyjmowanej;

c) uzgodnień zawartych w formie trójstronnego kontraktu pomiędzy przedstawicielem podmiotu prowadzącego mieszkanie wspomagane, opiekunem mieszkania wspomaganego a osobą ubiegającą się o wsparcie. Uzgodnienia określają m.in. poziom odpłatności osoby korzystającej ze wsparcia. Poziom odpłatności jest zależny od dochodu (w przypadku mieszkań treningowych) i stanowi część procesu usamodzielnienia. W przypadku mieszkań treningowych uzgodnienia określają zasady i sposób realizacji programu (planu) usamodzielnienia mieszkańca.

3) Pobyt w lokalu mieszkalnym jako mieszkaniu wspomaganym wraz z usługami przyznaje się na podstawie umowy cywilnoprawnej lub kontraktu socjalnego.

4) Pobyt w mieszkaniu treningowym przyznawany jest na czas określony. Pobyt w mieszkaniu wspomaganym może być przyznany na czas określony lub nieokreślony.

5) Usługi mieszkalnictwa wspomaganego polegają na dostarczeniu osobom, o którym mowa w pkt 1, możliwości:

a) utworzenia miejsca w mieszkaniu wspomaganym (np. adaptacja lokalu, wyposażenie);

b) pobytu w lokalu mieszkalnym;

c) usług wspierających pobyt osoby w mieszkaniu (np. praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, usługi opiekuńcze, usługi asystenckie);

d) usług wspierających aktywność osoby w mieszkaniu (trening);

e) sfinansowania kosztów eksploatacji lokalu mieszkalnego.

6) Rodzaj oraz zakres usług świadczonych w mieszkaniu wspomaganym powinien być dostosowany do indywidualnych potrzeb mieszkańców, z uwzględnieniem zapisów

⁷ Można stosować procedury obowiązujące dotychczas u projektodawcy.

zawartych w kontrakcie oraz w przypadku mieszkań treningowych w indywidualnym programie (planie) usamodzielnienia.

7) Usługi wspierające pobyt osoby w mieszkaniu mogą obejmować w szczególności:

a) pracę socjalną – usługą skierowaną na wzmacnianie lub odzyskiwanie zdolności do funkcjonowania osoby w społeczeństwie;

b) poradnictwo specjalistyczne, w szczególności psychologiczne i prawne. Poradnictwo powinno być nakierowane na umożliwienie samodzielnego rozwiązania problemu lub wskazanie konkretnego rozwiązania i wytycznych do jego zrealizowania;

c) usługi opiekuńcze;

d) usługi asystenckie.

8) Usługi wspierające aktywność osoby w mieszkaniu dotyczą nauki lub podtrzymania maksymalnego osiągalnego dla danej osoby/lub powstrzymania regresu poziomu sprawności w zakresie samoobsługi, samodzielności życiowej, utrzymania lub rozwijania kontaktów społecznych oraz pełnienia ról społecznych, pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym, realizacji kontaktów społecznych, zagospodarowania czasu wolnego, z wykorzystaniem usług dostępnych w środowisku lokalnym, które mogą być realizowane poprzez:

a) trening umiejętności praktycznych, którego celem jest nabywanie, rozwijanie lub wzmacnianie samodzielności w zakresie doskonalenia podstawowych czynności dnia codziennego (np. pranie, suszenie odzieży, sprząatanie, korzystanie z urządzeń elektrycznych);

b) trening higieny, którego celem jest nabywanie, rozwijanie lub wzmacnianie działań w zakresie utrzymania higieny ciała oraz estetycznego wyglądu zewnętrznego;

c) trening finansowy, którego celem jest rozwijanie umiejętności planowania i wydatkowania dostępnych środków finansowych – w tym związanych z utrzymaniem mieszkania;

d) trening zarządzania mieszkaniem, w tym zarządzanie energią;

e) trening kulinarny, którego celem jest nabywanie, rozwijanie lub wzmacnianie umiejętności niezbędnych do życia, jak nauka gotowania, przechowywania żywności itp.;

f) trening umiejętności spędzania czasu wolnego realizowany poprzez rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, internetem, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych, wspólne wyjścia do kina i teatru, sport;

g) trening interpersonalny, którego celem jest nauka rozwiązywania konfliktów i problemów osobistych, ćwiczenie i nauka zachowań w określonych sytuacjach, rozwój umiejętności społecznych;

h) trening autonomii decyzyjnej według modelu wspieranego podejmowania decyzji;

- i) trening umiejętności społecznych umożliwiający kształtowanie umiejętności komunikacyjnych, współpracy w grupie, rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie z emocjami oraz modyfikowania zachowań na bardziej aprobowane społecznie;
 - j) trening i pomoc w załatwianiu spraw urzędowych;
 - k) pomoc w ubieganiu się o uzyskanie mieszkania – działanie adresowane do osób, które objawiają możliwość samodzielnego funkcjonowania.
- 9) Zapewnienie lokalu mieszkalnego należy do projektodawcy. Pozyskanie lokalu następuje na podstawie umowy między projektodawcą a podmiotem uprawnionym do dysponowania lokalem, lub w ramach partnerstwa projektowego.
- 10) Standard lokalu dostarczonego na potrzeby usługi jest zgodny ze standardem lokalu komunalnego ustalonym w gminie⁸. W przypadku, gdy mieszkańcem jest osoba (osoby) z niepełnosprawnością ruchową (w tym w szczególności poruszające się na wózku inwalidzkim) niezbędne jest by mieszkanie oraz budynek, w którym ono się znajduje były dostępne architektonicznie.
- 11) Osobą odpowiedzialną za prowadzenie usługi w mieszkaniu w wspomaganym, w tym w mieszkaniu treningowym za realizację programu (planu) usamodzielnienia mieszkańca jest opiekun mieszkania.
- 12) Działalność opiekuna powinna mieć charakter koordynujący, a do jego zadań należy w szczególności:
- a) koordynacja działań o charakterze administracyjnym związanych z bezpośrednim zarządzaniem mieszkaniem, w tym także sprawowanie opieki nad właściwym użytkowaniem mieszkania przez jego mieszkańców;
 - b) bieżące monitorowanie poziomu funkcjonowania społecznego i stanu zdrowia mieszkańców i reagowanie w sytuacji pogorszenia się stanu zdrowia czy zaprzestania zażywania leków (kryzys społeczny);
 - c) współpraca i wspieranie mieszkańców w rozwiązywaniu ich problemów, w szczególności udzielanie pomocy i wskazywanie sposobów załatwiania bieżących spraw codziennych, osobistych i urzędowych;
 - d) uczestnictwo i koordynacja w realizacji usług świadczonych w mieszkaniu wspomaganym;
 - e) wspieranie mieszkańca mieszkania treningowego w realizacji programu (planu) usamodzielnienia lub programu wsparcia oraz dokonywanie oceny sytuacji mieszkańca warunkującej zakres i rodzaj świadczonego wsparcia;
 - f) współpraca z rodzinami mieszkańców;

⁸ Rekomenduje się ok. 10 - 12 m. kw. na osobę, choć możliwe są odstępstwa od tej zasady w przypadku większej liczby osób zamieszkujących lokal mieszkalny.

g) pomoc w rozwiązywaniu konfliktów pomiędzy mieszkańcami – rola mediatora.

13) Opiekunem mieszkania wspomaganego może być:

a) osoba, która posiada kwalifikacje do wykonywania jednego z zawodów: pedagog, psycholog, pracownik socjalny, terapeuta środowiskowy lub zajęciowy, pielęgniarka, asystent osoby niepełnosprawnej;

b) osoba, która posiada doświadczenie w pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym, w tym w opiece nad rodziną (do doświadczenia poza zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę zalicza się wykonywanie usług w oparciu o umowy cywilnoprawne, odbyte staże, praktyki oraz wolontariat) i odbyła 80 godzinne szkolenie dotyczące zakresu realizowanej usługi.

14) Usługi w ramach mieszkań wspomaganych wykonują również specjaliści w danej dziedzinie (opiekun, asystent) posiadający stosowne uprawnienia i kwalifikacje, zatrudniani do realizowania określonych rodzajów usług społecznych.

Załącznik nr 2 Definicje wskaźników efektywnościowych OWES

Lp.	Wskaźnik	Metodologia pomiaru
1.	wskaźnik 1: liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia co do utworzenia podmiotu ekonomii społecznej	<p>Wskaźnik mierzy liczbę grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały konkretne założenia dotyczące utworzenia podmiotu ekonomii społecznej (PES).</p> <p><u>Grupa inicjatywna to sformalizowana lub niesformalizowana grupa osób lub podmiotów, którą łączy wspólny cel: utworzenie PES i która dla realizacji tego celu podejmuje wspólne działania prowadzące do utworzenia PES. Wypracowane założenia co do utworzenia PES mogą mieć formę:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>przygotowanego lub złożonego wniosku rejestracyjnego PES, w rozumieniu Wytocznych zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020,</u> • <u>utworzonego (zarejestrowanego) PES,</u> • <u>przygotowanego lub złożonego biznesplanu dotyczącego utworzenia PES.</u> <p>Wartość wskaźnika określana jest jako średnioroczna dla okresu realizacji projektu (liczba inicjatyw podzielona przez liczbę lat realizacji projektu).</p> <p>Wskaźnik wykazywany jest jako specyficzny dla projektu we wniosku o dofinansowanie projektu i w decyzji o dofinansowaniu projektu/umowie o dofinansowanie projektu. Wskaźnik wykazywany jest jako wskaźnik produktu.</p>
2.	wskaźnik 2: liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ekonomii społecznej	<p>Wskaźnik mierzy liczbę środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia.</p> <p><u>Środowisko to sformalizowana lub niesformalizowana grupa osób lub podmiotów pochodzących z lokalnej społeczności.</u></p> <p><u>Przedsięwzięcie to aktywność realizowana w sposób sformalizowany lub niesformalizowany, która podejmowana jest przez dane środowisko i ma na celu rozwój ekonomii społecznej.</u> Wartość wskaźnika określana jest jako średnioroczna dla okresu realizacji projektu (liczba środowisk podzielona przez liczbę lat realizacji projektu).</p> <p>Wskaźnik wykazywany jest jako specyficzny dla projektu we wniosku o dofinansowanie projektu i w decyzji o dofinansowaniu projektu/umowie o dofinansowanie projektu. Wskaźnik wykazywany jest jako wskaźnik produktu.</p>
3.	wskaźnik 3: liczba miejsc pracy utworzonych w wyniku działalności OWES dla osób, wskazanych w definicji przedsiębiorstwa społecznego	<p>Wskaźnik mierzy liczbę miejsc pracy utworzonych w wyniku działalności OWES w nowo utworzonych przedsiębiorstwach społecznych, w tym w przedsiębiorstwach społecznych uruchomionych poprzez przekształcenie z podmiotów ekonomii społecznej.</p> <p><u>Za miejsce pracy uznaje się stanowisko pracy, zajmowane przez osobę wskazaną w definicji przedsiębiorstwa społecznego, o której mowa w Wytocznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z</u></p>

		<p><u>wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020, istniejące w przedsiębiorstwie społecznym nieprzerwanie przez co najmniej 12 miesięcy.</u></p> <p><u>Za początek istnienia miejsca pracy uznawana jest data zatrudnienia (w rozumieniu ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy, ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach społecznych, ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze) pierwszej osoby na danym stanowisku, z zastrzeżeniem, iż na danym stanowisku mogą zmieniać się osoby, ale muszą to być osoby, o których mowa w definicji przedsiębiorstwa społecznego zgodnie z definicją określoną w <u>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</u></u></p> <p><u>Przedsiębiorstwo społeczne rozumiane jest zgodnie z definicją wskazaną w <u>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</u></u></p> <p><u>Wskaźnik uwzględnia zarówno miejsca pracy utworzone w wyniku przyznania dotacji, jak i w wyniku realizacji usług wsparcia animacyjnych i inkubacyjnych.</u></p> <p><u>Wartość wskaźnika określana jest jako średnioroczna dla okresu realizacji projektu (liczba miejsc pracy podzielona przez liczbę lat realizacji projektu).</u></p> <p><u>Wskaźnik wykazywany jest jako specyficzny dla projektu we wniosku o dofinansowanie projektu i w decyzji o dofinansowaniu projektu/ umowie o dofinansowanie projektu. Wskaźnik wykazywany jest jako wskaźnik rezultatu.</u></p>
4.	<p><u>wskaźnik 4: liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą utworzonych w wyniku działalności OWES</u></p>	<p><u>Wskaźnik mierzy:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>liczbę organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą, które zostały utworzone od podstaw w wyniku działalności OWES.</u> • <u>liczbę organizacji pozarządowych, które w wyniku działalności OWES uruchomiły działalność odpłatną lub gospodarczą.</u> <p><u>Organizacja pozarządowa rozumiana jest zgodnie z art. 3 ust 2 pkt 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Działalność pożytku publicznego rozumiana jest zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Działalność gospodarcza rozumiana jest zgodnie z ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.</u></p> <p><u>Wartość wskaźnika określana jest jako średnioroczna dla okresu realizacji projektu (liczba ww. organizacji pozarządowych podzielona przez liczbę lat realizacji projektu).</u></p> <p><u>Wskaźnik wykazywany jest jako specyficzny dla projektu we wniosku o dofinansowanie projektu i w decyzji o dofinansowaniu projektu/ umowie o dofinansowanie projektu.</u></p>

<p>5.</p>	<p><u>wskaźnik 5: liczba miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty utworzonych w wyniku działalności OWES we wspartych przedsiębiorstwach społecznych</u></p>	<p><u>Wskaźnik wykazywany jest jako wskaźnik rezultatu.</u></p> <p><u>W odniesieniu do tego wskaźnika wykazywane są miejsca pracy, które powstały w istniejących przedsiębiorstwach społecznych.</u></p> <p><u>Za miejsce pracy uznaje się stanowisko pracy zajmowane przez osobę wskazaną w definicji przedsiębiorstwa społecznego, o której mowa w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 istniejące w przedsiębiorstwie społecznym nieprzerwanie przez co najmniej 12 miesięcy.</u></p> <p><u>Za początek istnienia miejsca pracy uznawana jest data zatrudnienia (w rozumieniu ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy, ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych, ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze) pierwszej osoby na danym stanowisku, z zastrzeżeniem, iż na danym stanowisku mogą zmieniać się osoby, ale muszą to być osoby, o których mowa w definicji przedsiębiorstwa społecznego zgodnie z definicją określoną w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</u></p> <p><u>Przedsiębiorstwo społeczne rozumiane jest zgodnie z definicją wskazaną w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</u></p> <p><u>Wskaźnik uwzględnia zarówno miejsca pracy utworzone w wyniku przyznania dotacji, jak i w wyniku realizacji usług wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (usług biznesowych).</u></p> <p><u>Wartość wskaźnika określana jest jako średnioroczna dla okresu realizacji projektu (liczba miejsc pracy podzielona przez liczbę lat realizacji projektu).</u></p> <p><u>Wskaźnik wykazywany jest jako specyficzny dla projektu we wniosku o dofinansowanie projektu i w decyzji o dofinansowaniu projektu/ umowie o dofinansowanie projektu.</u></p> <p><u>Wskaźnik wykazywany jest jako wskaźnik rezultatu.</u></p>
<p>6.</p>	<p><u>wskaźnik 6: procent wzrostu obrotów przedsiębiorstw społecznych objętych wsparciem</u></p>	<p><u>Wskaźnik mierzy o ile procent łącznie we wszystkich przedsiębiorstwach społecznych objętych wsparciem przez OWES wzrosły obroty. Obroty nie muszą wzrosnąć w każdym przedsiębiorstwie społecznym. Wzrost obrotów przedsiębiorstw społecznych musi być wykazany na poziomie całego OWES.</u></p> <p><u>Za obrót należy przyjąć sumę przychodów uzyskanych przez podmiot na poziomie ustalania wyniku na działalności gospodarczej - tzn. jest to suma przychodów ze sprzedaży netto, pozostałych przychodów operacyjnych oraz przychodów finansowych. Pomiar następuje w oparciu o bilans lub inne dokumenty finansowo-księgowe poprzez porównanie bilansów lub innych dokumentów finansowo-księgowych za ostatni rok obrachunkowy poprzedzający udzielenie wsparcia w stosunku do bilansów lub innych dokumentów finansowo-księgowych za rok, w którym udzielono wsparcia. Pomiar możliwy jest także na podstawie informacji uzyskanych od przedsiębiorstw społecznych</u></p>

	<p><u>na podstawie dokumentów księgowych.</u></p> <p><u>Wartość wzrostu obrotów jest liczona od łącznej wartości obrotów wszystkich przedsiębiorstw społecznych wspartych przez dany OWES w danym roku w odniesieniu do łącznej wartości obrotów wszystkich przedsiębiorstw społecznych wspartych w poprzednim roku.</u></p> <p><u>Przedsiębiorstwo społeczne rozumiane jest zgodnie z definicją wskazaną w <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</i></u></p> <p><u>Wartość wskaźnika określana jest jako średnioroczna dla okresu realizacji projektu.</u></p> <p><u>Wskaźnik wykazywany jest jako specyficzny dla projektu we wniosku o dofinansowanie projektu i w decyzji o dofinansowaniu projektu/ umowie o dofinansowanie projektu.</u></p> <p><u>Wskaźnik wykazywany jest jako wskaźnik rezultatu.</u></p>
--	---

Sformatowano: Nie Wyróżnienie